

HomeSharing

Začínáme s homesharingem

Metodika homesharingu vznikla díky
dlouhodobé podpoře nadačního fondu
Abakus (dříve Nadační fond Avast).

Začínáme s homesharingem

Následující materiál vychází ze zkušeností získaných v průběhu prepilotního a pilotního projektu Homesharing probíhajícího v organizaci Naděje pro děti úplňku.

Odborně tento projekt probíhá pod záštitou organizace Ability West (www.abilitywest.ie) poskytující homesharing v Irsku a mentorem nám je Brian McDonald, terapeut, trenér a lektor, který v organizaci Ability West dlouhá léta pracoval jako specialista podpory pozitivního chování.

Materiál je určen těm, kteří uvažují o zprostředkovávání homesharingu rodinám dlouhodobě pečujícím o člověka s mentálním postižením. Popisuje homesharing jako celek a podrobněji se věnuje jednotlivým fázím homesharingu a jeho aktérům.

Verze č. 1.1, ze dne 28. 2. 2021

Autoři: Alena Pudlovská, Petra Třešňáková, Klára Šrůtková, Alena Kunová

Korektury: Petra Mertinová

Layout a sazba: Lenka Frišová

Žitná 525, Měšice, 250 64

IČ: 05643856

homesharing@detiuplnku.cz

www.homesharing.cz

Zveřejněno pod licencí CC 4.0

Uveďte původ-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.cs>

Obsah

Co je homesharing	3
Vznik a vývoj homesharingu – irská zkušenost	3
Přínosy homesharingu	7
Prepilotní a pilotní projekt Homesharing – česká cesta	8
Jak na homesharing	10
Vazba primární rodina – hostitel – dítě / člověk s postižením	10
Role organizace	11
Principy homesharingu	13
Zásady poskytování homesharingu	14
Etický kodex hostitele	15
Fáze homesharingu	15
Hostitelé	16
Profil hostitele	16
Nábor hostitelů	17
Příprava hostitelů – obecné zásady	22
Příprava hostitelů – koncept Děti úplňku	24
Příklad harmonogramu přípravy hostitelů	28
Dlouhodobě pečující rodiny a děti s postižením	50
Situace dlouhodobě pečujících rodin s dítětem s PAS	50
Příprava rodiny a dítěte	52
Párování	55
Hodnotící panel	55
Párovací panel	56
Párovací setkání	56
Podpora spárovaných hostitelů a primárních rodin	59
Podpora hostitelů	60
Podpora rodin	60
Přílohy	61
Etický kodex hostitele	61
Zásady poskytování homesharingu	62
Plán péče – vzor	63
Poděkování	68

Co je homesharing

Homesharing je forma odlehčovacího pobytu založeného na komunitní pomoci. Umožňuje pravidelný pobyt dítěte nebo dospělého člověka s postižením v domácnosti tzv. hostitele. Hostitel pečuje u sebe doma po určitou dobu o dítě/dospělého stejně jako o člena své rodiny.

Homesharing si klade za cíl rozšířit pro lidi s postižením možnosti navazování přirozených vztahů, umožňovat jim smysluplné začlenění do života v komunitě a připravovat je na proces separace. Má možnost vyhovět individuálním potřebám každého jednotlivce, protože hostitel pečuje v jednu chvíli právě o jednoho člověka.

Jedinečnost homesharingu spočívá v tom, že hostitel a jeho rodina poskytuje člověku s postižením podporu přímo ve vlastní domácnosti. Zároveň homesharing nabízí odlehčení biologické (primární) rodině, která získá čas a prostor na péči o sebe sama.

Homesharing je také jedna z nových cest, jak využít potenciál komunity pro péči o její členy.

Všichni hostitelé zapojení do homesharingu procházejí výběrem a přípravou a mají oporu ve zprostředkovatelské organizaci. Stejně tak primární pečující rodiny mají v organizaci určeného pracovníka, který je homesharingem provází. Homesharing je založen na vztazích a vzájemné důvěře. Proto je myšlenka, že žádná osoba, s jakoukoli rolí v systému, nesmí zůstat v nesnadné situaci osamocena, důsledně uplatňovaným principem.

Vznik a vývoj homesharingu – irská zkušenost

Homesharing má svůj původ v Irsku. Vznikl spontánně a od roku 1985 se rozvíjel nejprve neformálně, z iniciativy jednotlivců. Později začal být provozován jako doplněk pobytových služeb, kdy si zaměstnanci občas brali klienty na víkend do svých domovů. Za rozvojem homesharingu stojí především snaha nabídnout alternativu k tradičním modelům rezidentního bydlení a odlehčovací služeb pro lidi s mentálním postižením.

V roce 2003 vznikla nevládní nezisková organizace NHSN (National Home Sharing and Short Breaks Network, nhsn.ie), která sdružuje experty a zástupce organizací poskytujících homesharing z celého Irska. Byla založena s cílem posílit spolupráci a partnerství mezi poskytovateli a příjemci služeb, podporovat šíření dobré praxe i na mezinárodní úrovni a také posílit postavení homesharingu v irském systému sociálních služeb. NHSN se věnuje lobbingu a advokačním aktivitám (iniciovala např. jednání o daňových úlevách pro hostitelské rodiny), podporuje výzkum, pravidelně aktualizuje statistiky homesharingu a vydává podrobné analýzy. Na základě těchto aktivit byly v roce 2016 stanoveny irské národní směrnice pro homesharing.

Irská podoba homesharingu

V současné době je homesharing v Irsku poskytován dětem a dospělým s mentálním nebo kombinovaným postižením. Podle zástupců organizace Ability West je to proto, že právě oni jsou jednou z nejzranitelnějších skupin lidí a daleko obtížněji než ostatní jsou schopni prosazovat svá práva. V Irsku také v minulosti proběhlo několik skandálů se zneužíváním osob s mentálním postižením v respitních službách a pěstounské péči. To byl impulz nejen pro revizi celého systému sociálních služeb, ale také pro vznik velmi propracovaného systému posuzování vhodných pečovatелů. Zároveň se sdílená péče začala formalizovat až do nynější podoby homesharingu.

Homesharing je v irském systému rozdělen na tři modely podpory:

- Home Sharing „Short Breaks“ families – v tomto modelu podporuje hostitelská rodina jednoho nebo dva lidi s postižením a poskytuje jim jeden až dva krátkodobé odlehčovací pobyty za měsíc. Hostitelské rodině jsou za jednotlivé pobyty vypláceny jednorázové příspěvky za péči.
- Home Sharing „Contract“ families – tzv. smluvní hostitelská rodina nabízí střednědobé pobyty

dětem či dospělým s komplexními potřebami podpory. Hostitelské rodiny mají trvalou smlouvu s organizací, která homesharing poskytuje. Ta poskytne hostitelské rodině výcvik a dostatečnou podporu tak, aby ji mohla zařadit mezi tzv. specializované pečovatele. Hostitelská rodina je pak dle dohody k dispozici na určitý počet nocí měsíčně (10, 16 nebo 20). K jednorázovým příspěvkům za každý poskytnutý pobyt jsou rodině navíc vypláceny pravidelné měsíční platby.

- Home Sharing „Shared Living“ families – tato forma hostitelské péče je velmi podobná pěstounské péči. Hostitelská rodina poskytuje péči tak, jako by člověk s postižením byl členem její domácnosti. Určitý čas v měsíci tráví člověk s postižením se svou původní rodinou nebo v rezidentní službě, ale za její trvalé bydliště je považována domácnost hostitelské rodiny. K jednorázovým příspěvkům za každý poskytnutý pobyt jsou rodině navíc vypláceny pravidelné měsíční platby, tak jako u smluvních rodin.

Organizace homesharingu

V Irsku bylo k 31. březnu roku 2016 zařazeno do homesharingu celkem 853 osob (398 dětí a 455 dospělých). Homesharing poskytují tzv. komunitní zdravotnické organizace (Community Healthcare Organisations – CHO); v rámci Irska se jedná celkem o 21 organizací. Zřizovateli osmnácti z nich jsou nestátní neziskové organizace, zbývajících tři zřizuje Národní zdravotní služba (Health and Safety Executive – HSE). Ta také ve všech jednadvaceti organizacích zajišťuje financování. Organizací zastřešující homesharing v celém Irsku je již zmíněná NHSN.

Organizační a personální zajištění

Zásadní roli v irském homesharingu hraje systém multidisciplinárních týmů, klíčových pracovníků, sociálních pracovníků a koordinátorů homesharingového týmu. Homesharing poskytují nejčastěji organizace, které lidem s mentálním postižením nabízejí široké spektrum služeb – například respitní služby, denní stacionáře, chráněné dílny nebo různé typy terapií. Zástupci těchto služeb pak tvoří multidisciplinární tým dané organizace. Homesharing je další z poskytovaných služeb, což představuje velkou výhodu. Homesharingový tým může využívat v jednotlivých fázích procesu odborníky organizace, další výhodou je to, že své klienty většinou homesharingový tým dobře zná z jiných služeb.

Základní role v irském systému

Homesharingový tým zajišťuje celkovou organizaci a řízení homesharingu v organizaci. Je složen z jednoho koordinátora a dvou sociálních pracovníků, kteří úzce spolupracují s klíčovým pracovníkem klienta homesharingu. Na jeden homesharingový tým obvykle připadne 48 hostitelských rodin, které často pečují o více než jednoho člověka.

Koordinátor homesharingu (Homesharing Coordinator) vede homesharingový tým. Zodpovídá za plánování náboru a školení, organizuje schvalovací a párovací panel. Následně je přítomen u prvních setkání rodin a hostitelů. Plánuje a organizuje monitoring a podporu hostitelským rodinám. Zároveň měsíčně sestavuje a kontroluje proplácení hostitelských návštěv.

Sociální pracovníci (Link Social Worker) jsou zaměstnanci organizace se specifickou úlohou při podpoře a dohledu nad celým procesem hostitelství. Jsou zapojeni do přípravy náboru, provázejí budoucí hostitele přípravou na hostitelství, vyjíždějí na osobní návštěvy rodin a připravují materiály pro posuzování vhodných hostitelů. Účastní se také supervize celého procesu hostitelství.

Klíčový pracovník (Key Worker) klienta, tedy člověka s postižením, podporuje a pomáhá klientovi při vyřizování všech záležitostí souvisejících s nastavením péče tak, aby byly naplněny jeho potřeby. Klíčovými pracovníky jsou obvykle zaměstnanci dané organizace.

Jednotlivé fáze homesharingu

1. Nábor (Recruitment)

Náborovou kampaň organizuje homesharingový tým dané organizace. Její velikost a četnost určuje poptávka po hostitelích v regionu. Například organizace Ability West připravuje náborovou kampaň dvakrát ročně. Nejčastějšími komunikačními kanály kampaně jsou plakáty, tiskové zprávy, rozhlas, rozhovory v tisku a rozhlase, zpravodajské články v místních novinách. Přímo v inzerátech jsou uvedena i data přípravného školení. Přihlásit se může kdokoli. Jedinými podmínkami jsou plnoletost, dobrý zdravotní stav a čistý trestní rejstřík. Hostiteli mohou být rodiny i jednotlivci, muži nebo ženy, pracující lidé, důchodci, rodiny či nesezdané páry. Nezáleží na sexuální orientaci, politické příslušnosti či vyznání. Zájemci o hostitelství kontaktují koordinátora homesharingu, který jim odešle podrobný vstupní dotazník k vyplnění. Tento dotazník slouží jako závazná přihláška do školení a zároveň je jedním z podkladů pro schvalovací radu, která po ukončení školení posuzuje vhodné kandidáty na hostitelství.

2. Školení (Training)

Každá hostitelská rodina nebo jednatel musí absolvovat šest přípravných setkání. Jejich obsahem je zejména komunikace, bezpečnost, přístupy k chování náročnému na péči a ošetrovatelská péče. Důraz je kladen také na to, aby kandidáti na hostitelství dobře rozuměli situaci primárních rodin. Přípravy hostitelů se účastní deset až patnáct osob a probíhá dvakrát týdně. Pokud se do přípravy přihlásí pár nebo rodina, je podmínkou, aby se školení zúčastnili oba dospělí. Účast dětí není vyžadována, jejich přípravu mají na starosti rodiče. Jejich chuť, motivaci a připravenost sdílet domov následně zjišťuje sociální pracovník při individuální návštěvě. Přípravu hostitelů vedou sociální pracovníci homesharingového týmu. Ti také následně připravují podklady pro komisi, která posuzuje vhodnost kandidátů na hostitelství.

Na prvním setkání je představena historie homesharingu a průběh přípravy, dalšími tématy jsou stávající dovednosti a motivace kandidátů. Důraz je kladen na diskuzi o obavách a očekáváních, zamyšlení se nad vhodností prostoru vlastního domova pro dítě nebo dospělého člověka se speciálními potřebami. Sociální pracovníci poskytují kandidátům na hostitelství prostor a podporu v rozhodování, jestli skutečně chtějí do procesu přípravy nastoupit. Podle Briana Mc Donalda z Ability West je první setkání tím nejdůležitějším právě proto, že poskytuje dostatek prostoru pro odstoupení z procesu. Pokud si účastníci uvědomí, že mají příliš velké obavy nebo nedostatečné kapacity pro hostitelství, mohou z přípravy bez obav vystoupit.

Druhé setkání je zaměřeno na zajištění bezpečnosti. Lektori s účastníky nejprve probírají bezpečí klienta při pobytu u hostitele, například jak se zachovat, pokud během homesharingu nastane nečekaná událost – úraz, nemoc. Dalším tématem je i to, jak vypozařovat projevy a známky možného zanedbávání a jak v takové situaci postupovat.

Třetí setkání je věnované přístupu k chování náročnému na péči, které se může u některých klientů objevit. Důraz je kladen na pochopení možných příčin takového chování, jak v takové situaci nejlépe reagovat a jaké techniky použít. Během následujících dvou setkání si účastníci osvojí základy pečovatelských dovedností, zásady první pomoci a podávání léků.

Přípravu hostitelů uzavírá tzv. Rodinný den (Family Day), kde se účastníci přípravy setkávají se zkušenými hostiteli a primárními rodinami, které již homesharing využívají. Mohou společně diskutovat o všem, co kandidáty na hostitelství zajímá.

3. Hodnocení (Assessment)

Po přípravě hostitelů následuje proces hodnocení, při němž je posuzována vhodnost kandidátské rodiny pro hostitelství. Sociální pracovník rodinu navštíví 2–3x, jedna návštěva trvá 3–4 hodiny. Během těchto návštěv probíhají rozhovory s jednotlivými členy individuálně, následně se všemi členy rodiny dohromady. Proces posuzování je velmi podrobný a zaměřuje se na všechny detaily, které

mohou do procesu hostitelství vstupovat. Sociální pracovník zjišťuje např. jaký je životní styl rodiny, jaké jsou mezi členy rodiny vztahy, jaké mají záliby a koníčky, jak je vybavená a uspořádaná jejich domácnost, v jaké lokalitě bydlí, jestli mají pro klienta připravený vhodný prostor, jaké mají plány do budoucna nebo jestli mají domácí zvířata.

Na základě všech informací z rozhovorů a pozorování kandidátů během školení sestaví sociální pracovník individuální profily kandidátů, včetně jejich dětí, a vypracuje podrobnou zprávu. Požádá kandidáty na hostitele o doložení povinných podkladů, kterými jsou výpis z rejstříku trestů všech členů hostitelské rodiny a tři doporučení (např. od zaměstnavatele, rodinného lékaře nebo učitele dětí) pro každého dospělého člena rodiny.

4. Schvalovací panel (Approval Panel)

Po uzavření hodnocení předstupuje sociální pracovník před schvalovací panel, kde předloží závěrečnou zprávu, výpis z rejstříku trestů a doporučení. Ke zprávě přiloží své vyjádření ohledně připravenosti a způsobilosti rodiny pro hostitelství. Na základě podrobné diskuze pak schvalovací rada rozhodne, zda kandidátské rodině umožní stát se rodinou hostitelskou. Členové schvalovací rady jsou pracovníci dvou organizací: té, která školí a posuzuje hostitele a primární rodiny s dětmi jsou zároveň jejími klienty, a druhé, nezávislé. Dále je do schvalovací rady přizván jeden nezávislý odborník z odboru pěstounské péče HSE. Mezi členy rady z organizace, která homesharing zajišťuje, jsou: vedoucí oddělení sociální práce (přímo nadřízený homesharingovému týmu), vedoucí odboru kvality a manažer podpory pozitivního chování (expert na chování, které je náročné na péči). Pokud se rada shodne a žádost je schválena, žadatelé jsou informováni dopisem. Pokud žádost schválena není, pak jsou žadatelé informováni osobně a je pořízen písemný záznam, že žadatel byl seznámen se svým právem proti rozhodnutí se odvolat.

5. Párovací panel (Matching Panel)

V další fázi procesu se setká homesharingový tým a vybírá rodiny, které se k sobě budou hodit. Vychází z podmínek primární rodiny a hodnocení kandidátské rodiny. Zohledňují se dovednosti a schopnosti hostitele, jeho časové kapacity, zvládání stresových situací nebo jak blízko primární rodině hostitel bydlí a jak komplikované může být dojíždění. Důležitou roli hrají detaily. Přihlíží se například k tomu, jestli je dítě z primární rodiny zvyklé na kontakt s batolaty, jestli je citlivé na křik a hluk nebo se bojí psa či jiných domácích zvířat. Cílem párování je zohlednit všechna kritéria, která mohou mít vliv na průběh a bezpečnost hostitelských setkání.

6. První představení a zahájení hostitelství

Jakmile je výsledek párování hostitelské i primární rodině oznámen, nastává doba, kdy si obě rodiny společně vyměňují informace a domlouvají detaily hostitelské péče. Pomocníkem a prostředníkem jim je sociální pracovník. Ten také dítěti předá tzv. Uvítací knihu (několikastránkový fotodokument s informacemi o hostitelské rodině), kterou hostitelská rodina připraví během školení a procesu hodnocení. Na základě společné domluvy sociální pracovník vypracuje tzv. Plán péče a Plán intimní péče, které definují konkrétní postupy v péči o klienta. Ten následně společně se Smlouvou o hostitelství všichni podepíší: klient nebo jeho zástupce, hostitelská rodina a organizace, která homesharing poskytuje. Výše zmíněné dokumenty definují, jak nejlépe o dítě pečovat a dále pak práva a povinnosti všech zúčastněných stran.

Následuje první osobní schůzka mezi hostitelem a primární rodinou. Ta se koná v domově hostitele a je jí přítomen sociální pracovník, případně také klíčový pracovník dítěte. Následuje série seznamovacích návštěv (za přítomnosti sociálního a klíčového pracovníka), která končí v okamžiku, kdy se dítě i hostitelská rodina cítí dostatečně připraveni na to, aby hostitelské schůzky mohly probíhat bez asistence sociálních pracovníků.

V kterékoliv fázi procesu je možné, aby z něj hostitelská nebo primární rodina odstoupila. Pokud první párovací schůzky nepřinesou dobrou shodu a aktéři si mezi sebou nerozumí, koordinátor homesharingu nabídne primární rodině jinou hostitelskou rodinu. Nemusí to však být okamžitě.

7. Podpora, supervize a monitoring procesu

Homesharingový tým hraje klíčovou roli při plánování, přípravě a organizaci úvodních setkání. V počáteční fázi hostitelství je jeho kontakt s hostitelskou rodinou častější, a to buď formou osobních návštěv, nebo po telefonu. Není přesně stanoveno, jak často je potřeba rodinu kontaktovat. Intenzita je dána potřebou hostitelské a primární rodiny. Dle výpovědí našich irských partnerů to obvykle odpovídá frekvenci jednou za tři měsíce. Kontakt je takto častý až do prvního přezkoumání (Review), které je podrobněji popsáno v dalším bodu. Každá hostitelská rodina má svého kontaktního sociálního pracovníka a může se na něj v případě potřeby obrátit. Pokud to vyžadují speciální potřeby dítěte, homesharingový tým kdykoli zajistí hostitelské rodině speciální školení či výcvik např. v oblasti příslušných ošetrovatelských postupů, komunikace nebo speciálních přístupů k chování.

8. Kontrola a přezkoumání (Reviews)

Sociální pracovníci kontrolují hostitelské rodiny v pravidelných intervalech. Kontroly jsou prováděny formou návštěv. U smluvních rodin („Contracted“ families) a u rodin, které poskytují dlouhodobé umístění („Shared Living“ families) probíhá jednou ročně, u rodin poskytujících krátkodobé pobyty probíhá jednou za tři roky. Sociální pracovník se setká se všemi členy hostitelské rodiny a probere s nimi jejich aktuální situaci, potřeby, zkušenosti s hostitelstvím, obavy či případná slabá místa. Cílem je posoudit, zdali může hostitelská rodina dále poskytovat hostitelství v původně nastavené formě a intenzitě. Jedním z významných nástrojů posouzení vývoje a aktuálního stavu poskytovaného hostitelství jsou zpětné vazby od primární rodiny. Přezkoumání hostitelství může sociální pracovník provést kdykoliv, zejména pak v okamžiku, kdy se změní původní situace hostitele nebo dítěte, nebo když má podezření, že je něco v nepořádku. Důvodem pro takovou kontrolu může být například náhodně nalezená informace na internetu, že hostitelská rodina provozuje ubytování AirB'n'B, přestože ve smlouvě má jasně deklarováno, že ubytování provozovat nebude v době, kdy u nich pobývá klient. Častým důvodem kontroly je například to, že hostitelská rodina přestane komunikovat.

Na základě kontroly vypracuje sociální pracovník zprávu, kterou předloží stejnému schvalovacímu panelu (Approvals Panel), který schvaluje a doporučuje vyškolené hostitele. Hostitelská rodina je následně písemně vyzooměna o rozhodnutí schvalovacího panelu. V případě, že schvalovací panel další poskytování hostitelství hostitelské rodině nedoporučí, je zorganizována osobní schůzka sociálního pracovníka s hostitelem a jeho rodinou. Na schůzce je podrobně prodiskutována situace rodiny a důvody pro pozastavení hostitelství. Zároveň homesharingový tým rodině nabídne podporu a možná řešení situace tak, aby rodina v hostitelství mohla v budoucnu dále pokračovat.

Přínosy homesharingu

Odlehčovací pobyty podporují u dlouhodobých pečovateli zachování kapacity pro pokračování a udržení péče o člena rodiny. Odpočinek a načerpání sil je nutné pro zdravé rodinné klima a vývoj všech členů domácnosti, ale právě rodiny dlouhodobě pečující nemají dostatek možností k odpočinku. Homesharing může tuto situaci významně zlepšit.

Přínosy homesharingu se ale neomezují jen na dlouhodobě pečující rodinu. Zasahují všechny zúčastněné, i komunitu, společnost.

Dlouhodobě pečující (primární) rodině homesharing přináší:

- šanci trávit čas s ostatními členy rodiny – posílení rodinných vztahů
- možnost zachovat či obnovit vazby mimo primární rodinu
- příležitost k provádění každodenních úkolů nebo činností
- odpočinek od nároků spojených s poskytováním péče – čas pro oddech, relaxaci, nepřerušovaný spánek a načerpání sil
- možnost zachovat zaměstnanost nebo vzdělávání dospělých

- návrat k zájmovým aktivitám jako zdrojům načerpání či obnovení sil k péči o dítě s postižením
- podporu separačního procesu (prevence vzniku nezdravých vazeb mezi rodiči a dětmi)
- prevenci rozvoje sekundárních následků dlouhodobého přetížení všech členů rodiny
- vědomí, že na těžkou situaci nejsou sami

Člověku s postižením homesharing přináší:

- zlepšení kvality života
- zvýšení sebevědomí a rozvíjení sociálních dovedností
- příležitost prožít něco nového, získat nové zkušenosti
- rozvoj nezávislosti, adaptačních a komunikačních dovedností
- navázání nových vztahů, získávání zkušeností v novém prostředí
- podporu zdravé separace

Hostiteli homesharing přináší:

- smysluplné využití svého času
- obohacující vztah
- komunitu lidí soustředěných kolem homesharingu
- získání nových znalostí a dovedností
- posílení schopnosti empatie, trpělivosti a tolerance
- sebepoznání

Komunitě/společnosti homesharing přináší:

- změnu pohledu na lidi s postižením i pečující dospělé
- přispívá k destigmatizaci lidí s postižením
- posiluje společenskou solidaritu a sounáležitost
- začleňování vyloučené rodiny

Prepilotní a pilotní projekt Homesharing – česká cesta

V roce 2017 se s irským homesharingem seznámili zástupci Naděje pro děti úplňku. Právě pro přínos homesharingu se rozhodli připravit prepilotní projekt Homesharing, jehož cílem bylo ověřit, zda je homesharing možné využívat a šířit i v Česku.

Prostřednictvím webu a sociálních sítí byl na podzim 2018 zahájen nábor primárních rodin dlouhodobě pečujících o dítě s poruchou autistického spektra (PAS) a zároveň nábor hostitelů. Zájem o hostitele projevilo více než 30 dlouhodobě pečujících rodin, z toho byly do prepilotního projektu vybrány tři rodiny.

O hostitelství projevilo zájem 63 lidí, z nichž 11 (7 jednotlivců, 2 páry) se zúčastnilo přípravy hostitelů. Sedmi absolventům (z toho byl jeden pár) bylo nabídnuto, aby se stali hostiteli. Všichni měli o hostitelství zájem a v následném párování tak všechny tři rodiny s dětmi s PAS získaly dva hostitele.

Navazující pilotní projekt byl zahájen na podzim 2019. Z dlouhodobě pečujících rodin přihlášených do prepilotu, bylo vybráno deset, pro něž jsme začali hledat hostitele.

V průběhu náborové kampaně zaměřené na získání hostitelů nás kontaktovalo více než 200 lidí. Proběhlo šest otevřených skupinových setkání – Homesharingových večerů. Postupně jsme naplnili tři cykly přípravy hostitelů – poslední z nich je těsně před dokončením.

Přípravu hostitelů dokončilo 25 lidí, 6 (z toho jeden pár) se jich již stalo hostiteli pěti dětí s PAS. Dalších 8 (dva páry) je ve fázi párování s dítětem. Dva hostitelé na své dítě čekají, zbývající absolventi přípravy se v současné době hostitelství z různých důvodů věnovat nemohou. V právě probíhajícím cyklu přípravy hostitelů je 9 lidí (z toho 4 páry).

Pro velký zájem o hostitelství ze strany veřejnosti jsme do projektu postupně zařadili další dvě dlouhodobě pečující rodiny a tento počet bychom rádi ještě o 2–3 rodiny zvýšili. Věříme, že na konci projektu bude svého hostitele mít nejméně 15 dětí a že náš projekt je jedním z prvních krůčků na české cestě šíření homesharingu.

Následující text vychází ze zkušeností získaných v průběhu prepilotního a pilotního projektu Homesharing realizovaného s podporou nadačního fondu Abakus (nástupce NF Avast).

Jak na homesharing

Organizaci, která se rozhodne zprostředkovávat homesharing, čeká práce s rodinou, hostiteli i samotným člověkem s postižením. Co to obnáší, je obsahem následujících kapitol.

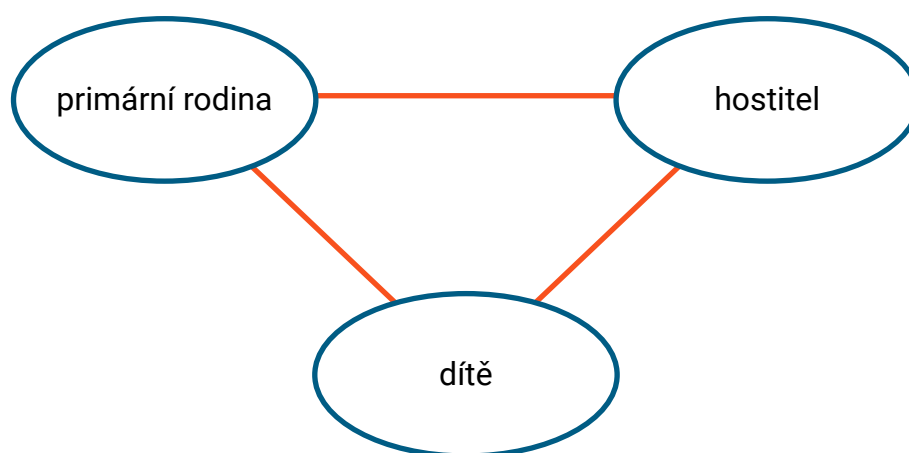
Homesharing je založený na vazbě mezi hostitelem, člověkem s postižením a jeho rodinou. Zastřešující organizace hraje roli zprostředkující, vzdělávací, podpůrnou a dohlíží na bezpečnost homesharingu.

V homesharingu jde spíše než o vztah klient – poskytovatel služby o vztahy partnerské, založené na otevřené komunikaci. Ode všech účastníků to tedy vyžaduje aktivní přístup a výsledná podoba homesharingu je vždy společným dílem všech.

Homesharing může vzniknout (a vzniká) i neformálně – leckde rodinám vypomáhají s péčí o člena rodiny přátelé způsobem, který splňuje principy homesharingu. Ne vždy je to ale možné. V těch případech se nabízí možnost využít zprostředkující organizaci.

Vazba primární rodina – hostitel – dítě / člověk s postižením

Aby homesharing plnil svou úlohu, potřebuje dobře nastavené a bezpečné vztahy mezi třemi hlavními účastníky: primární rodinou, dítětem (člověkem s postižením) a hostitelem.

Primární rodina – hostitel

Zdravý vztah mezi rodinou a hostitelem má nastavené dobré a respektující hranice, je postaven na vzájemné důvěře a otevřené komunikaci na partnerské úrovni. Rodina i hostitel spolu mají vyjasněná očekávání a otevřeně sdílejí informace, které jsou pro homesharing podstatné. Součástí dobrého vztahového nastavení je i vyjasněnost rolí a pravidel homesharingu (předávání dítěte, četnost setkání, placení nákladů apod.) a také domluva na formě možného ukončení nebo přerušování homesharingu. Tato dohoda se stane součástí tzv. Plánu péče, který vzniká během přípravy dítěte na homesharing a párování s hostitelem.

Většina rodičů poznala nepochopení a odsudek ze strany veřejnosti a někdy i blízkých. Vzhledem k nedostatečné dostupnosti služeb pro děti s postižením a u dětí s PAS i vzhledem k povaze jejich postižení, rodiny zažívají vyšší míru úzkosti, nedosycené potřeby, vyčerpání, osamělost a obavy z budoucnosti. To vše se může promítnout do vztahu s hostitelem. Pokud vztah není dobře nastaven, hrozí zklamání na jedné či druhé straně (nenaplněná očekávání), jedna ze stran si může připadat pod nepřiměřeným tlakem a hrozí, že vazby se rozpadnou. Následně to u všech zúčastněných snižuje důvěru v homesharing a v konečném důsledku to ohrožuje i pověst homesharingu jako takového.

Primární rodina – dítě

Homesharing je reálný ve chvíli, kdy je primární rodina připravená na postupnou separaci dítěte. Připravenost rodiny úzce souvisí s adaptačním procesem vyrovnávání se s faktem, že jejich dítě má postižení a s podobou a mírou jeho postižení. Potřeba a připravenost na separaci u dítěte, matky a otce může být různá. Častou znejišťující okolností, zvláště v případě menších dětí, je obtížnost odhadnutí budoucího vývoje a s ním související potřeby podpory.

U rodičů dětí s PAS je častou komplikující okolností nejasná ohraničenost vlivu postižení na projevy dítěte a náročnost na péči. To činí rodiče výrazně zranitelnějšími než rodiče dětí, jejichž handicap je jasněji ohraničený a viditelný. I z těchto důvodů mají rodiny mnohdy sekundární traumatické zkušenosti s obviňováním nebo odmítáním či zlehčováním problémů a postižení. Při předávání dětí do péče někoho jiného mohou tedy projevovat větší míru úzkosti, než je obvyklé. Mohou mít také více „neadekvátních“ očekávání nebo silnou ambivalenci. Je důležité s touto okolností počítat a věnovat výběru a přípravě rodin patřičnou pozornost.

Pokud rodina není na separaci dítěte připravena, může reagovat úzkostně, klást na hostitele přehnané nároky, hledat zástupné problémy a různými způsoby proces zavádění homesharingu zpomalovat.

Hostitel – dítě

Hostitel a jeho blízká rodina ve vztahu k dítěti projevují dostatečnou kapacitu na to přijímat dítě takové, jaké je. Odpovídajícím způsobem reagují na jeho specifika a potřeby. Dítě hostitele dobře přijímá.

Vztahy se v průběhu času proměňují. Dobře nastavená pravidla a důkladná příprava pomáhá vztahům, aby zrály a prohlubovaly se, nebo aby naplnily svoji roli a skončily přirozeně a bez větších zranění, a posílily tak pozitivní zkušenost především u primární rodiny a dítěte nebo dospělého s postižením. To otevírá možnost říkat si o další podporu a navazovat a rozvíjet další vztahy.

Závěr

Pokud se v homesharingu podaří nastavit bezpečné vazby mezi jednotlivými účastníky, umožňuje to jejich reagování na postupný vývoj, aniž by to ohrozilo stabilitu homesharingu. Např. dítě, které je původně na svou primární rodinu navázáno velmi úzce, získává pevnou a postupně se přibližující vazbu na své hostitele, ale jeho vztah s rodiči ani vztah rodičů s hostiteli to nenaruší – vazby se navzájem doplňují a tvoří stabilní strukturu. Takový vztah je žádoucí, může ale znamenat bolestivější zkušenost účastníků homesharingu v případě nečekaných změn, které život přináší, nenaplněných očekávání nebo v případě ukončování homesharingu.

Zprostředkující organizace zabezpečuje, aby v žádné ze situací, které v homesharingu nastávají, nikdo z účastníků nezůstal osamocen, tedy aby každý účastník měl v organizaci vždy někoho, na koho se může obrátit. Jde o důležitý předpoklad, který utváří bezpečí homesharingu.

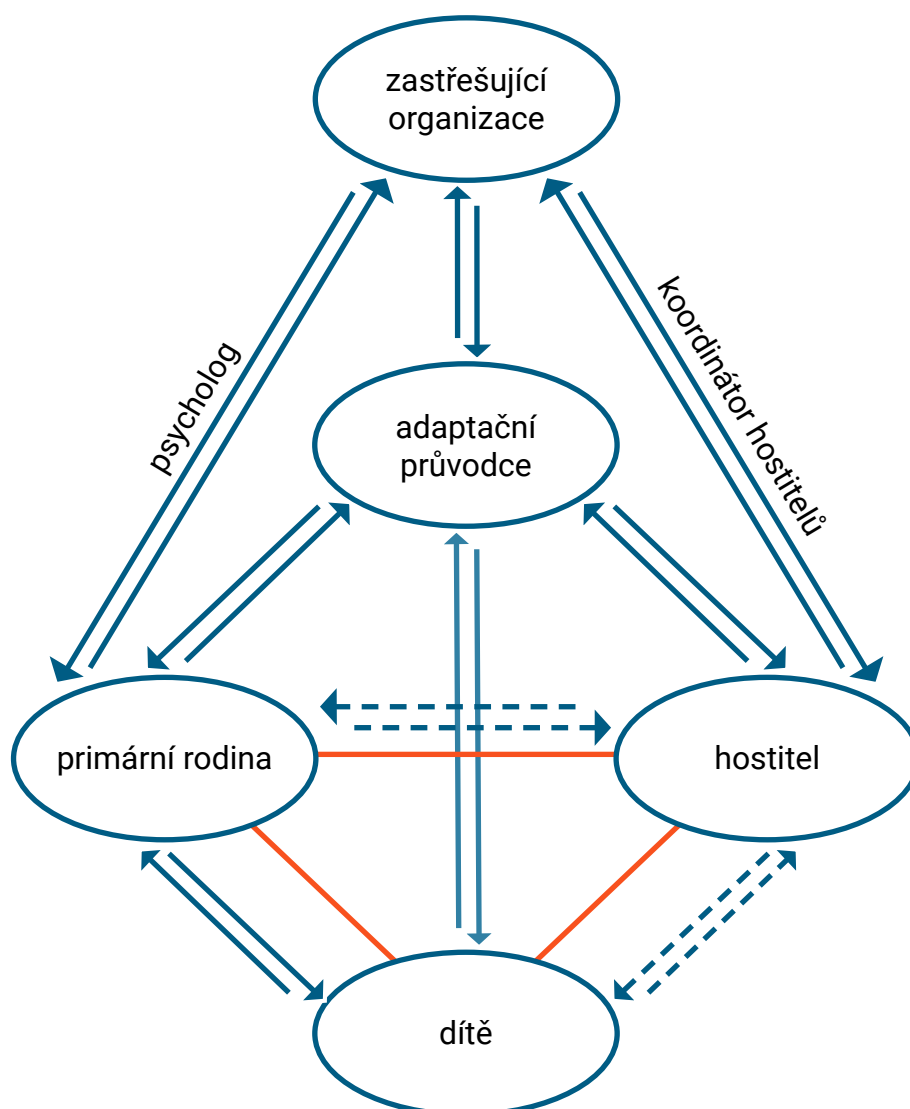
Role organizace

Zprostředkovatelská organizace zajišťuje:

- nábor, výběr a přípravu hostitelů
- výběr pečujících rodin a jejich přípravu na příchod hostitele
- přípravu dětí či dospělých s postižením na homesharing
- proces párování, kdy pro člověka s postižením nejprve hledá nejvhodnějšího hostitele a poté všechny zúčastněné provází vzájemným seznámením
- podporu hostitelům i rodinám již zapojeným do homesharingu

Kroli organizace se váže úkol zajistit, aby nikdo nezůstal sám v situaci, která se váže k homesharingu:

- Hostitelé navazují během přípravy hostitelů a párování vztah s pracovníky organizace a vždy mají svou kontaktní osobu (v případě našeho projektu je touto osobou koordinátor hostitelů).
- Dítě a jeho specifika poznává v průběhu přípravy na homesharing adaptační průvodce (speciální pedagog), který následně spojuje hostitele, dítě a primární rodinu a rodině i hostiteli zůstává po celou dobu homesharingu jako jeden z kontaktních pracovníků.
- Primární rodiny by v ideálním případě měly mít osobu sociálního pracovníka (Case Manager), který s rodinou spolupracuje dlouhodobě, zná situaci rodiny a dítěte v širší perspektivě a umí vyhodnotit, která podpora (vč. homesharingu) je pro rodinu vhodná. Pro rodinu je kontaktní osobou, na kterou se rodina v případě potřeby obrací. Takový pracovník je například v Irsku běžná praxe a jeho role dlouhodobého průvodce rodiny je legislativně ukotvená. V našich podmínkách je nutné, aby organizace poskytující homesharing tento chybějící článek systému ošetřila – aby dostatečně poznala rodinu, dítě a jejich potřeby a také aby rozpoznala, v jaké fázi adaptace na fakt a podobu postižení dítěte rodina je. Primární rodina si během přípravy na homesharing vytváří vazbu na pracovníka, tj. svoji kontaktní osobu, ke které má důvěru a na kterou se může obracet. V rámci pilotního projektu jsme proto do týmu přizvali psychologa – jako první kontaktní osobu pro rodiče dítěte s PAS.

Schematicky můžeme strukturu homesharingu vyjádřit takto: Zprostředkovatelská organizace doplňuje základní vztahový trojúhelník (primární rodina – hostitel – dítě).

Adaptační průvodce je klíčová pozice v zastrešující organizaci. Stojí v centru struktury a zná dobře všechny hlavní aktéry homesharingu: pečující rodinu, dítě i hostitele. Adaptační průvodce odpovídá za přípravu dítěte na homesharing, podílí se na přípravě rodiny a dítěte na homesharing, je přítomen v procesu párování a pro rodiny a hostitele již zapojené do homesharingu je jednou z kontaktních osob.

Požadavky na adaptačního průvodce: komunikační a organizační dovednosti, časová flexibilita a možnost pracovat hlavně v odpoledních hodinách, psychická odolnost, odborné vzdělání – nejlépe speciální pedagog. Pokud adaptační průvodce sám speciální pedagog není, měl by být speciální pedagog v týmu na jiné pozici.

Vedle adaptačního průvodce jsou hostitel i rodina navázáni na organizaci přes další pracovníky (např. hostitelé přes koordinátora hostitelů, rodiny přes psychologa). Tato další vazba je důležitá pro zajištění stability homesharingu. Pokud by rodiny i hostitelé v organizaci měli pouze jednoho kontaktního pracovníka, např. adaptačního průvodce, vznikala by přetížená a křehká vazba.

Psycholog odpovídá za přípravu a následné provázení pečujících rodin, zajišťuje jim operativně podporu, je k dispozici při aktuálních nejasnostech, problémech či krizích. Organizuje skupinová setkání rodin. Spolupodílí se jako odborný lektor na přípravě hostitelů (zde může být zastoupen externistou). Další požadavky jsou obdobné jako u adaptačního průvodce.

Koordinátor hostitelů odpovídá za komunikaci se zájemci o hostitelství, organizačně a administrativně zajišťuje přípravu hostitelů. S hostiteli zapojenými do homesharingu komunikuje ohledně administrativních záležitostí a společných setkání. Mezi základní požadavky na koordinátora patří komunikační dovednosti a organizační schopnosti.

Vedle těchto specifických pozic je třeba počítat s **vedoucím týmu, metodickou a administrativní** podporou týmu. Některé pozice je možné slučovat, je ale důležité dodržet pravidlo, že pečující rodina i hostitelé mají v organizaci určené dva kontaktní pracovníky.

Lektoři přípravy hostitelů – pokud si organizace zajišťuje přípravu hostitelů vlastními silami, na vzdělávání se podílí psycholog + odborník na cílovou skupinu (zpravidla adaptační průvodce). Alespoň jeden z nich musí být zkušený lektor.

Principy homesharingu

Homesharing je jednou z možností, jak v dobře nastaveném a bezpečném prostředí zprostředkovat dítěti s postižením vytvoření přátelské vazby s dalším člověkem, kontakt s novým prostředím, rozvíjení nových dovedností a další objevování světa. Jako nový typ podpory má homesharing tendenci k záměně s jinými typy služeb, zejména se službou osobní asistence. Homesharing má ale svá cenná specifika, která v této kombinaci jiné typy služeb nenabízejí, a těmi jsou:

1. Homesharing připravuje primární rodinu (rodiče a děti) na separaci

Umožňuje dítěti zažít další rodinné prostředí, pozorovat a navazovat přirozené vztahy, a tím zvyšuje adaptabilitu dítěte a připravuje ho na proces separace od primární rodiny. Tím, že homesharing zahrnuje všechny členy domácnosti hostitele, umožňuje dítěti vstupovat do řady nových vztahů zároveň.

Na separaci připravuje i rodiče dítěte. Ti postupně získávají zkušenost s nepřítomností dítěte v nově nabytém volném čase.

2. Homesharing probíhá mimo domácnost dítěte a prostory instituce

Řada dětí s postižením zná jen své vlastní domácí prostředí a prostředí institucí. Homesharing umožňuje dítěti v domácnosti hostitele postupně zakoušet separaci od rodičů i od svého domácího prostředí, zvyká si na jiné uspořádání, rozšiřuje svoji představu o světě kolem. Tím se výrazně zvyšuje adaptabilita dítěte. To, že dítě opouští domácnost rodičů, podporuje u dítěte i rodičů proces separace. Rodiče a sourozenci dítěte také mají možnost mít své „doma“ chvíli jen pro sebe.

Institucionální prostředí rámuje vztah jiným způsobem, než jaký chceme nabízet v homesharingu.

3. Homesharing je postaven na vztazích

Může fungovat dobře, pokud je vztah mezi rodinou, hostitelem a zprostředkovatelskou organizací na partnerské úrovni. Homesharing není „hotová“ služba, její podobu spoluurčují všichni zúčastnění. Vstupování do podobného vztahu, jeho postupné utváření, klade nároky na všechny zúčastněné. Všichni bez výjimky se musí učit spolu komunikovat, být aktivní a otevření a zvykat si na své rozdílnosti. Pokud ale překonají počáteční obtíže, mohou všichni z přínosů homesharingu mnoho získat.

4. Hostitel není profesionál, ale dobře připravený laik

Hostitel dítěti nenabízí odbornou péči. Nabízí mu vztah blízký vztahům v rodině, mezi přáteli. O člověka pečuje tak, jako by pečoval o člena své rodiny. Na svou roli je ale hostitel dobře připraven. Nejprve prochází několikátýdenní přípravou pod vedením odborníků, poté v průběhu párování získává informace a dovednosti potřebné k péči o konkrétní dítě.

Spíše než o péči v této souvislosti mluvíme o přátelském vztahu, o čase, který tráví hostitel společně s dítětem takovým způsobem, který oba těší.

Hostitelé tráví hostitelstvím svůj volný čas. Není to brigáda, nedostávají plat. Nárok mají na proplacení nákladů spojených s péčí.

Pokud některý z principů není dodržen, může stále jít o dobrou a vítanou pomoc pro pečující rodinu i člověka s postižením, ale neměli bychom už mluvit o homesharingu.

Homesharing jako typ podpory postavené na partnerských vztazích klade na všechny zúčastněné nároky. Při přípravě rodin i hostitelů na vstup do homesharingu pracujeme s dokumenty, které shrnují základní zásady poskytování homesharingu: Zásady poskytování homesharingu a Etický kodex hostitele.

Zásady poskytování homesharingu

Rámec hostitelského setkání je dán **Plánem péče**, na jehož tvorbě se podílí podpůrný tým organizace, **hostitel a rodiče** a je-li to možné, i dítě samo. Plán péče je závazný pro všechny zúčastněné.

Hostitel a rodiče spolu sdílí informace o celkovém stavu dítěte. Rodič nezamlčuje důležité okolnosti, které by mohly mít vliv na průběh setkání s hostitelem, a stejně tak hostitel následně informuje rodiče o průběhu setkání a nezamlčuje skutečnosti důležité pro další péči.

Hostitel dbá na to, aby k poskytnutí hostitelství vždy docházelo v čase a místě, na kterém se shodly všechny strany, jež jsou do procesu zapojeny. Hostitel dbá na to, aby detaily jednotlivých návštěv byly vyjasněny v předstihu tak, aby nikdo neměl pochybnosti a obavy.

Jakákoliv změna či zrušení setkání ze strany **hostitele** či **rodiny** musí být oznámeno druhé straně s dostatečným předstihem. Pokud je třeba homesharing zrušit z nepředvídaných důvodů, informují rodiče či hostitel druhou stranu neprodleně.

Hostitel dbá na to, aby vytvořil optimální podmínky pro dobrou péči a přizpůsobil se v rámci možností potřebám dítěte. Adaptační průvodce má právo během setkání hostitele a dítěte navštívit.

Hostitel a rodiče komunikují s podpurným týmem organizace otevřeně o všech skutečnostech, které by mohly dobrý průběh homesharingu ovlivnit jak na jejich straně, tak na straně dítěte samotného.

Rodič i hostitel se v případě obav a pochybností obrací na podpurný tým organizace.

Pokud chce **hostitel** hostitelství v rodině ukončit, nebo **rodiče** chtějí přestat hostitelství využívat, oznamují to organizaci neprodleně a pokud je to možné, tak s dostatečným časovým předstihem, aby se všichni zúčastnění mohli na novou situaci připravit.

Vytvoření bezpečného a stabilního homesharingu pro dítě je společný úkol **rodičů, hostitelů** a podpurného týmu organizace.

Etický kodex hostitele

Hostitel respektuje svěřené dítě jako jedinečnou lidskou bytost obdařenou právy hodnými ochrany.

Hostitel volí náplň společného času s ohledem na zájmy a prospěch dítěte, vyhýbá se aktivitám, které by mohly být pro dítě zdravotně či psychicky rizikové.

Hostitel jedná tak, aby během péče chránil důstojnost a zájem dítěte, zejména ve vztahu s veřejností.

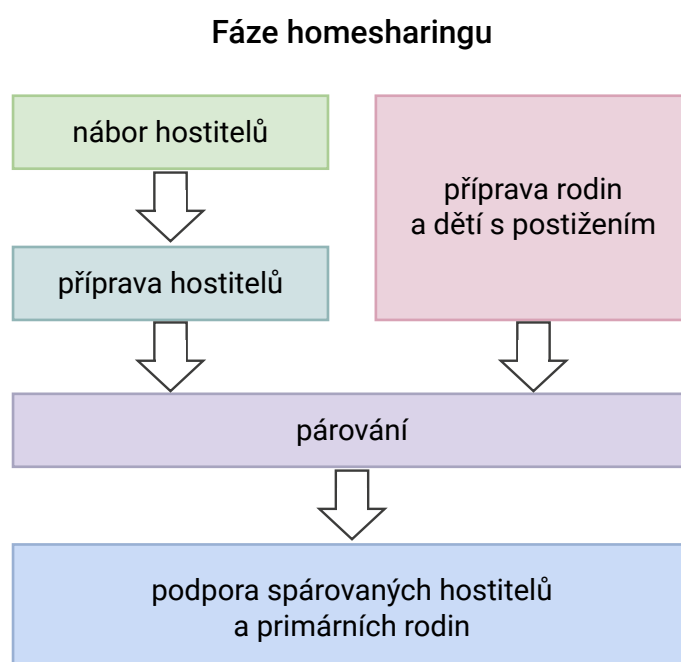
Hostitel v rámci své péče usiluje o celkovou spokojenost a pohodu dítěte. Činí tak s pochopením, úctou, trpělivostí a empatií.

Hostitel respektuje specifické potřeby dítěte, zejména v oblastech zdraví, chování, bezpečí, dovedností a komunikace.

Hostitel se k rodičům vztahuje s respektem. Ctí autonomii a důstojnost dítěte i jeho rodiny.

Hostitel zachovává mlčenlivost o veškerých skutečnostech, které se týkají dítěte a jeho rodiny.

Fáze homesharingu

Fáze zapojování hostitelů a primárních rodin do homesharingu:

Nábor hostitelů – začíná oslovením veřejnosti a končí rozhodnutím, zda chceme zájemce o hostitelství pozvat do přípravy hostitelů.

Příprava hostitelů – několikátýdenní intenzivní příprava na roli hostitele. Zahrnuje odborné vstupy i prvky sebezkušenostního výcviku. V jejím závěru by si měli zájemci o hostitelství i zástupci organizace být jisti, zda chtějí ve spolupráci pokračovat.

Příprava rodin a dětí s postižením – období, během kterého do rodiny hledající hostitele dojíždí adaptační průvodce a psycholog. Během přípravy rodiny je třeba, aby organizace poznala dítě i rodinu natolik, aby jim byla schopná vytipovat vhodného hostitele a provést je procesem párování.

Párování – několikátýdenní fáze, při níž organizace nejprve pro dítě s postižením hledá mezi absolventy přípravy hostitelů vhodného hostitele a poté seznamuje hostitele s dítětem s postižením a jeho rodinou. Mezi ukončením přípravy (hostitele i rodiny s dítětem) a zahájením párování může uběhnout několik týdnů i řada měsíců. Fáze párování je klíčová pro dobré nastavení vztahů mezi rodinou, hostitelem a dítětem s postižením.

Podpora spárovaných hostitelů a primárních rodin – v době, kdy hostitel už pečuje o člověka s postižením, poskytuje mu organizace podporu v podobě intervizních, supervizních a vzdělávacích setkání.

Hostitelé

Homesharing není uskutečnitelný bez hostitelů. Hledání hostitelů, jejich výběr a příprava, jsou časově a energeticky náročné aktivity. Z lidí, kteří o homesharing projeví zájem, jich jen zlomek absolvuje přípravu a do homesharingu se skutečně zapojí. Hostitelství je aktivita, která na člověka klade nemalé nároky. Při oslovování a výběru hostitelů je proto třeba mít na zřeteli, koho organizace hledá.

Profil hostitele

Hostitelem může být plnoletá, trestně bezúhonná osoba, pár nebo rodina s pozitivním vztahem k lidem s postižením a prostorem pro ně vhodným. Pokud se hostitelství chce věnovat jen jeden člen rodiny, ostatní se nemusí homesharingu aktivně účastnit, musí ale souhlasit s přítomností dítěte v jejich domácím prostředí. Jejich nastavení musí být pozitivní a přijímající. Podpora organizace se pak vztahuje i na ně.

Hostitel by měl být v dobré zdravotní a psychické kondici. Do osobnostních předpokladů hostitele patří zejména:

- ukotvenost
 - » vnitřní a vnější (osobnostní zralost, stabilní rodinná situace, zázemí)
- trpělivost
 - » vnitřní klid a kapacita na různé druhy a podoby zátěže (hlučnost dítěte, nízká návratnost reakcí při kontaktu a v komunikaci, tempo dítěte apod.)
- otevřená komunikace
 - » schopnost poskytnout a vyslechnout zpětnou vazbu
 - » schopnost a ochota řešit vzniklý problém s tím, koho se týká (či požádat o pomoc správného člověka)
- empatie
 - » schopnost naladit se na potřeby druhého

- schopnost sebereflexe
 - » schopnost nahlédnout problém/situaci z více hledisek
 - » schopnost upozadit svůj zájem v některých situacích, vybalancovat svou potřebu či zájem s potřebami a zájmy druhého člověka, organizace
- zodpovědnost a spolehlivost
 - » dodržování termínů, dochvilnost, včasné informování v případě nečekaných situací apod.
- vhodná motivace k homesharingu

Každý hostitel je jiný a má jiné praktické možnosti, které je třeba zjistit pro budoucí párování:

- rodinná situace
 - » kdo bude přítomen v domácnosti hostitele v době poskytování hostitelské péče (rodinní příslušníci, spolubydlíci apod.) a jak se k tomu staví
 - » zda mají nějaká domácí zvířata
- časové možnosti a kapacity
 - » preference všedních dnů, víkendů
 - » konkrétní představa (den a hodiny, četnost setkávání, pravidelnost/nepřavidelnost apod.)
 - » dlouhodobá perspektiva (vím, že hledám něco na pár měsíců / dovedu si představit spolupráci na několik let)
- prostorové možnosti
 - » kde bude homesharing probíhat (dům, byt), dostupnost místa
 - » mobilita hostitele (může dojet MHD, autem, kolik času je ochoten trávit na cestě)
- fyzická zdatnost
 - » zda zvládne živější dítě
- osobnostní dispozice (kompatibilní k dítěti)
 - » např. temperament hostitele
 - » zda ho bude naplňovat i setkávání s velmi pasivním dítětem
- koníčky, zájmy
 - » co nabízí, co by ho bavilo

Nábor hostitelů

Hledání a získávání hostitelů je podle našich i irských zkušeností časově a energeticky nejnáročnější část celého procesu. Na počátku je třeba oslovit velké množství lidí, aby náborová kampaň nakonec přinesla několik hostitelů.

Je důležité, aby nábor dokázal vhodné adepty zaujmout a oslovit. Neměl by však vytvářet nereálná očekávání nebo nevhodně motivovat. Celý proces práce se zájemci o hostitelství – od spuštění náborové kampaně až po přípravu hostitelů – je postavený na postupném vzájemném seznamování organizace se zájemcem o hostitelství. Umožňuje tak organizaci i zájemci o hostitelství stále přesněji vyhodnocovat, zda je homesharing pro něj vhodná volba.

Nábor hostitelů zahrnuje několik kroků:

- **Náborová kampaň** – má za cíl oslovit co nejvíce lidí z cílové skupiny, vyvolat v nich o homesharing zájem a zvědavost a nasměrovat je na webové stránky homesharingu. Kampaň může pomoci k šíření celkového povědomí o homesharingu.

- **Webová stránka** – jejím smyslem je poskytovat základní informace o homesharingu a umožnit zájemci učinit další krok k hostitelství, tedy přihlásit se na homesharingový večer.
- **Homesharingový večer** – otevřené skupinové informativní setkání se zástupci organizace. Ze strany zájemců jde stále o dostatečně volné a nezávazné získávání informací. Setkávají se ale už s lidmi, kteří za homesharingem stojí.
- **Osobní seznamovací schůzka** – první skutečně osobní kontakt a možnost začít u zájemce o hostitelství pracovat s kritérii pro výběr hostitelů. Osobní seznamovací schůzka je posledním krokem náboru a její absolvování je nutnou podmínkou pro možnost přihlásit se do přípravy hostitelů.

Náborová kampaň

Příprava náborové kampaně je jeden z nejnáročnějších kroků náboru, a to z několika důvodů. Jde o oblast, se kterou organizace často nemají příliš zkušeností. Ve veřejném prostoru je ohromná konkurence. Organizace vloží energii do přípravy kampaně, ale mezi jejím spuštěním a reálným dopadem může uběhnout dlouhé období nejistoty. Náborovou kampaň je také třeba připravovat na míru potřebám a možnostem organizace, s ohledem na její velikost, kapacitu, umístění a dostupnost a se zvážením lokálních možností propagace. Proto je vhodné při přípravě kampaně spolupracovat s profesionály.

Před samotným nábořem je vhodné spustit informační kampaň, např. psát o homesharingu v místním tisku, na webu a sociálních sítích kmenové organizace či dalších organizací a institucí. Pokud lidé homesharing už znají, spíše zachytí, že probíhá nábor hostitelů.

Při přípravě náborové kampaně je třeba vyjasnit si následující otázky:

- Koho a proč chceme oslovit? (definování cílové skupiny)
- Co a proč mu chceme říct? (formulace hlavního sdělení)
- Kde ho chceme hledat a proč právě tam? (volba komunikačních kanálů)
- Jak ho chceme oslovit? (výběr formy sdělení)
- Kdy ho chceme oslovit? (vhodné načasování)

Dobré definování cílové skupiny umožňuje kampaň zacílit přímo pro ni a díky tomu se na organizaci pak budou obracet spíše lidé, kteří mají pro homesharing více předpokladů. Při příliš úzkém cílení kampaně hrozí, že kampaň zasáhne jen malou část lidí, kteří by se mohli hostitelství věnovat.

Hlavní sdělení předurčuje akci, kterou oslovení udělají (např. půjdou se podívat na web, pošlou peníze na účet, řeknou o nás někomu). Pokud není jasné naše sdělení, pravděpodobně neudělá nikdo nic.

U volby komunikačních kanálů vstupují do hry lokální možnosti organizace, např. možnost využít regionální televizi, lokální periodika, komunikační kanály místních křesťanských spolků a kulturních či vzdělávacích institucí. Informační kanály také ovlivňují, kdo se bude do homesharingu hlásit.

Forma sdělení vychází z cílové skupiny, charakteru organizace, zvolených informačních kanálů a hlavního sdělení.

Načasování kampaně je velmi důležité. Při jejím spuštění je třeba brát v potaz období roku a lokální situaci i zohledňovat situaci zastřešující organizace. Zároveň je třeba připravit se na to, že podle zvolených informačních kanálů bude odezva různě zpožděná (např. vystoupení v televizi spustí okamžitou reakci, reklama na sociálních sítích může poprvé vyvolat reakci okamžitě, v případě druhé náborové kampaně už bude patrně pomalejší).

Webová stránka

Její podoba ovlivňuje to, zda ji návštěvník rychle opustí, nebo zda se rozhodne učinit nějaký další aktivní krok. I tady se vyplatí spolupracovat při její tvorbě s odborníky.

Webová stránka by měla představit homesharing cílovým skupinám (např. rodič, potenciální hostitel, státní správa) a měla by návštěvníkovi umožnit provést nějakou akci. V případě náborové kampaně je takovou akcí přihlášení se na setkání se zástupci organizace (homesharingový večer), ale může to být také darování peněz, přeposlání informací známému apod.

Pokud na webu návštěvník vyplní kontaktní nebo přihlašovací formulář, měl by dostat ihned e-mailem potvrzení a organizace by s ním od tohoto okamžiku měla udržovat kontakt.

Homesharingový večer

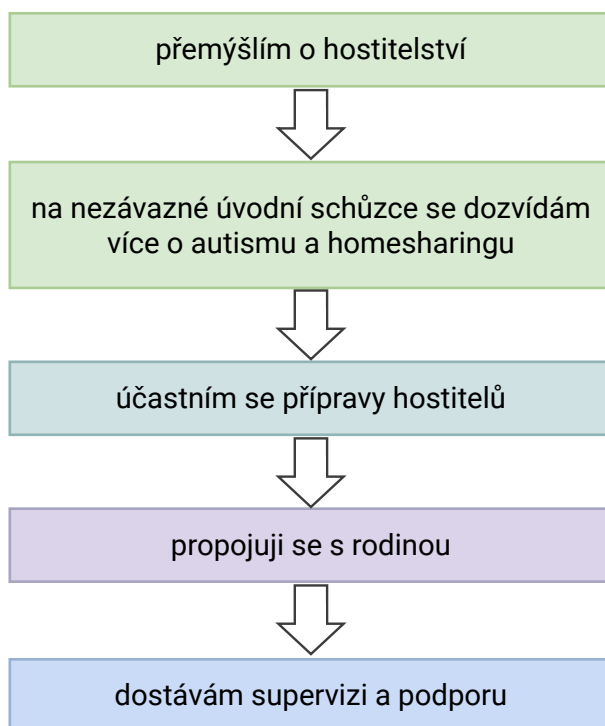
Homesharingový večer je informativní otevřené skupinové setkání se zástupci organizace zprostředkující homesharing. Příchozí se seznámí s tím, co homesharing nabízí, mají možnost poznat pracovníky organizace a vyslechnout zkušenosti těch, kteří už jsou do homesharingu zapojeni – ať už jako pečující rodina, či jako hostitelé.

Zároveň je setkání pro návštěvníky nezávazné, přijít na něj může kdokoliv. Proto je vhodné setkání uskutečňovat v otevřeném a snadno přístupném prostředí (např. prostory místní knihovny, škola).

Osvědčená je následující struktura setkání:

1. přivítání, představení organizace a mluvčích (cca 10 minut)
2. historie homesharingu – jeho cesta z Irska do Česka a do naší organizace (cca 15 minut)
3. představení cílové skupiny, pro kterou organizace zajišťuje homesharing (cca 15 minut)
4. zkušenosti dlouhodobě pečujících rodičů, co jim homesharing přináší, organizace, které ještě nemají primární rodiny zapojené do homesharingu, mohou využít krátkých dokumentárních videí, např. příběh Julinky: <https://youtu.be/KKdOQGnK1mk> nebo příběh Denisky: <https://youtu.be/nyLgR-VQg4A> (cca 10 minut)
5. zkušenosti hostitelů (cca 10 minut)
6. cesta hostitele – co čeká člověka, který se chce stát hostitelem (cca 15 minut)
7. prostor pro otázky z publika (cca 20 minut)
8. závěr s možností domluvit si s pracovníky organizace termín osobní seznamovací schůzky

Cesta hostitele

Strukturované a moderované setkání umožňuje předat poměrně podrobné informace o homesharingu většímu počtu lidí najednou. Díky otevřenosti, nezávaznosti a relativní anonymitě setkání umožňuje návštěvníkům večera pokládat i otázky, na které by si při setkání tvář v tvář netroufli. Přítomnost rodičů a hostitelů také návštěvníkům umožňuje ptát se přímo jich.

V rámci Homesharingového večera dostávají návštěvníci letáček, na němž je přehledně shrnuta Cesta hostitele a kontakt na pracovníka organizace – koordinátora hostitelů. Mezi Homesharingovým večerem a osobní seznamovací schůzkou tak mají zájemci o hostitelství další čas na informované rozmyšlení, zda je pro ně a jejich rodinu homesharing vhodný.

Osobní seznamovací schůzka

Osobní seznamovací schůzka je první setkání určené těm účastníkům Homesharingového večera, kteří uvažují o tom, že by se do homesharingu zapojili. Pro organizaci je to také první seznámení se zájemcem o hostitelství.

Cílem schůzky je poskytnout zájemci o hostitelství dostatek informací pro jeho další rozhodování o tom, zda se do homesharingu chce zapojit, a organizace by měla získat dostatek informací pro rozhodnutí, zda chce zájemce pozvat do přípravy hostitelů.

Pracovníci organizace se v rozhovoru zaměřují na zjištění motivace zájemce. Na tu není možné se zeptat jednou otázkou, prostupuje všechna témata, o nichž se na schůzce mluví. Zároveň se zaměřují na kritéria, která jsou pro úspěšné hostitelství klíčová. Jde například o praktické možnosti a osobnostní předpoklady zájemce o hostitelství, o kterých jsme mluvili v kapitole Profil hostitele. Reálné praktické možnosti budou později důležité v procesu párování (zajištění vzájemné kompatibility s dítětem a jeho rodinou).

Není v možnostech organizace potvrdit, že zájemce o hostitelství všechny osobnostní předpoklady splňuje. Nicméně v průběhu osobních schůzek a zejména pak během přípravy hostitelů se často projeví, na co je třeba se s konkrétním zájemcem soustředit před tím, než se bude moci stát hostitelem.

Rámcový průběh osobní seznamovací schůzky

- Schůzky se účastní dva pracovníci organizace. Jeden vede rozhovor, druhý dělá zápis a má možnost pokládat doplňující otázky. Účast dvou lidí doporučujeme, každý v průběhu rozhovoru zachytí jiné informace.
- Schůzka by měla proběhnout v příjemném prostředí, které umožňuje oběma stranám mluvit otevřeně. Schůzka by neměla trvat déle než cca 60 minut.
- Schůzku je vhodné zahájit poděkováním za zájem a shrnutím, k čemu toto setkání slouží:
 - » vzájemné seznámení
 - » nároky na hostitele – Cesta hostitele
 - » zjištění očekávání zájemce o hostitelství
 - » zodpovězení otázek (ze strany organizace i zájemce)
- Otázky organizace se týkají následujících témat:
 - » co zájemce na homesharingu zaujalo a proč se přihlásil (a další otázky na jeho motivaci)
 - » předchozí zkušenosti (s dětmi, dobrovolnictvím, lidmi s postižením apod.)
 - » obavy a očekávání
 - » praktické možnosti
- Závěrečné shrnutí, které by mělo obsahovat:
 - » připomenutí Cesty hostitele a kde se v ní zájemce nachází

- » informace, že do týdne obdrží rozhodnutí o další spolupráci. V případě zájmu organizace o spolupráci hostitel obdrží také odkaz na přihlášku do přípravy. Přihlášení do přípravy neznamená automatické přijetí do nejbližšího termínu přípravy. Přihlášení zájemci by měli už z osobní seznamovací schůzky vědět, že organizace bude i z přihlášených zájemců vybírat, zda a nebo do jakého termínu přípravy je zařadí. Po odeslání přihlášky by zájemci měli obratem obdržet potvrzení s informací, do kdy se dozví, zda jsou do přípravy zařazeni.
- » více informací o přípravě hostitelů:
 - k čemu slouží (jaké má cíle)
 - co obnáší organizačně (počet setkání, podmínky pro absolvenci apod.)
 - zájemce o hostitelství má možnost v případě vlastních pochybností z procesu přípravy na hostitelství kdykoliv odstoupit, stejně tak, pokud by pochybnosti měla organizace, může od spolupráce také odstoupit
 - prostor pro otázky
- V průběhu schůzky úmyslně nezavádíme řeč na to, zda a jak je hostitelství finančně oceněno. Pokud se na finanční stránku ptá sám zájemce o hostitelství, je to signál, že jeho motivace může být zejména finanční – my se snažíme hledat lidi, kteří by si dokázali představit spolupráci na dobrovolnické bázi.
- Během schůzky se pracovníci soustředí na osobnostní předpoklady zájemce o hostitelství: jak zájemce reaguje na otázky, kde pojmenovává své pochybnosti (má-li jaké), jaké sám klade otázky.
- Pokud mají pracovníci organizace pochybnosti (např. proto, že zájemce o hostitelství pečuje o nezletilé děti nebo možnost hostitelství neprobíral s partnerem či si není úplně jist jeho podporou), ale spolupráci přesto považují za nadějnou, je vhodné domluvit ještě další seznamovací schůzku, které se zúčastní i ostatní členové domácnosti a která by ideálně měla proběhnout v domácnosti zájemce o hostitelství.
- Bezprostředně po skončení schůzky spolu pracovníci organizace shrnou dojmy ze setkání a doplní zápis.

Přihláška do přípravy

Vyplněním a odesláním přihlášky potvrzuje zájemce o hostitelství svůj zájem o pokračování v procesu a zároveň se zavazuje:

- aktivně se účastnit přípravy hostitelů a dodržovat pravidla domluvená skupinou v přípravě
- informovat zástupce organizace, pokud by z přípravy chtěl odstoupit
- uděluje souhlas se zpracováním osobních údajů

Shrnutí

Kampaň, webové stránky a homesharingový večer plní vedle náborové role také roli osvětovou, která má v českém prostředí velký význam. Může totiž na konkrétních příkladech ukázat, že tento nový způsob pomoci je realizovatelný a přínosný. I lidé, kteří se nakonec rozhodnou do homesharingu nezapojit, pak mohou vystupovat jako neformální „advokáti“ homesharingu. Navíc z homesharingového večera odcházejí lidé s mnohem lepší představou o tom, co to znamená dlouhodobě pečovat o člena rodiny, a tedy i s větší mírou porozumění pro pečující rodiny.

Na **osobní seznamovací schůzce** už se organizace setkává s vážnými zájemci o homesharing, kteří měli čas a prostor si své zapojení do homesharingu rozmyslet. V průběhu schůzky mají obě strany možnost vyjasňovat si nároky a očekávání s homesharingem spojená a probrat téma opět do větší hloubky.

Do další fáze procesu, **přípravy hostitelů**, vstupují tedy lidé, kteří už jsou s homesharingem celkem

podrobně obeznámeni. Rámcově mají představu o nárocích, které hostitelství klade na hostitele a jeho rodinu, a mají dobrou představu o časové náročnosti přípravy a její podobě i o dalších krocích, které je na cestě k hostitelství ještě čekají. Znají také kritéria, která jsou pro výběr hostitelů rozhodující. Zároveň do přípravy nevstupují jako neznámí zájemci, organizace už má představu o možnostech a motivaci, s jakou zájemce o hostitelství do přípravy přichází.

Příprava hostitelů – obecné zásady

Do přípravy hostitelů by měli být zařazeni jen ti zájemci o hostitelství, u nichž organizace na základě dostupných informací předpokládá, že budou schopni přípravu absolvovat a budou se moci hostitelství věnovat.

Při realizaci homesharingu je třeba myslet na zajištění bezpečí pro všechny zúčastněné. V tom hraje příprava hostitelů klíčovou roli – je hlavním filtrem výběru hostitelů. Měla by být koncipována tak, aby nevyřazovala zájemce, kteří „mají svá specifika“, ale přitom velkou vůli a potenciál být dobrými hostiteli. A zároveň aby se hostiteli nestali lidé, kteří nejsou pro homesharing vhodní. V závěru přípravy by zájemce o hostitelství i organizace měli být schopni zhodnotit, zda je zájemce o hostitelství na svou roli dobře připraven a schopen ji zvládnout.

Pokud v přípravě něco přehlédne organizace nebo podcení hostitel, pozdější ukončování spolupráce už přináší větší rizika (zranění, zklamání apod.). Čím později se ukáže, že člověk není pro hostitelství vhodný, tím obtížnější bývá ukončení spolupráce.

Cílem přípravy je seznámit zájemce o hostitelství se specifickým prostředím rodin dlouhodobě pečujících o dítě s postižením a umožnit mu porozumět zátěži, kterou pečující rodiny zažívají. Připravit ho na zvládnutí péče o dítě s postižením tak, aby uměl reagovat v běžných situacích a byl připraven i na rizika a možné podoby zátěžových situací, které mohou při hostitelství nastat. Dovést ho k porozumění sobě a roli hostitele a z ní vyplývajících nároků. A nastavit spolupráci mezi zprostředkující organizací a hostitelem založenou na důvěře a otevřené komunikaci.

K tomu je třeba:

1. Postupně vyjasňovat, zda je zájemce vhodným kandidátem pro hostitelství

V průběhu přípravy je vhodné sledovat, zda zájemci o hostitelství splňují osobnostní předpoklady (viz kapitola Osobní seznamovací schůzky). Pokud v průběhu přípravy opakovaně projevuje nedostatky, je třeba o tom s ním při vhodné příležitosti mluvit, vysvětlit, jaké signály tím organizaci dává a proč je to z hlediska hostitelství potenciální riziko. Pokud se ani poté ze strany zájemce nic nezmění, je to pro tým organizace podnět ke zvažování, zda je se zájemcem vhodné pokračovat ve spolupráci.

Pravděpodobně nebudeme schopni na konci přípravy říci s definitivní jistotou, že zájemce je ukotvený, trpělivý a otevřeně komunikuje. Nicméně čím více příležitostí ke vzájemnému seznámení bude, tím přesnější představu o předpokladech k hostitelství bude mít organizace i zájemce.

Proto je nutné, aby v průběhu přípravy zájemce dostal dostatek impulzů a příležitostí zhodnotit sám sebe a také to, zda je pro něj samého i pro jeho rodinu homesharing vhodnou činností. Toho lze dosáhnout využitím vhodných metod a v práci se skupinou.

Zájemce o hostitelství by si v průběhu přípravy měl uvědomovat:

- jaká očekávání a jaké obavy může u pečující rodiny vyvolat příchod hostitele a jaké nároky na hostitele a celou jeho rodinu/domácnost klade vstup do homesharingu
- vlastní motivaci, očekávání a to, zda jsou v souladu s rolí hostitele
- jak pracuje s vlastními potřebami

- jaká jsou specifika péče o děti s postižením, rizika a možné podoby zátěžových situací, které mohou při hostitelství nastat
- jaká je hostitelova skutečná kapacita a jaké jsou její limity (také ve vztahu k dítěti: o jaké dítě si dovede představit, že pečuje, co už by přesahovalo jeho kapacitu)
- jaké kapacity a limity má hostitelova rodina a jak nastavit a udržet zdravé limity pro sebe i vlastní rodinu

Úkolem organizace je v rámci přípravy na hostitelství poskytnout zájemci nástroj, s jehož pomocí dokáže svou připravenost na roli hostitele co nejlépe vyhodnotit sám.

2. Získat o hostiteli dostatek informací pro proces párování

Na přípravu hostitelů navazuje proces párování. Někdy bezprostředně, někdy může ovšem nastat značná časová prodleva. Může se také stát, že v procesu párování nebude nikdo z lektorů přípravy zapojen. Proto je jedním z podstatných úkolů lektorů připravit pro organizaci podklady, na jejichž základě budou pracovníci organizace schopni vybrat děti, pro něž je hostitel dle dostupných informací vhodnou volbou.

V rámci přípravy by zájemce o hostitelství měl být schopen lektorům a pracovníkům organizace odpovědět na tyto otázky:

- jaké jsou mé časové možnosti (délka, pravidelnost, dlouhodobý výhled, všední dny či raději víkend apod.)
- jaké místo nabízím (jeho výhody a nevýhody: dostupnost, bezbariérovost, bezpečnost apod.)
- své fyzické a psychické limity (na co stačím, co už je za hranicí apod.)
- podoba nebo nastavení kontaktu s primární rodinou – vymezení pravidel a bezpečí vztahu a vzájemné komunikace
- co si od hostitelství slibuji (co čekám, že mi přinese)
- co jsem pro hostitelství ochoten udělat (změnit, oželeť, naučit se, akceptovat apod.)
- co dalšího nabízím (koníčky, dovednosti apod.)
- jak hostitelství zasáhne do mé rodiny

3. Vytvořit hostiteli dobrou představu o specifických potřebách dětí s postižením a o možnostech péče o děti s intelektuálním znevýhodněním

V rámci přípravy nejde o to vzdělávat odborníky na problematiku péče o děti s postižením. Cílem je poskytnout hostiteli odborné znalosti v takovém rozsahu, jaký považujeme za přiměřený pro každého člověka pohybujícího se v bezprostřední blízkosti rodiny pečující o dítě s postižením:

- seznámit s problematikou dětí s postižením, v našem případě konkrétně dětí s PAS
 - » zejména vyvrátit mýty a předejít přijímání rozšířených stereotypů
 - » vysvětlit časté projevy chování dětí s PAS
 - » přiblížit projevy chování náročného na péči – jeho možné příčiny, dobré reakce pečujícího, prevence projevů (úprava režimu, prostředí, změna přístupu apod.)
- seznámit s metodami alternativní komunikace, jde-li o děti s postižením v oblasti komunikace (v našem případě vždy)
- seznámit s možnostmi náplně volného času vyplývajícími z fyzického věku dítěte a alternativami

Jak toho dosáhnout?

Cest a nástrojů využitelných při přípravě hostitelů je řada a při jejich výběru doporučujeme dodržet několik zásad:

- poskytnout nástroj, který hostiteli pomůže lépe se orientovat ve svých potřebách a v potřebách lidí kolem sebe – my jsme využili metodu PBSP (viz dále)
- spolupracovat s odborníky
- využít možností práce ve skupině i prvky individuální přípravy
- volit kombinaci nástrojů tak, aby naplňovala cíle přípravy, v rámci přípravy doporučujeme pracovat s tématy a cvičeními tak, aby organizátoři poznali reakce účastníků a zároveň účastníci sami sebe při vystoupení z komfortní zóny
- přípravu neuspěchat – vstup do hostitelství je závažný krok, který ovlivní celou hostitelovu domácnost
- připomínat právo říci „ne“ – zájemce o hostitelství může kdykoliv z procesu přípravy odstoupit

Příprava hostitelů – koncept Děti úplňku

Využití metody PBSP

Pro účely přípravy jsme zvolili jeden z nástrojů, se kterým pracuje terapeutický směr PBSP (Pesso Boyden System Psychomotor – komplexní psychoterapeutická metoda hojně využívaná při práci s klienty, kteří prožili trauma). Tento nástroj popisuje pět základních potřeb, které pociťuje každý člověk. Podle našich zkušeností je dobře srozumitelný a pochopitelný i pro laika. Je vhodný pro ilustraci a popis situací, do nichž člověk vstupuje a v nichž se sám, vědomě či nevědomě, nachází. Může být také dobrým pomocníkem pro porozumění dítěti s postižením. Vycházíme z předpokladu, že rozpoznání vlastních potřeb a pochopení toho, jak dosahujeme jejich naplnění, může pomoci zájemcům o hostitelství dívat se na dítě a jeho projevy „novýma očima“. Potřeby dítěte s postižením jsou totiž v základu stejné jako ty naše. To, co je „jiné“ a pro nás neurotypické lidi obtížněji srozumitelné, je způsob naplňování těchto potřeb. Porozumění společnému základu je dobrým východiskem pro popis toho, v čem a proč se dítě s postižením projevuje netypicky, a také pro lepší pochopení situace, v níž se dítě nachází. Ukazuje se, že to je nástroj napomáhající rozpoznávání potřeb i u těch dětí, které je z nějakého důvodu nemohou samy komunikovat.

Hodí se velmi dobře i k popisu situace pečující rodiny a také ke zmapování potřeb rodiny hostitelské a zhodnocení toho, zda jsou rodina i její členové na příchod dítěte s postižením připraveni.

Zájemci o hostitelství také pomáhá najít svoji vlastní skrytou motivaci, které si při vstupu do procesu přípravy ani nemusí být vědomi. Každý člověk vstupující do hostitelství k tomu může mít i nějaké své hlubší osobní důvody. A ač není úkolem ani záměrem organizace tyto vnitřní motivace podrobovat zkoumání a hodnocení, projevují se v očekáváních zájemců. A o vzájemných očekáváních na ose primární rodina – hostitel – organizace už je třeba mluvit. Jedině tak je možné předejít zklamání z nesplnitelného očekávání.

Zároveň jde o nástroj, který nabízí lektorům široké možnosti využití, hodí se dobře pro skupinovou i individuální práci a umožňuje lektorům zaměřit se při práci se zájemci o hostitelství na jejich osobnostní předpoklady a kritéria pro párování.

Více o nástroji PBSP

V přípravě hostitelů využíváme jeden z nástrojů, se kterým metoda PBSP pracuje: nástroj popisující základní lidské potřeby. Zvolili jsme jej jako nástroj sebepoznání, který je dobře využitelný i pro lepší orientaci v potřebách druhých. Hostiteli také umožňuje pracovat se sebou samým, což je (nejen) pro hostitelství užitečná dovednost.

Nástroj vychází z toho, že každý člověk pociťuje pět základních potřeb: místa, bezpečí, syčení, podpory a limitu. Tyto potřeby se projevují jak v rovině fyzické, tak v rovině symbolické, a jsou nám vrozené. Jejich naplňování (již od prenatálního vývoje) je zásadní pro zdravý vývoj jedince. Zpočátku jsou tyto potřeby naplňovány rodiči dítěte. Pokud k naplňování některé z potřeb nedochází, může člověk v pozdějším životě sám pociťovat obtíže v naplňování této potřeby u sebe i svých blízkých.

Naplnění potřeby musí odpovídat věku, zralosti a konkrétní životní situaci. Dítě s komunikačním či mentálním postižením je ohrožené tím, že jeho potřeby nebudou naplňovány, protože nebudou rozpoznány. Proto je třeba, aby pečující byl schopen dobře rozpoznávat potřeby druhých a byl vůči nim otevřený a vnímavý.

1. Potřeba místa

Zajištění fyzického a poté psychologického/metaforického místa dítěte v těle matky, a pak v životě, srdci a mysli obou rodičů. Dítě má nejprve své místo v lůně matky, po narození v náručí rodičů, ve své postýlce, ve vlastním pokoji. V pozdějších letech se potřeba místa promítá do psychologických prostorů jako je srdce a mysl rodičů a širší rodiny. Dítě zažívá pocit, že někam, k někomu patří právě takové, jaké je.

Deficit v naplnění této potřeby může později vést k tomu, že člověk obtížně hledá své místo mezi druhými (v zaměstnání či vztazích), případně je pro něj těžké si ho udržet. Snadno si může připadat „mimo“, jako ten, kdo nikam nepatří a nezapadá. Může pro něj být složité vytvářet ve svém životě místo pro druhého člověka.

Přesycení potřeby (např. dítě, které vyrůstá s tím, že je vždy a všude na prvním místě) se v pozdějším životě může projevat velmi podobně jako deficit.

Potřeba místa se promítá i do všech dalších potřeb. Schopnost rozpoznat vlastní kapacitu souvisí se schopností pracovat s vlastní potřebou místa (Dokážu to svoje „emoční“ vymezené místo upravit na míru dítěti, které přichází? Není to na úkor místa někoho jiného?).

Hostitelé si díky pochopení potřeby místa mohou vyjasnit, jaké kapacity a místo a jakému dítěti mohou skutečně nabídnout.

Téma místa je u dětí a rodin dětí s postižením často citlivým tématem. Rodiče projdou „zklamáním“ z očekávání zdravého potomka, mohou zažít odmítnutí ze strany blízkých i ze strany společnosti. Pro děti chybí místa ve školách, školkách, nebo do těchto zařízení musí jezdit desítky kilometrů. Rodiče i děti zažívají pocity odmítnutí nebo nepřijetí ale také v mnoha dalších oblastech. Taková zkušenost vede k významné přecitlivělosti, nebo naopak ztrátě citlivosti v oblasti potřeby místa.

Homesharing má potenciál poskytnout dítěti i jeho rodičům dobrou zkušenost. Dítě, které je často odmítáno a obtížněji hledá přijetí a pochopení ve společnosti, může v homesharingu zažít nové vztahy, v nichž je pro jeho jinakost prostor.

2. Potřeba bezpečí

Z počátku chrání rodiče dítě před fyzickým zraněním. Poskytují mu bezpečnou náruč a hlídají, aby se nedostávalo do nebezpečných situací. V pozdějších letech se potřeba promítá do psychologické ochrany, např. před verbálním útokem či nátlakem. Když dítě zažívá adekvátní ochranu od okolí, naučí se rozpoznávat, co je a co není bezpečné. Je schopné se v dospělosti chovat bezpečně, a zároveň se nebojí riskovat tam, kde je to na místě. Není-li potřeba bezpečí dostatečně naplněna, vede k nepřiměřenému strachu a vyžadování zvýšené ochrany, paranoie a nebo neschopnosti odhadnout, co je a není bezpečné. K obdobnému důsledku může vést i přehnané ochraňování dítěte před světem.

Přítomnost postižení dítěte a zkušenosti s tím související mohou narušit prožitek bezpečí jak u dítěte, tak u jeho rodiče i ostatních pečujících. To může vést k nežádoucím změnám ve schopnosti odhadnout, co je a co není pro dítě bezpečné.

3. Potřeba sycení

Potřeba sycení zahrnuje ty kojenecké potřeby, které doslova udržují život, jako je kojení, krmení, péče, mytí, mazlení apod. V pozdějších letech se promítá nebo převádí také do symbolického sycení a péče takovým způsobem, který psychologicky udržuje život, např. fyzická blízkost, pohlázení či ocenění.

Malé dítě potřebuje výživu a péči dostávat od okolí. Potřebuje nejen stravu, ale i emoční sycení. Potřebuje pomazlení, přijetí, pozornost. Postupně se tato potřeba rozvíjí do potřeby sytit se dostatkem dobrých podnětů, informací, kontaktů a vztahů. Způsob péče a sycení, jaký zažíváme v dětství, nás učí rozlišovat, co je pro nás skutečně sytivé a podnětné a co je „prázdné“ či toxické a měli bychom se tomu vyhnout.

K potřebě sycení patří cokoliv, co souvisí s vnímáním a vjemy (sluch, čich, hmat, zrak, chuť), ale také emoční podněty a informace, které od okolí dostáváme. Později se sem řadí i sexualita.

Deprivace či přesycení této potřeby vede k neschopnosti rozvíjet vlastní potenciál. Naopak dobře sycený člověk umí sytivé podněty vyhledávat a rozvíjí svou kreativitu i schopnost sytit druhé.

Potřeba sycení je u lidí a dětí se speciálními potřebami velmi důležitá. Deficit v možnosti dosahovat sycení dobrými a adekvátními podněty je nutné umět vidět a uvědomovat si.

Pečující se učí nacházet a rozvíjet možnosti náhradních cest a způsobů sycení a volit podněty odpovídající fyzickému věku dítěte. Patří sem například možnost rozvíjet alternativní formy hry a kontaktu, bazální stimulace, sensorické stimulace, ale taky důraz na zvýšenou pozornost k základním potřebám jako je jídlo, pití, toaleta, prožitky chladu nebo tepla u dětí, kteří nekomunikují a mají sníženou schopnost dát najevo, co potřebují.

Lidé s postižením zasahujícím smyslové vnímání jsou více ohroženi deprivací či přesycením této potřeby a je nutné této oblasti věnovat více pozornosti.

4. Potřeba podpory

Z počátku se projevuje fyzickou podporou a přenášením dítěte, které se ještě neudrží vzpřímeně a nepohybuje se samo. Tuto podporu poskytuje náruč a klín rodičů. V pozdějších letech se promítá do psychologické podpory („stát za někým“).

Člověk očekává, že bude podporován fyzicky i symbolicky (v rovině fyzické např. být nesen, nebo moci se opřít, abych nepadl). Kdo je podporován, necítí se být na věci sám. Být podporován znamená rovněž být povzbuzován. Lidé, kteří mají z dětství bohatou zkušenost s dostatkem podpory, si ji dokáží v dospělém životě dobře zajistit.

Dobrá podpora se projevuje pocitem úlevy či nadlehčení, naopak její nedostatek či nevhodná forma vede k pocitu tíhy.

Pocity tíhy a bezmoci může snadno zažívat i člověk, který o osobu nebo dítě s postižením pečuje. Může být „zaplaven“ pocitem bezmoci při vnímání omezení možností, který vyplývá z postižení osoby, o kterou pečuje. Zažívat pocit bezmoci dlouhodobě je velmi obtížné a náročné a v dlouhodobém vztahu se může stát rizikovým. Přirozeně lidé vytvářejí vůči tomuto pocitu obranné strategie, které mohou být následně důvodem „odpojení“ od dítěte nebo člověka, o kterého pečují. Nebo mohou spustit nezpracované traumatické vzpomínky. Práce s pocitem bezmoci je tedy důležitá součást přípravy.

5. Potřeba limitu

Nejprve se projevuje jako fyzické (postupně i slovní) zabraňování malému dítěti před poškozováním sebe, druhých nebo cenných předmětů. V pozdějších letech se to promítá zejména do slovních nebo psychologických limitů. Potřeba limitu proniká všemi ostatními potřebami při uvažování, zda jsou naplňovány adekvátně.

Člověk instinktivně touží být limitován. Být limitován znamená vědět, kdo jsem a kdo naopak nejsem, odkud kam sahají mé schopnosti a vliv a kde začíná vliv druhých. Mít dobře zažitý limit znamená, trochu paradoxně, být schopen jít do věcí naplno, moci se do nich opřít beze strachu, že způsobím újmu sobě nebo druhým. Z dětství si neseme zkušenost, že nepříjemnost (bolest, hlad, chlad apod.) skončí, že dojde k nápravě a že nám s tím pomůže druhý člověk. Tedy že lidské vztahy přinášejí úlevu. Dobrý zážitek limitu poskytují dítěti rodiče, kteří mají upřímnou radost z dětské živosti, rozpustilosti, z dětského zkoušení síly a experimentů, zároveň jsou ale v jednání a výchově pevní a nepovolují.

Neuspokojená potřeba limitu se projevuje úzkostí a strachem na straně jedné a na straně druhé neschopností reálně odhadnout síly a možnosti ať už vlastní či lidí okolo.

Každá potřeba je dobře naplněna, pokud je naplněna ve své adekvátní a aktuální kapacitě – limitu. Rozpoznávat své limity umožňuje rozpoznávat a naplňovat své potřeby a poznávat a rozvíjet svoji kapacitu. Víím, kdo jsem a kdo je ten druhý. Jen tak mohu dobře porozumět i potřebám druhého.

Každý člověk vstupující do homesharingu jako hostitel pro to má nějaký motiv a s ním spojená očekávání, obojí více či méně vědomé. Pokud si v průběhu přípravy člověk uvědomí svoji motivaci, dosadí ji do kontextu svých potřeb, uvědomí si kapacitu svou a své rodiny, může se v průběhu přípravy poučeně a zodpovědně rozhodnout, zda je pro něj a jeho rodinu hostitelství vhodné. Zda může hostitelstvím naplnit svá očekávání a zároveň přinést potřebnou úlevu pečující rodině a dobrou péči jejich dítěti.

Práce se skupinou s tématy, která reflektují naše vlastní potřeby, postoje a způsoby zacházení se sebou a s druhými, dostatečně umožňují mít náhled na to, co péče o dítě s postižením vyžaduje. Umožňuje respektujícím způsobem zájemcům i lektorům vyhodnotit zájemcovy kapacity pro poskytování homesharingu.

Personální a organizační zajištění přípravy hostitelů

Doporučujeme rozložit přípravu do delšího období, které umožní sledovat hostitele a jeho vývoj v čase. A zařadit do ní jak skupinová setkání, tak individuální konzultace. Vhodné je také spojit několik bloků do delšího celku (např. celý den, víkend).

Doporučujeme dvoučlenný lektorský tým, který zajistí přípravu hostitelů po obsahové stránce. Zároveň by se přípravy měl účastnit jeden člověk za organizaci jako koordinátor přípravy (může to být jeden z lektorů).

Lektoři přípravy

Zodpovídají za obsahovou náplň a průběh přípravy. Mohou být externisty, pak obsah přípravy konzultují se zástupcem organizace. Vždy alespoň jeden z lektorů musí splňovat následující odborné předpoklady:

- odborník na PAS
- zkušený lektor schopný reagovat na skupinovou dynamiku
- velmi dobrá znalost zvolených nástrojů (v našem případě modelu potřeb systému PBSP)

Lektoři v závěru přípravy musí být schopni předat organizaci informace o účastnících (profil účastníka) potřebné pro proces párování.

Koordinátor přípravy

Je pracovníkem organizace (může být zároveň jedním z lektorů). Odpovídá za celkovou organizaci přípravy. Je praktické, pokud koordinátorem přípravy je zároveň člověk, který v organizaci odpovídá za práci s hostiteli (koordinátor hostitelů).

Jeho odpovědností je:

- komunikace s účastníky přípravy: rozesílání pozvánek, příprava materiálů, předání informací organizačního charakteru (týkající se smluv, dokumentace apod.)
- komunikace s lektory: zadání pro lektory (upřesnění obsahu přípravy, domluva termínů), domluva role koordinátora v přípravě hostitelů
- zajištění prostor, vybavení, materiálu, občerstvení
- vedení dokumentace spojené s přípravou (příhlášky, prezenční listiny, souhlasy s pořizováním obrazové dokumentace, výpisy z rejstříku trestů, „absolventské listy“, příprava smluv)

Organizace školení

- Celkem 38 hodin rozdělených do několika skupinových setkání trvajících od čtyř do osmi hodin. Podle cílové skupiny je možné přidat navíc bloky přímo zaměřené na péči o ni, např. blok zaměřený na ochranné a limitující úchopy u klientů s projevy náročnými na péči.
- Dvě individuální schůzky v průběhu přípravy, druhá schůzka se odehrává v domácnosti hostitele.
- Rozloženo cca do 8 týdnů – témata jsou náročná a hostitelé potřebují čas na přemýšlení o tématech a jejich doznění. Delší čas zároveň lektorům umožňuje zaznamenat u zájemců o hostitelství vývoj.
- S ohledem na maximální využití možností práce ve skupině doporučujeme velikost skupiny 8–12 účastníků.
- Důležitou roli v našem modelu přípravy hraje také místo, vhodné je příjemné neformální prostředí, které nevyvolá dojem učebny.
- Vybavení: standardně flipchart, fixy, sada papírů, tužky, dataprojektor.
- Při plánování harmonogramu přípravy je třeba zohledňovat období roku, možnosti lektorů a organizace. Proto je vhodné mít jednotlivé bloky rozvrženy tak, aby umožňovaly jistou variabilitu.

Příklad harmonogramu přípravy hostitelů

1. setkání (8 hodin)

Cíle setkání:

- představit lektory
- seznámit se s účastníky, zjistit, s čím do přípravy přicházejí (očekávání a obavy)
- popsat průběh přípravy a zopakovat podmínky absolvence
- budovat důvěru a pocit bezpečí ve skupině
- uvést účastníky do problematiky homesharingu a poruch autistického spektra
- mapovat a zvědomovat kapacity účastníků a jejich rodin ve vztahu k homesharingu
- předat účastníkům lepší představu o prožívání dětí s PAS – umět lépe číst potřeby dětí, které jsou neverbální nebo mají potíže s komunikací, učit se těmto potřebám porozumět
- přiblížit účastníkům náročnost péče o děti s PAS a intelektuálním a komunikačním postižením a otevřít prostor pro diskuzi

Obsah:

1. Přivítání

- přivítání účastníků, představení pracovníků organizace a lektorů (rámcově, jejich role)
- shrnutí, co účastníky v následujících týdnech čeká (informace k organizaci setkání)

2. Seznámení

- představení lektorů (odkud jsou, odbornost, vztah k organizaci či homesharingu)
- představení účastníků (kdo jsou, co je k rozhodnutí zapojit se do homesharingu vedlo)
- co nás čeká dnes

3. Obavy a očekávání I.

Každý z účastníků má možnost říci, s čím do přípravy přichází – co od ní očekává, čeho se obává. Obojí lektori zapisují na flipchart. K očekáváním a obavám se účastníci s lektory vracejí v průběhu přípravy a zejména pak na posledním setkání. Nemělo by se stát, že některá obava nebo očekávání projdou celou přípravou bez povšimnutí. Pokud se už nyní objeví nenaplnitelná očekávání, lektori je pojmenují a vysvětlí, proč na ně není v přípravě místo.

4. Cíle přípravy hostitelů

Představení toho, co bychom v následujících týdnech chtěli v rámci přípravy předat a ověřit. Lektori mohou využít výstup z předchozího bloku jako referenční materiál.

Jeden z hlavních cílů přípravy je přiblížit účastníkům, co je v hostitelství čeká tak, aby se mohli sami dobře rozhodnout, že jsou na hostitelství připraveni oni i jejich rodina. Účastníci mají během celé přípravy prostor rozmyslet si, zda se skutečně mohou a chtějí stát hostiteli – kdykoliv je legitimní říci „ne“.

5. Podmínky absolvence

Absolvence přípravy hostitelů je vázána na několik formálních podmínek:

- účastník se může z přípravy hostitelů omluvit maximálně na 4 hodiny (v součtu)
- podmínkou absolvence je aktivní účast na setkáních
- v rámci přípravy je třeba absolvovat dvě individuální schůzky – druhé se účastní také jeho rodinní příslušníci (obyvatelé společné domácnosti) a odehrává se v jeho domácnosti. Souhlas a připravenost hostitelovy rodiny je důležitou podmínkou pro možnost hostitelství.
- do druhé individuální schůzky je třeba přinést výpis z trestního rejstříku

Může se stát, že někomu lektori nedoporučí teď s hostitelstvím začít (např. kvůli situace vlastních dětí v rodině apod.).

V průběhu přípravy mohou účastníci zvažovat svoje rozhodnutí i upřesňovat představu, se kterou přišli. Mohou se rozhodovat, zda je homesharing skutečně pro ně dobrá volba. Účastníci mají možnost kdykoliv v průběhu přípravy odstoupit ze svého záměru a svoji účast ukončit. Pokud by se rozhodli odstoupit, bude cenné pro všechny, když své důvody lektorům sdělí.

Každý, kdo přípravou projde, obdrží nakonec potvrzení o absolvování přípravy k hostitelství. Ti, s nimiž se pak organizace domluví na pokračování spolupráce, podepisují smlouvu s organizací a poté čekají, až je organizace kontaktuje, že pro ně má vytipované dítě. Poté se přistupuje k párování. V případě úspěšného párování pak podepisují hostitelé smlouvu o homesharingu s rodinou.

6. Společná skupinová pravidla

Skupinová pravidla pomáhají skupině domluvit společnou kulturu, pomáhají budovat důvěru a pocit bezpečí. Ideální je, aby si je skupina navrhla sama. Vhodné je mít připravená témata, která v případě

potřeby skupině lektori nabídnou, například:

- čas – dochvilnost, dodržování vymezeného času
- názvosloví – jak mluvit o PAS
- respekt k názoru ostatních – mluvit za sebe, naslouchat si, vzájemně se nehodnotit, nekritizovat
- otevřenost v komunikaci – důležitost zpětné vazby (vždy na konci bloku), nápady, podněty, návrhy na zlepšení jsou žádoucí a vítány
- bezpečné prostředí – informace zůstávají ve skupině, diskrétnost, mlčenlivost
- pravidlo STOP, nechci-li se k něčemu vyjadřovat nebo účastnit se některé aktivity
- vykání/tykání a oslovení křestními jmény
- ztišení mobilních telefonů

Dobré je také pravidla moderovat, např. v případě neshod pomoci skupině dojít ke společnému, pro všechny přijatelnému kompromisu (oslovujeme se jménem, ale vykáme si apod.), pomoci uzavřít téma, pokud se diskuze stane příliš „akademickou“.

7. Představení homesharingu

Stručné představení homesharingu v rámci organizace i irského modelu, ze kterého v ČR vycházíme.

8. Porucha autistického spektra (PAS)

Cvičení – kazuistiky

Cíl: Podle základního popisu si zkusit představit dítě a to, s jakými obtížemi se může potýkat.

Popis: Lektori účastníkům představí tři anonymní kazuistiky dětí s postižením. Kazuistiky jsou inspirovány skutečnými dětmi zapojenými do homesharingu. Účastníci, rozdělení do skupin podle počtu kazuistik, mají za úkol u dětí vytipovat příznaky, které by mohly poukazovat na určitou diagnózu. Poté dítě z kazuistiky představí ostatním a shrnou své poznatky.

Diskuze: V rámci diskuze může kdokoliv doplňovat své nápady či pokládat otázky. V závěru diskuze shrnou lektori základní oblasti, ve kterých mají děti z kazuistik obtíže. Výklad je možné doplnit videozáznamem (pro děti s PAS např. video symptomy autismu: <https://youtu.be/x2hWVgZ8J4A>).

Lektori stručně přiblíží účastníkům poruchu autistického spektra – charakteristiku a symptomatiku zejména s ohledem na vyvrácení rozšířených mýtů a stereotypních představ.

Vzhledem k šíři problematiky se výklad zaměřuje zejména na děti zapojené do projektu (komunikační deficit, specifika smyslového vnímání, rituály, stereotypní chování apod.). Výklad doplňují ukázkami (videa z webu, ukázky z literatury), příklady z praxe, případně, je-li to možné a souhlasí-li rodiče, i videa jiných dětí.

Po výkladu je prostor pro diskusi: Co účastníci věděli? Co je překvapilo? Chtějí se na něco zeptat?

Obecně k teoretickým blokům:

- Teoretický výklad lektori vždy doplňují příklady z vlastní praxe nebo už přímo ze zkušeností s homesharingem a videoukázkami – ze zpětných vazeb účastníků přípravy vyplývá, že to je pro ně naprosto zásadní pro vytvoření představy o prostředí, do něž vstupují.
- K teorii jsou připojována praktická cvičení, která umožňují o tématu nejen mluvit, ale i ho zažít. Cvičení jsou pro lektory zásadním nástrojem pro poznávání účastníků. Lektori sledují

jejich reakce a např. častá neochota se zapojit poukazuje na téma, ke kterému bude třeba se s účastníkem vrátit.

- Je-li to jen trochu možné, k teorii patří diskuze o tématu (co účastníky napadá, otázky lektorů apod.) a sdílení zkušeností účastníků. Zejména sdílení zkušeností pomáhá propojit teorii s praxí a může účastníkům ukázat, že téma už znají. V rámci přípravy se pak snažíme zejména zasadit již známé do přehledného a vědomého rámce.

Cvičení – nálepkování

Cíl: Zažít to, co běžně zažívají rodiče a děti v každodenních situacích, např. v metru. Uvědomit si, jak sami situace kolem nás vyhodnocujeme (rychlé soudy, tzv. nálepky).

Popis: Dva dobrovolníci z řad účastníků představují rodiče a dítě s PAS jedoucí metrem a zahrají situaci zahrnující nespokojenost a neklid dítěte. Ostatní účastníci sedí ve dvou řadách proti sobě – představují pasažéry metra. Každý z nich dostane několik lepicích papírků. Na ně píšou, co asi v podobné situaci napadá cestující („nálepky“), lepí je na „rodiče“ a „dítě“.

Reflexe: Lektori se „rodiče“ a „dítě“ ptají, jak se v různých chvílích cítili ve své roli. Poté, ze sebe „rodič“ a „dítě“ nálepky sundávají a čtou je nahlas. Mohou říkat své pocity. I „cestující“ mají prostor vyjádřit se k tomu, co se s nimi v průběhu rozehrané situace dělo.

Diskuze: Lektori shrnou, že nálepkování je něco, co běžně děláme – sledujeme situaci a hodnotíme ji podle toho, jaké máme dostupné informace. Někdy docházíme k chybným a zraňujícím závěrům. Máme s tím sami zkušenosti? Co se s tím dá dělat? Jak se s tím vyrovnáváme my? Jak asi rodiče postižených dětí?

9. PBSP – představení nástroje popisujícího pět základních potřeb

Lektori rámcově představí metodu PBSP – nástroj pěti potřeb – a vysvětlí, proč jsme se v rámci přípravy rozhodli pracovat právě s ním. Teoretický blok zahrnuje příklady z praxe, diskusi o tématu a vlastní sdílení zkušeností účastníků.

Cvičení – videozáznam (kamenná tvář)

Cíl: Představit komunikační vzorec naplňování potřeb.

Popis: Lektori pracují s videozáznamem dostupným z youtube (Still Face Experiment: <https://youtu.be/apzXGEbZht0>), který na ukázce komunikace maminky s dítětem dobře demonstruje proces naplňování potřeb. Nejprve pustí první část videozáznamu, v níž komunikační vzorec vede k satisfakci – maminka je „připojená“, vnímá potřeby svého dítěte. Poté s účastníky o záznamu diskutují: Co účastníci viděli? K čemu mezi maminkou a dítětem docházelo? Jaké potřeby dítěte maminka naplňovala?

Po diskusi pustí druhou část záznamu, v níž maminka nereaguje očekávaným způsobem, je „odpojená“. Po shlédnutí následuje diskuze. Co vše se podle účastníků změnilo? Jak by se teď dala komunikace vyjádřit v kruhovém diagramu?

Závěr a sdílení: Lektori vysvětlí, že podobnou situaci mohou hostitelé v komunikaci s dítětem s PAS zažívat – reakce neodpovídá našemu očekávání > jsme zmatení > zkusíme dál, ale bez adekvátní reakce od dítěte > nakonec dojde k našemu odpojení (rezignace jako ochrana před opakovanou frustrací). Na závěr lektori pokládají účastníkům otázky: Znáte něco podobného u sebe? Co vám pomáhá se s nedostatečnou odezvou vyrovnat? Po diskusi shrnou obecná doporučení.

Cvičení s kolíčky

Cíl: Zažít lehkou frustraci, pozorovat, jak se v ní účastníci cítí, jak reagují oni sami a jak ostatní.

Popis: Účastníci se rozdělí do dvojic (páry požádáme, aby se pro tuto aktivitu rozdělily). Jeden ve dvojici dostane kolíček na prádlo, druhý list papíru. Ten s kolíčkem se snaží svůj kolíček přicvaknout na papír. Ten s listem papíru se uhýbáním snaží umístění kolíčku zabránit. Na celou aktivitu mají minutu, po minutě se vystřídají.

Reflexe: Možné otázky: Jaké to bylo? Co jste dělali, abyste uspěli? Zvyšovali jste své snažení, nebo jste naopak ztráceli chuť? Jak dlouho vás to bavilo? Jak jste vnímali běh času? Lišilo se nějak vaše zaujetí pro hru podle toho, zda jste měli list papíru či kolíček?

Shrnutí: Přestože jde o drobnou a krátkou aktivitu, reagují na ni účastníci různě, s různou mírou zaujetí a výdrže, s různými více či méně úspěšnými strategiemi – každý z nás máme jinou vnitřní kapacitu. Naše frustrace ovlivňuje vnímání a hodnocení situace, v níž se nacházíme (např. čas se vleče, ta hra je hloupá, partner mě štvě).

10. Proces naplňování potřeb neurotypických lidí a lidí s PAS a jeho důsledky – co potřebujeme, abychom mohli pomáhat

Lektoři seznámí účastníky s teorií (opět se zahrnutím diskuze, sdílení apod.) a dále se společně zamýšlí nad tím, co pomáhající potřebuje, aby mohl dobře pomáhat. Výstupy zapisují na flipchart a doplní to, co nezaznělo.

11. Proces naplňování potřeb (komunikační vzorec) lidí s PAS

Teoretický výklad lektorů seznámí účastníky s tím, jak PAS ovlivňuje naplňování potřeb jedince a k jakým to vede důsledkům. Pro ilustraci, jak mohou svět kolem sebe vnímat lidé s PAS, lze pustit videa (např. Carly's cafe: <https://youtu.be/KmDGvqzsn2k> či Can you make it to the end: <https://youtu.be/aPknwW8mPAM>) a poté zařadit diskuzi: Jak na vás videa působila? Co vás zaujalo? Znáte nějaký vlastní příklad? Co můžeme dělat, abychom dětem s PAS situaci usnadnili?

Cvičení – komunikační kruh

Cíl: Vyzkoušet si komunikační kruh, uvědomit si, jaké to je, když v komunikaci nedostávám adekvátní reakci.

Popis: Účastníci se rozdělí do dvojic (páry požádáme, aby se pro tuto aktivitu rozdělily). Jeden ze dvojice má pět minut na to druhému vyprávět, co dělal o víkendu, druhý dostane tajně instrukci, aby vůbec nereagoval.

Reflexe a diskuze: Jak jste se ve svých rolích cítili? Co bylo nejtěžší? Znáte podobné situace z vlastního života? Co s námi tyto situace dělají? Jak to asi vstupuje do rodinných vztahů v rodině pečujících?

12. Představení potřeby místa

V této fázi přechází lektoři už konkrétně k výkladu jednotlivých potřeb popsanych v metodě PBSP. Při výkladu potřeb je sdílení vlastních zkušeností naprosto klíčové – každý z nás potřeby má a prožívá, jen někteří své prožívání umíme popsat lépe a někteří hůře. Schopnost porozumět vlastním potřebám ovlivňuje naši schopnost porozumět potřebám lidí kolem nás. Lektoři proto mají připravené otázky typu: Kde a proč se účastníci cítí dobře? Zažili někdy situaci, že si pro někoho nebo něco museli vytvořit „mentální místo“? Jaké místo měli v rodině? Je jiné být jedináček, nebo žít se sourozenci?

Ovlivňuje naše místo naše pořadí mezi sourozenci? Ztratili někdy někde „své místo“? Mají konkrétní místo, kde odpočívají? Může být místa (míst) moc?

Cvičení – židličková hra

Cíl: Dětskou hříčkou otevřít další prostor pro diskuzi o „prožívání“ místa.

Popis: V kruhu je připraveno o jednu židli méně než je účastníků. Všichni účastníci chodí v kruhu kolem židlí a na povel se musí posadit. Ten, na koho židle nevyjde, z další hry vypadává a z kruhu židlí se jedna odebere. Na konci tak dva lidé soupeří o jedno místo – jednu židli. Po cvičení se židle vrátí na původní místa.

Diskuze: Lektoři otevřou rozhovor o vlastním prožívání místa otázkami: Podívejte se, jaké teď máte místo. Sedíte tam, co před hrou? Proč jste se usadili zrovna sem? Jaké by to bylo, kdybyste seděli jinde? Znáte pocit, že někam přijdete a necítíte se tam dobře? Zažili jste stěhování? Jaké to bylo?

13. Děti s PAS a jejich rodiny a téma místa

Lektoři téma otevřou otázkami: Jak si představujete, že může téma místa vnímat dítě s PAS, co asi může zažívat? Poté účastníky provedou teoretickou částí, zejména se zaměří na podporu naplnění potřeby místa u dětí s PAS. Od potřeb dětí přejdou k potřebě místa u jejich rodičů a sourozenců – opět otázkami, například: Jak se může zkušenost a prožívání místa měnit u rodičů a sourozenců dětí s PAS? Diskuzi doplní teoretickým výkladem a příklady z praxe. Schopnost vybalancovat vlastní potřebu místa s potřebou ostatních rodinných příslušníků má zcela zásadní vliv na klima v rodině.

Výklad tématu místa lze doplnit i výtvarnou technikou (namalování „mého místa“) nebo doplnit úkolem na doma.

Cvičení – moje místo

Cíl: Přemýšlet o svém místě a co pro mě znamená. Uvědomit si, že místa (symbolická i fyzická) máme různá.

Popis: Lektoři vyzvou účastníky, aby se pohodlně usadili: „Zavřete oči a představte si místo, kde vám bylo nebo bývá dobře. Jaké to místo je? Co vám v něm dělá/dělalo dobře? A teď přemýšlejte o svém místě na symbolické úrovni – kde všude ho máte? Jaké potřebujete? Jak se třeba projevuje?“ Dají účastníkům chvíli času na vytvoření představy a vyzvou je, aby oči opět otevřeli.

Diskuze: Účastníci si mohou o svých místech říci nejprve ve dvojicích, poté sdílet ve skupině. Lektoři v závěru shrnou, jak různě se naše potřeba místa projevuje, jak rozdílná místa si představujeme.

Poté lektoři přejdou k tématu místa v širší rodině. Lze je otevřít otázkami typu: Jak to je u vás doma – kdo zaujímá jaké místo? Pere se u vás někdy někdo o místo? Podle koho se co dělá? Kdo si říká a neříká o pozornost? Po krátké diskuzi lektoři zoberou vlastní zkušenosti účastníků a navážou otázkou: Jak to bude vypadat, když k vám domů přijde dítě? Co to udělá s místy a prostorem ostatních členů vaší domácnosti? S vaším vlastním místem pro ostatní členy vaší domácnosti? K čemu to může vést? Rozmyšlení odpovědi může být úkol, k němuž se lektoři vrátí v rámci individuální schůzky.

14. Závěr

- shrnutí probraného – upozornění na klíčové momenty
- dotazníky se zpětnou vazbou

- Lektoři požádají účastníky o podrobné vyplnění a podepsání dotazníků. Odpovědi pomohou při přípravě dalších setkání. Jsou-li podepsané, mohou z nich lektoři vycházet při přípravě individuálních schůzek.
- organizační informace k příštímu setkání
- závěrečné kolečko – každý z účastníků má možnost říci něco k dnešnímu setkání

1. individuální schůzka v rámci přípravy

Schůzka probíhá v prostorách organizace za účasti lektora přípravy a zástupce zprostředkující organizace (zpravidla koordinátora hostitelů). Cílem schůzky je umožnit lektorům rozhovor o tématech, která vyplynula v rámci přípravy a která mohou mít vliv na účastníkovu hostitelství, a také umožnit účastníkovi otevřít témata a položit otázky, které si ve skupině položit netroufal. I v průběhu této schůzky platí, že si lektor a pracovník organizace všimají, jak se účastník projevuje ve vztahu ke kritériím pro výběr hostitelů.

Témata schůzky:

- Potřeba místa ve vztahu k zájemci o hostitelství a jeho rodině – změnila se jeho představa? Uvědomil si lépe limity svoje a své rodiny? Objevily se u něj nebo jeho rodiny nějaké obavy či pochybnosti?
- Hodnotící dotazníky – pokud zájemce o hostitelství uvedl v dotazníku jméno, je možné vrátit se i k tématům vyplývajícím z něj.
- Je dobré vrátit se k osobní seznamovací schůzce před přípravou a ptát se znovu na praktické možnosti – změnil se např. časové možnosti hostitele, má teď nějaké doplnění k dřívějším informacím?
- Lektoři mají také připravené konkrétní otázky vycházející přímo z průběhu přípravy. Pokud se dle lektorů ukazuje téma, které by mohlo hostitelství komplikovat (např. situace vlastních dětí zájemce o hostitelství), je třeba se jim v rámci schůzky věnovat a hledat společně řešení (např. návrh setkání s dětským psychologem).
- Prostor pro otázky zájemce o hostitelství.

Schůzka by neměla být delší než 90 minut. Pokud je zřejmé, že čas nestačí, je vhodnější navrhnout ještě doplňující schůzku věnovanou např. jednomu konkrétnímu tématu, případně s přizváním rodinných příslušníků.

2. setkání (4 hodiny)

Cíle setkání:

- porozumět potřebě limitu obecně a jeho specifické podobě u dítěte s PAS
- porozumět nutnosti práce s limitem v rámci hostitelství

Obsah:

1. Přivítání

- přivítání účastníků a poděkování za práci
- rekapitulace předešlého setkání, připomenutí toho, kde jsme skončili
- otázky na čas, kdy jsme se neviděli (během celé přípravy se mohou účastníci rozhodovat, zda do homesharingu vstoupí nebo ne – vědomě je vedeme k reflexi toho, jak se v procesu cítí)
- Co se změnilo od posledního setkání?
- Jaké otázky vás k tématu doma ještě napadly?

- Potřebujete se k něčemu vrátit?
- možnost reagovat na podněty ze zpětnovazebního dotazníku
- co nás čeká dnes (syllabus pro účastníky)

2. Potřeba limitu

Lektoři téma otevřou teoretickým výkladem doplněným o příklady z praxe. Soustředí se na souvislost potřeby limitu ve vztahu k pocitu bezpečí. Poté navážou diskuzí a sdílením zkušeností.

Možné otázky: Co se děje, když dostáváme limity příliš pevné a necitlivé, nebo naopak žádné? K čemu to vede? Zažili jste vy nebo někdo ve vašem okolí limity příliš pevné či příliš volné? K čemu to vedlo?

Lidé ve skupině mají zpravidla dostatek příkladů ilustrujících zdravé a nezdravé limity a jejich důsledky. Díky uvádění vlastních příkladů mohou lektoři posoudit, zda je potřeba pro zájemce srozumitelná.

Nakonec lektoři vysvětlí, jak potřeba limitu souvisí s ostatními potřebami.

Cvičení – pozitivní akomodace (PBSP)

Cíl: Zakusit přiměřený limit, limit příliš volný či chybějící, a naopak i příliš pevný.

Popis: Účastníci se rozdělí do dvojic a posadí se proti sobě. Jeden je vždy v roli aktivní, druhý v roli toho, který reaguje.

Lektoři popíší, co mají účastníci ve dvojici postupně vyzkoušet:

První krok: Nejdříve aktivní účastník zatlačí svojí silou do dlaně druhého, ten reaguje protitlakem. Aktivní účastník zhodnotí, zda je mu protitlak příjemný nebo by chtěl silnější nebo slabší odpověď. Hledá přiměřenou sílu odpovědi, dokud nemá pocit příjemného protitlaku.

Druhý krok: Účastníci ve stejných rolích dělají to samé, ale reagující účastník záměrně výrazně oslabí svoji odpověď a v nečekaném okamžiku nechá dlaň aktivního účastníka úplně „propadnout“. Ten tak v protitlaku ruky kolegy zakouší slabou nebo úplně chybějící reakci.

Třetí krok: Ruka reagujícího tentokrát reaguje velmi silně a kolegu „přetlačí“.

Čtvrtý krok: Aktivní účastník znovu vybízí a instruuje svého odpovídajícího kolegu k „ideální“ síle odpovědi tak dlouho, dokud necítí, že je protitlak dlaně kolegy příjemný a uklidňující. Poté si ve dvojici vymění role.

Závěr: Lektoři se nejprve ptají: Jaký to byl pocit, když ruka kolegy odpovídala slabě? Co se s vámi dělo? A když opora úplně zmizela? Jaký je naopak pocit být přetlačen? Po sdílení pocitů lektoři shrnou, že pocity zažívané při této hříčce ilustrují to, co běžně prožíváme v situacích s druhými. Přiměřený limit nám poskytuje zároveň oporu a pocit bezpečí. Příliš volný limit v nás vzbuzuje nejistotu nebo potřebu testovat hranici druhého, moc pevný limit nám nedává dostatek prostoru, svírá, vyvolává potřebu silové reakce. Poté je možné s účastníky sdílet vlastní zkušenosti s limity (např. profesní či zážitky z rodiny).

Cvičení – intimní bublina

Cíl: Poznat, kdy mám něčeho dost, zažít si to na fyzické úrovni.

Popis: Účastníci se rozdělí do dvojic (páry požádáme, aby se pro tuto aktivitu rozdělily) a stoupnou si na vzdálenost asi tří metrů čelem k sobě. Jeden z dvojice stojí, druhý se k němu pomaličku přibližuje. Stojící zkoumá, do jaké míry je mu přibližování příjemné,

když příjemné být přestane, řekne „stop“. Potom se role vymění. Přibližování můžeme zkoušet nejprve pomalu, potom rychle – co se mění?

Diskuze: Jak poznáte, když máte něčeho „dost“? Jídla, práce, zábavy? Co s tím děláte? Umíte říkat „ne“? A včas, nebo až když je skoro pozdě? Poté lektori s účastníky mluví o potřebě zkoumání a znalosti vlastních hranic, rozpoznání příjemnosti/snesitelnosti, je-li něčeho málo/příliš a schopnost zastavit/limitovat situaci (stop).

„Tam, kde se člověk začne cítit jako neomezený, bez limitů a hranic, stává se ve svém myšlení jediným, všemocným a nepotřebuje nikoho druhého. Také mu na nikom druhém nezáleží.“

Albert Pesse

3. Děti s PAS a potřeba limitu

Limit nám umožňuje zakusit vlastní sílu a vliv, které všichni potřebujeme zažívat, jinak přichází ke slovu bezmoc. Když mohu vnímat svou sílu a ovlivňovat dění kolem sebe, získávám sebevědomí. Děti limity přirozeně testují, zvláště v určitém období vývoje (období vzdoru, dospívání) – jde o důležité separační téma.

Testování limitů nastává přirozeně v době, kdy už můžeme využívat verbalitu dítěte a domlouvat se s ním na tom, kde je nutné, aby respektovalo nás a kde mu můžeme vycházet vstříc. Příliš autoritativní rodič může posilovat dětský pocit bezmoci a nesebevědomí, příliš benevolentní a ustupující rodič předává dítěti přehnanou moc a odpovědnost, kterou dítě ještě není připraveno nést, což u něj může vyvolávat úzkost.

S neverbálními dětmi, které někdy mají i deficit ve schopnosti porozumět, je tato situace o dost komplikovanější. Pečující se musí vypořádat především sám v sobě s pocitem bezmoci a hledat náhradní cesty komunikace, aby „nelámal“ dětskou vůli nebo naopak sám nepodléhal neadekvátně a rizikově dětskému testování.

Lektori s účastníky sdílejí vlastní zkušenosti a poté přejdou k diskuzi: Jak děti projevují, když mají něčeho dost? Jak to mohou vykomunikovat? Jak se tomu mohou bránit? Jak to asi vypadá u dětí s PAS? Po diskuzi lektori shrnou to nejdůležitější a doplní, jak se potřeba limitu u dětí s PAS projevuje. Pro ilustraci uvádějí příklady z praxe. Poté se věnují tématu zajištění naplnění potřeby limitu u dětí s PAS i u celé primární rodiny.

PAS je pervazivní postižení, tedy postižení všeprostopující, ovlivňující všechny oblasti života dítěte. Prostupuje a narušuje vnímání limitu na smyslové úrovni i v interakci s druhými. Práce s limity – dítěte i vlastními – je pro pečující o děti s PAS jedním z neustávajících úkolů.

Cvičení – neverbální komunikace

Cíl: Zažít situaci dětského vzdoru, uvědomit si pocity, které vzdor v člověku vzbuzuje. Zkoušet hledat možné cesty neverbálního dorozumění.

Popis: Účastníci se rozdělí do dvojic, jeden vystupuje v roli dospělého, druhý – vystupující v roli dítěte – si stoupne opodál. Dospělý má za úkol neverbálně, tj. gesty, přivolat dítě k sobě. Dítě se vzpouzí, nechce, čeká na signál, který ho přesvědčí. Po několika minutách se role vymění.

Sdílení a diskuze: Účastníci nejprve ve dvojici a poté i ve skupině sdílejí, co v které roli zažívali. Co přimělo „dítě“ poslechnout? Co zkoušeli „dospělí“? Na závěr lektori otevřou diskuzi otázkami: Co děti vlastně chtějí či potřebují, když odmítají přijít? Co všechno lze sdělit neverbálně? A co vše sdělujeme, aniž bychom si to uvědomovali? Jakou roli v neverbální komunikaci hraje typ vztahu?

4. Limity/hranice pomoci a role hostitele

Lektor vyzve účastníky ke společnému hledání odpovědi na to, jaké limity (svých možností, své role) by si měl uvědomit hostitel a proč. Zároveň diskutují o tom, jak s danou situací pracovat. Diskuzi je opět dobré doplňovat příklady z praxe, ideálně ze zkušeností lidí, kteří se hostitelství sami věnují. Výstupy píší na flipchart.

V rámci bloku by se měla probrat tato témata:

- fyzické limity hostitele a jeho rodiny
- symbolické, vztahové limity
- hranice vyplývající z role hostitele – limit pomoci rodinám
- důležitost umět říci „ne“ a jak to dělat v prostředí s výraznou potřebou pomoci
- limitování vlastní kapacity a zároveň limit daný situací, do níž hostitelé přichází (např. křehkost vztahů)
- hranice při předávání dítěte: čas, vstupování do intimního prostoru rodiny, otevřená komunikace, nastavení času rituálům apod.
- nastavení struktury návštěv: potřeba rituálů u dětí s PAS, jejich význam, jak pomáhají dětem s PAS zpřehlednit situace, vytvořit bezpečí a předvídatelnost, eliminace úzkosti
- větší náročnost na kapacity/limity pečujícího vyplývající z podstaty postižení dítěte s PAS
- Co to znamená a co to přináší dítěti i okolí. Poruchy pozornosti, neklid, sensorické změny, zaplavení vjemy, které nejsou diferencované – to vše narušuje vnímání hranic.
- Co pomáhá jako prevence chování náročného na péči: lepší porozumění situaci (vnímavost a dobré připojení na dítě), kapacita pečujícího, přehlednost situace pro dítě.
- co se děje s hranicemi primární rodiny – rodičů a sourozenců – která pečuje o dítě s PAS (např. nutnost mít asistenty, kteří často pobývají v intimním prostoru rodiny)
- dlouhodobé vyčerpání a trauma – základní pochopení

Pokud hostitel neodhadne dobře své limity, může ho k nim hostitelství poměrně rychle dovést způsobem, který hostitele zaskočí intenzitou a naléhavostí. Pokud se s tím hostitel pokouší vyrovnat sám, jen na sebe klade další nárok, což může v konečném důsledku vést k nečekanému a pro ostatní zúčastněné obtížně pochopitelnému ukončení hostitelství. Pro primární rodinu to může znamenat další negativní zkušenost s lidmi, od nichž čekali podporu a otevřenost. Pokud se hostitel dostane do situace testující jeho limity, je tedy dobré otevřeně o ní mluvit – obrátit se na adaptačního průvodce a požádat ho o podporu. Společně mohou řešení najít. Pokud se jim to nepodaří, mohou postupnými kroky, které nezaskočí a nezraní primární rodinu, hostitelství ukončit.

5. Závěr

- závěr setkání obdobný jako je již popsáný v kapitole 1. setkání

Pozn.: U dětí s náročnějšími projevy v chování nebo potřebou větší fyzické dopomoci je vhodné přípravu doplnit ještě o blok úchopů a fyzické manipulace.

3. setkání (8 hodin)

Cíle setkání:

- porozumět tomu
- co je podpora
- co je potřeba péče/sycení
- vztahu komunikace a sycení

- že nemluvit neznamená nekomunikovat
- jak se domluvit s neverbálním člověkem

Obsah:

1. Přivítání

- obdobné jako je již popsáno v kapitole 2. setkání

2. Potřeba podpory

Lektoři téma otevřou otázkami souvisejícími s tématem, poté doplní teoretickým výkladem a příklady z praxe. V závěru zařadí sdílení vlastních zkušeností s naplněním/nenaplněním této potřeby.

Možné otázky na úvod setkání: Napadá vás, co mají rády děti a souvisí s podporou na fyzické úrovni? Co jste jako děti měli rádi? Představte si miminko (chování, houpání na ruce, v klíně, koupání v kyblíku, ale i v bazénu), dítě 1,5–2 roky (vyhazování do vzduchu, má rádo vodu – vanu), děti 4,5 let (houpačky, skákání na trampolíně – Jaké to je skákat po něčem měkkém?), dospělost (houpací křesla, atrakce na Matějské). Vzpomínáte si na podporu, která vám pomohla/pomáhá? Kdy cítíte, že se vám uleví, že vás to až nadlehčí? Kde ji zažíváte? Je to podpora na fyzické/symbolické úrovni? Co jste naopak cítili, že nepomáhá, že vás to ještě znejistí? Měli jste pocit, že jste nemožní, sráží vás to?

3. Podpora u dětí s PAS

Lektoři vyloží, jak se projevuje potřeba podpory u dětí s PAS, jak je správně podporovat a nezaměňovat podporu s péčí. Výklad doplní příklady z praxe se zaměřením zejména na časté zaměňování podpory a péče. Je také možné zařadit práci s kazuistikami dětí zapojených do homesharingu a spolu se skupinou rozmyslet, jak a v kterých oblastech podporovat tyto děti.

4. Komunikace (aneb nemluvit neznamená nekomunikovat)

Teoretický výklad tématu komunikace, jejich předpokladů a deficitů v této oblasti doplněný o příklady komunikace alternativní (např. chování dítěte). Výklad lektorů doplní praktickými cvičeními (s reflexí pro to, abych si uvědomil vlastní pocity, když se nemůžu dorozumět), videoukázkami a příklady z praxe. Na závěr spolu s účastníky zkusí definovat doporučení pro komunikaci s dětmi s PAS.

5. Potřeba sycení/péče

Lektoři uvedou téma otázkami, např. Jak si myslíte, že se projevuje tato potřeba? Jak to sami znáte? Kde to zažíváte a zakoušíte? Co vás sytí? Co těší? Čím se zabavíte, když jste unavení? Jaké to je, když se cítíte naplnění něčím, co vám není příjemné nebo vám škodí? Jak rozlišujete, co skutečně dává a co škodí? Jaké máte zdroje radosti a energie? Po krátké diskuzi přejdou k teoretickému popisu potřeby sycení. Na závěr opět zařadí diskuzi a sdílení vlastních zkušeností.

Cvičení – rušička

Cíl: Zažít, jaké to je, když je nějaký náš smysl zahlcován nechtěnými vjemy. Příprava na podobu zátěže v péči o děti s PAS a vzhled do jejich možného prožívání našeho neurotypického světa.

Popis: Účastníci se rozdělí do trojic, kde jeden vypráví, druhý poslouchá a třetí vypravěče ruší (vydáváním zvuků apod.).

Reflexe: Jak se cítil vypravěč? Jak posluchač? Jak se s podobnou situací v běžném životě vyrovnáváme my? Jaké možnosti má člověk s postižením? Se kterou další potřebou toto cvičení úzce souvisí? Jak souvisí limit a sycení?

Závěr: Ve shrnutí lektorů by mělo zaznít, že souvislost limitu a sycení je zvláště u dětí s PAS a jejich rodin důležité téma. Lidé s PAS, ale i jejich pečující často zažívají pocit přesytení či zaplavení – ten přichází, když jdeme přes limit.

6. Potřeba sycení u dětí s PAS a mentálním postižením

Lektoři vyloží, jak vypadá potřeba sycení (a její naplnění) u dětí s postižením, jaká jsou specifika a jakou roli v naplňování potřeby sycení může hrát homesharing. Výklad doplní zkušenostmi z praxe.

Cvičení – připojený a odpojený pečovatel

Cíl: Uvědomit si, jaké to je, když mi někdo věnuje plnou pozornost a když o tuto pozornost přijdu.

Popis: Účastníci pracují ve dvojicích, jeden představuje dítě, druhý pečujícího. Pečující zpočátku věnuje dítěti plnou pozornost. Po určité době se „odpojí“ – začne si povídat s někým třetím, koukat do mobilu, přestane být v kontaktu. Na znamení lektora se role obrátí.

Reflexe a diskuze: Jak jste se cítili? Co myslíte, že se děje s dítětem, které má podobnou zkušenost každý den? V závěru lektoři shrnou, že soustředěná pozornost pomáhá předejít situacím náročným na péči, ale současně je poměrně náročná na energii pečujícího. Pozornost sytí, odpojenost frustruje a může být potenciálně traumatizující.

7. Volný čas + hra

Hra a volný čas je v péči o děti s postižením a zejména u dětí s PAS velmi důležitým tématem. Lektoři jej mohou uvést otázkou: Proč jsou hostitelé v homesharingu ti nejlepší parťáci na hru? Nápady zapisují na flipchart.

Cvičení – má oblíbená hra/hračka

Cíl: Uvědomit si, že někdy vnucujeme druhým svoji představu, jak má aktivita, hra, činnost správně vypadat.

Popis: Lektoři cvičení uvedou tímto zadáním: „Vzpomeňte si na nějakou hru nebo hračku, se kterou jste si rádi hráli. Zkuste si vybavit pocit, který jste při tom zažívali.“ Nechají účastníkům chvíli na utvoření představy. A dodají: „A teď si představte, že by se k vám přidal do hry někdo, kdo by vám do ní neustále vstupoval větami: Kde je zelená? Dej kolečko na kolečko. Kolik je těch kostek? – Jak byste se cítili? Jak dlouho by vás to asi bavilo?“ Alternativně je možné rozdělit účastníky do dvojice, jednomu dát k dispozici stavebnici, druhého vyzvat, aby mu do hry výše popsáním způsobem zasahoval.

Diskuze: Po reflexi mohou účastníci sdílet, zda podobnou situaci sami neznají. Poté lektoři zobecní, co zaznělo, a z praxe uvedou příklady, kdy děti takto „vnucovanou správnou“ představu hry zažívají. A doplní obecná doporučení pro hru využitelná v hostitelství.

Cvičení – kazuistiky II.

Cíl: Vyzkoušet si přípravu programu pro dítě s PAS na základě našich vědomostí o dítěti. Vzájemně se inspirovat.

Popis: Lektoři účastníky rozdělí do tří skupin, každá dostane jednu z kazuistik dětí, s nimiž skupina pracovala na 1. setkání. Jejich úkolem je navrhnout program hostitelské péče na jedno setkání. Nakonec každá skupina představí své dítě a aktivity, které pro ně vymyslela.

Diskuze: Všichni mají možnost se k aktivitám doptávat, sdílet aktuální nápady. Lektoři diskuzi doplňují příklady z praxe, na závěr spolu s účastníky na flipchart shrnou tipy pro společnou hru, například:

- » využijte, co je po ruce
- » dělejte, co vás baví
- » přidejte se
- » nenechte se svazovat dokonalou představou

8. Hra jako sensorická lázeň

Dětem často stačí k zabavení velmi málo. Lektoři spolu s účastníky vymýšlejí nápady na aktivity s věcmi, které máme běžně doma (cedník, šátek, sáček luštěnin, obal od vajíček, bublifuk, klubíčka apod.), pohybové a zvukové aktivity, aktivity využívající čich a hmat.

U menších dětí – sociální hrátky (lechtání, honění, obracení, takhle jedou páni, shazování do peřin, házení plyšáků/polštářů na dítě, točení apod.). Při společné hře je třeba vždy brát v úvahu fyzický věk dítěte a hledat aktivity odpovídající věku a zájmům.

Nápady na konkrétní činnosti lektoři sepíší na flipchart.

9. Sexualita

Lektoři uvedou účastníky do tématu sexuality u osob s PAS ve vztahu k potřebám – sexualita patří do potřeby syčení. Aby byla sytíva, musí respektovat limit a vzájemný vztah a role. U dětí s PAS se rozvíjí sexualita stejně jako u neurotypických jedinců – k problémům často dochází proto, že se nezačíná vývoj včas výchovou limitovat nebo se limituje příliš.

Je nutné zmínit:

- Hostitelská péče v intimní oblasti by měla zohledňovat reálnou potřebu podpory dítěte a zároveň jeho fyzický věk.
- V intimní péči hledá hostitel vlastní způsob, jak s dítětem mluvit – vždy s přihlédnutím k věku dítěte.
- Důležité je uvědomovat si, jak se pečující při pomoci s intimní péčí sám cítí – měl by si být dobře vědom svých limitů. V případě nejistoty nebo znepokojení se hostitel může obracet na adaptačního průvodce.
- Oblasti intimní péče, v nichž dítě potřebuje podporu, jsou popsány v Plánu péče. Během párování se do Plánu péče ve spolupráci s rodiči dítěte doplňuje vhodná podoba kontaktu hostitele s dítětem při podpoře v této oblasti.
- Obecné zásady jsou
 - » přistupovat k dítěti s důstojností a respektem
 - » zajistit mu přiměřený stupeň soukromí
 - » být vnímavý k reakcím dítěte
 - » zapojit dítě co nejvíce do jeho vlastní intimní péče, podporovat ho, aby své tělo a péči o něj vnímalo příznivě

Do tématu sexuality patří i vlastní nastavení hranic fyzického kontaktu. Člověku s PAS nelze fyzický kontakt odpírat, ale hostitel stanovuje způsob, jak a v jaké míře kontakt proběhne (čas a příležitost určuje klient, intenzitu a způsob hostitel). Hranice vedou tam, kde to je přiměřené charakteru vztahu a zároveň to je pro hostitele únosné bez sebezapření.

Výklad lektoři doplní příklady z vlastní praxe.

10. Závěr

- závěr setkání obdobný jako je již popsáný v kapitole 1. setkání

4. setkání (8 hodin)

Cíle setkání:

- zamyslet se nad tím, co může způsobovat chování náročné na péči u lidí s PAS
- dozvědět se, jaký vliv může mít toto chování na pečující
- porozumět tématu moci a bezmoci v pomáhajícím vztahu

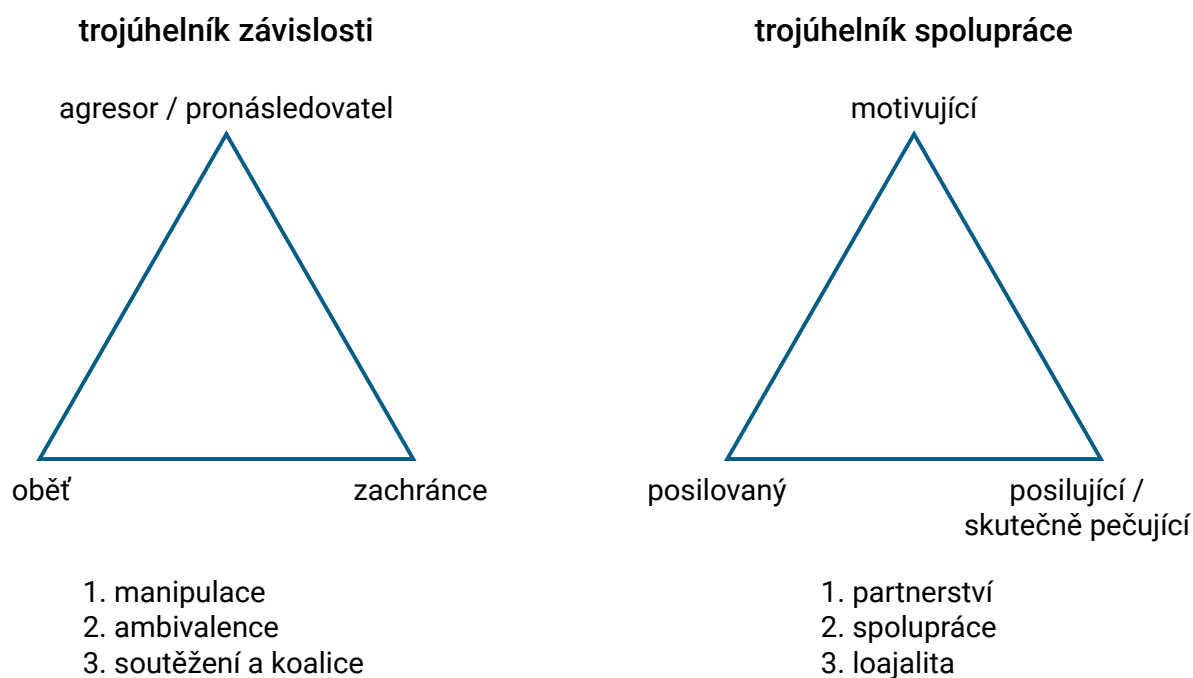
Obsah:

1. Přivítání

- obdobné jako je již popsáné v kapitole 2. setkání

2. Moc a bezmoc

- Téma moci a bezmoci je v pečujícím vztahu velmi důležité – každý pečovatelský potřebuje vědomě pracovat s tématem moci i bezmoci ve vztahu k dítěti, které má v péči. Lektori téma vyloží například s pomocí graficky znázorněných trojúhelníků závislosti a spolupráce.

Ve vztazích vyjádřených trojúhelníkem závislosti není spolupráce možná, každý má svou pravdu, neexistuje možnost kompromisu.

- **Oběť** – projevuje bezmoc, pasivitu, ukazuje prstem na sebe. Nemá možnost říci, co potřebuje.
- **Agresor/pronásledovatel** – je panovačný, agresivní, dominantní, obviňující, ukazuje prstem na ostatní, bojí se úspěchu druhého, cítí se tím ohrožený („buď on, nebo já“).
- **Zachránce** – cítí se užitečný, záchraňování mu dává smysl, posiluje pocit své vlastní hodnoty, záchraňuje oběť, ale neposiluje ji, a tím ji udržuje v její pozici – roli oběti. On je ten, kdo definuje podobu „záchrany“ – vůči oběti vystupuje v mocenském postavení.

Vztahy odpovídající trojúhelníku spolupráce jsou dlouhodobě uspokojivější a udržitelnější. Umožňují hledání kompromisu, všichni mají společný cíl, na němž spolupracují, nepohybují se v řešeních typu moje výhra = tvoje prohra.

- **Motivující** – je dobrým příkladem pro druhé, chová se způsobem, který může dítě následovat, využívá sílu pro to, aby motivoval, učí posilovaného využívat sílu vlastní.
- **Posilovaný** – má moc, učí se ji vnímat a zacházet s ní, aby nebyla destruktivní.
- **Posilující** – skutečně pečující, předává „know-how“ (jak na to) a tím cíleně oslabuje svou moc (narozdíl od zachránce, který udržuje závislost oběti na sobě).

Děti s PAS se snadno ocitají ve vztazích odpovídajících trojúhelníku závislosti v rolích obětí. Cílem pečujících osob je hledat u dětí s PAS jejich zdrojové kapacity pro posun z pozice oběti do pozice posilovaného. Mění se tak dynamika vztahu: z pasivního příjemce záchrany se stává aktivní spolutvůrce (trojúhelník spolupráce).

Lektoři téma doplní společným sdílením, ptají se účastníků, jak to téma znají z vlastní zkušenosti, například: Cítili jste se někdy opravdu bezmocní? Jak si pomáháte vymanit se z takových pocitů? Umíte a znáte situaci, kdy máte naopak nad druhými moc? Zažili jste situaci, v níž jste se nejprve pohybovali v trojúhelníku závislosti a podařilo se vám ji změnit na trojúhelník spolupráce?

V našich životních rolích (např. rodič, dítě, partner, zaměstnanec) se v různých situacích můžeme pohybovat na různých pozicích obou trojúhelníků. Vztahy, v nichž jeden je výrazně závislý na péči druhého, přirozeně otevírají téma prožívání moci a bezmoci. Proto jsou důležité supervize a intervizní setkání, při nichž je možné o vlastních pocitech mluvit, nestydět se za ně, nezústat s nimi sám.

3. Chování náročné na péči u dětí s PAS

Téma lektoři otevřou diskuzí nad videozáznamem (např. Autism Meltdown at the Mall: <https://youtu.be/hQ3F49XHHTE>) a ptají se účastníků: Jak situaci nejspíš prožívají jednotliví aktéři – přihlížející, kolemjdoucí? Jak se asi cítí průvodce dítěte a dítě samo? V průběhu diskuze je třeba legitimizovat nepřijemné pocity jednotlivých aktérů.

Lektoři po diskuzi vysvětlí, jakou roli při vzniku chování náročného na péči hraje právě pocit moci a bezmoci. Vráť se také k potřebě bezpečí (je možné otevřít otázkou: Proč jsou lidé s PAS a mentálním postižením skupinou nejvíce ohroženou týráním?). A spolu s účastníky zkusí odpovědět na otázku: Co pečující potřebuje, aby mohl pečovat?

Cvičení – chování náročné na péči

Cíl: Ukázat spouštěče tohoto chování – možné variace, případně, že někdy je nelze odhalit. Ukázat si funkce takového chování a nabídku možných opatření k jeho prevenci.

Popis: Lektoři rozdělí účastníky na tři skupiny a ještě jednou pustí video Autism Meltdown at the Mall: <https://youtu.be/hQ3F49XHHTE>. Poté položí otázku: Co myslíte, že mohlo zapříčinit vznik podobné situace?

Diskuze: Je nutné vrátit se k tomu, co předcházelo chování náročnému na péči a zamyslet se nad možnými příčinami: nemožnost se dorozumět, fyzická nepohoda, bolest, něčeho chce dosáhnout apod. Lektoři poukážou na již zmíněné funkce chování. Spolu s účastníky pak zkoušejí najít podporu vedoucí k předcházení vzniku takového chování.

5. Seberegulace u lidí s PAS a podpora pozitivního chování

Lektoři téma uvedou vysvětlením funkce chování náročného na péči. To se totiž u člověka často objevuje jako reakce na něco nežádoucího, což otevírá i možnosti, jak vzniku chování náročného na péči předcházet.

Funkce chování náročného na péči a prevence jeho vzniku:

- **Získání pozornosti** – dítě chce pozornost druhého člověka > sytíme ho pozorností, když se chová správně.
- **Únik/oddálení od požadavku** – dítě nechce udělat úkol (je těžký, jednoduchý, nudný, dlouhý apod.) > učíme dítě lepší formu, jak si říci o přerušení činnosti nebo jak dát najevo, že je toho moc. Zařazujeme přestávky, změním zadání, přidáme interakci.
- **Prostředek komunikace** – dítě vyjadřuje svoji potřebu a dospělý nerozumí > hledáme alternativní způsoby komunikace.
- **Sebestimulace** – dítěti se např. líbí zvuky, a tak křičí > naučíme ho vhodnější způsob, např. zpívání. Za problematický projev hledáme náhradu, která je pro okolí přijatelná.

Důležité je snažit se odhalit skutečnou příčinu vzniku chování náročného na péči. Diagnóze PAS jsou často připisovány i projevy, které mohou mít odstranitelnou příčinu, často to bývá například bolest či přesycení vjemy. Je třeba zamyslet se nad fyzickou kondicí dítěte (např. zda ho něco nebolí, zda nemá horečku), prostředím (např. barvy, vůně, hluk), lidmi kolem (např. někdo, kdo v dítěti vzbuzuje strach) a možnou komunikační bariérou (frustrace z nemožnosti se dorozumět).

Snaha pečujícího je:

- Chování předcházet – např. rozvíjet oblíbené činnosti, které se dají dělat kdekoli, mít v záloze oblíbené pochutiny, předměty, které odvedou pozornost, pustit hudbu či video (odvedení pozornosti).
- Posilovat chování alternativní (např. místo štípání druhého raději přetlačování rukou) nebo chování neslučitelné s náročným na péči (např. místo štípání se při čekání na zastávce zaměstnat ruce jinak – držet mapu, ruce v kapsách).
- Uvědomit si, že chování není namířeno primárně proti pečujícímu, ale vyjadřuje nějaké napětí, které dítě neumí vyřešit lépe.

Výklad lektori doplní příklady z praxe. Cenné jsou příklady zvládnutých chyb, protože v mezilidském kontaktu není možné se chybám zcela vyhnout. Důležité je umět se z nich poučit a pokud možno je neopakovat.

7. Závěr

- závěr setkání obdobný jako je již popsáný v kapitole 1. setkání

5. setkání (4 hodiny)

Cíle setkání:

- zamyslet se nad vlastní potřebou bezpečí
- objasnit, co je třeba pro zajištění bezpečí v homesharingu
- připravit se na krizové situace
- přiblížit téma separace

Obsah:

1. Přivítání

- obdobné jako je již popsáné v kapitole 2. setkání

2. Potřeba bezpečí

Lektori teoreticky vyloží potřebu bezpečí v systému PBSP. Výklad doplní příklady z praxe a společným sdílením vlastních zkušeností.

3. Bezpečí dětí – krizové situace a situace náročné na péči

Fenomén bezpečí je jedním z nejsilnějších akcentů homesharingu. Jde o bezpečí dětí, které se seznamují s novými lidmi a novým prostředím plným zajímavých a neznámých věcí, o bezpečí dlouhodobě pečujících rodičů, kteří svěřují své děti do rukou neprofesionálů, i o bezpečí hostitelů, kteří vstupují do pro ně zcela nové situace péče o dítě se specifickými potřebami a potřebují mít tedy dostatečnou oporu v týmu organizace.

Lektoři se zájemci o hostitelství proberou modelové krizové situace a situace náročné na péči a možnosti, jak postupovat, včetně několika základních principů (ošetřit sebe, ošetřit klienta, ošetřit veřejnost, otevřeně komunikovat s pracovníky organizace).

Lektoři použijí z praxe příklady zvládnutých krizových situací – jde o to, aby si účastníci uvědomili, že takové situace nastávají, není možné se jim zcela vyhnout, ale v drtivé většině případů se dají zvládnout.

Cvičení – náročné a krizové situace

Cíl: Připravit účastníky na to, že takové situace nastanou, a vybavit je základními dovednostmi k jejich zvládnutí.

Popis: Lektoři vyzvou účastníky, aby uvedli situace, kterých se obávají a zapíší je na flipchart. Poté rozdělí účastníky do trojic a každé z trojic dvě ze situací přidělí. Jak by situace vyřešili s přihlédnutím k získaným informacím? Pokud účastníci nepřijdou s vlastními návrhy složitých situací, lze vybrat z následujících:

- » návštěva krytého bazénu, s dítětem chodíte do šaten opačného pohlaví: jak ošetříte bezpečí všech
- » cestování MHD, dítě polije spolucestující, vezme někomu nějakou věc
- » úprk dítěte na veřejnosti, dítě se ztratí
- » afekt dítěte na veřejnosti, dítě si lehne na chodník
- » dítě se během procházky počůrá
- » cestuji s dítětem ve vlaku a potřebuji na wc
- » nemohu dítě vrátit rodičům (z jakéhokoliv důvodu nejsou dostupní)

Diskuze: Skupiny postupně prezentují svá řešení, ostatní mají možnost doplňovat o své návrhy. Na závěr je dobré zdůraznit, že není možné připravit se vždycky na všechny možné scénáře. Život s dětmi s PAS připravuje podivuhodná překvapení a čelit jim je součástí výzvy, kterou homesharing představuje. Důležitým pomocníkem pro hostitele je schopnost sebereflexe, přiměřených nároků na sebe, odvaha dělat chyby a připravenost si je odpouštět. Je dobré znát svoje silné stránky, umět je v náročných situacích využít a současně si umět říct o pomoc a podporu homesharingového týmu.

Cvičení – jaké to je pro rodiče využívat homesharing (aneb separace je, když...)

Cíl: Přiblížit budoucím hostitelům, co vše v souvislosti s homesharingem mohou prožívat rodiče dětí s PAS.

Popis: Lektoři popíší situaci dítěte odcházejícího poprvé na homesharingové setkání a položí otázku: Jaké asi mohou rodiče zažívat pocity? Účastníci zapisují nápady na flipchart.

Diskuze: Jakým způsobem komunikovat s rodiči o jejich dítěti a proč (např. co se nám spolu s dítětem podařilo, o drobném úrazu dítěte). Co to může v rodiči vyvolávat?

4. Bezpečí související s homesharingem – bezpečí rodičů a hostitelů

Lektoři naváží na předchozí cvičení výkladem tématu separace a jeho prožívání dlouhodobě pečující rodinou. V diskuzi lektoři s hostiteli proberou možné příčiny a způsoby, jakými může hostitel separační úzkost rodičů snižovat. Lektoři výstupy z diskuze shrnou a doplní o příklady z praxe.

Několik citátů biologických rodin (převzaté z Irska):

- „Je těžké nechat ho jít kvůli těm záchvatům, mysleli jsme si, že jen my víme, jaké to je.“
- „Když tam poprvé zůstal asi na 2 hodiny, nemohl jsem se dočkat, až si ho pojedu vyzvednout.“
- „Když jsem o tom poprvé slyšel, měl jsem pochybnosti, trochu starosti, že nebudou schopni ho zvládnout.“
- „Když jsem ji tam poprvé nechal, byl jsem dost emotivní. Pořád jsem se cítil provinile, že ji chci opustit. Zaparkoval jsem v odstavném pruhu a seděl jsem tam a plakal půl hodiny, když jsem na to myslel.“
- „Zpočátku jsem byl dost žárlivý, upřímně řečeno. On se prostě ze začátku nechtěl vrátit domů.“

a) komunikace s rodinou

Lektoři uvedou zásady pro komunikaci s rodiči. Dobře nastavený přenos informací mezi rodiči a hostiteli je totiž jednou z podmínek vzniku stabilního a bezpečného vztahu mezi nimi. Nedostatečná komunikace rodiče znejistuje a vnáší do homesharingu nejistotu a zmatek, který se odráží i na pohodě dítěte.

V komunikaci s rodiči je třeba:

- Sledovat situaci v rodině a citlivě na rodiče reagovat, ale také si dobře stanovit vlastní hranice.
- Dávat zprávu, jak nám s dítětem je (např. toto mě baví, tohoto se trochu obávám a možná budu potřebovat pomoc, toto mě léká).
- Projevit zájem o rodiče, ocenit jejich snahy (např. „naučili jste ho jezdit na kole“), respektovat jejich roli a nesoudit jejich přístup.
- Mít dobře domluvená pravidla předávání informací o dítěti, domluvy o budoucích hostitelských setkáních, ale také mít od začátku srozumitelnou domluvu, jak by mělo jednou vypadat případné ukončování hostitelství.

Uvědomění si konečnosti hostitelství je důležité pro rodiče i hostitele. Lektoři s účastníky přemýšlí o tom, jak by takový proces ukončování hostitelství mohl vypadat a proč. Diskutují o různých možnostech, zkouší popsat, co je při ukončování hostitelství důležité pro rodiče, dítě i hostitele. Zároveň si účastníci mohou promýšlet, co by pro ně mohl být důvod pro ukončení hostitelství. Lektoři téma doplní příklady z praxe (zvládnutá i nezvládnutá ukončování).

Komunikace s rodinou a vztah k ní je důležitým supervizním tématem. Pokud v komunikaci s rodinou hostitelé narážejí na obtíže, které se jim nedaří řešit, obrazejí se na zprostředkující organizaci, která rodině i hostiteli poskytne podporu.

b) bezpečí hostitelů

Lektoři s účastníky v diskuzi proberou témata podporující to, aby se hostitelé pohybovali v prostředí pro ně bezpečném. Téma mohou otevřít společným definováním pravidel či zásad, kterých se mohou hostitelé držet. Nápady zapisují na flipchart. Mohou to být například:

- nehodnotím, neposuzuji
- projevuji respekt a úctu dětem, rodičům i spolupracovníkům
- hájím zájem klienta – vím, co to znamená
- v komunikaci jsem otevřený, s rodiči se domlouvám jasně a konkrétně a domluvené dodržuji

- jsem vnímavý ke svému vztahu (jako hostitele) k primární rodině
- respektuji nastavení rodiny, neradím (rodiny jsou velmi citlivé)
- citlivá témata sděluji nejdříve homesharingovému týmu – společně hledáme řešení
- supervizi homesharingového týmu vnímám jako kolegiální pomoc a prostor pro rozvoj hostitelství
- můžu případně využít i některou z krizových linek
- hlídám své vlastní limity a limity své rodiny

Lektoři připomenou, že hostitelé mohou v případě pochybností či nejasností kontaktovat pracovníka zastřešující organizace – na hostitelství nikdy nejsou sami.

Poté lektoři proberou s hostiteli dokumenty organizace, ve kterých hostitelé najdou pro svou činnost oporu:

- Zásady poskytování homesharingu, Etický kodex hostitele – řeší základní, obecná pravidla homesharingu. Když se hostitelé dostanou do nejasné, nejednoznačné situace, etický kodex by měl pomoci se rozhodnout (viz kapitola Principy homesharingu).
- Smlouva o hostitelské péči – je závazný dokument, který je uzavřen mezi hostitelem a primární rodinou a definuje základní podmínky hostitelských schůzek. Smlouva o hostitelské péči definuje hostitelství jako poskytování péče o dítě. Zavazuje obě smluvní strany též k tomu, že jsou pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu na životě a zdraví dítěte a za škodu na věci. Dále definuje práva a odpovědnosti smluvních stran a způsoby odstoupení od smlouvy a ukončení hostitelství.
- Plán péče – dokument, který konkrétně popisuje oblasti péče o dítě. Společně jej vytváří rodiče s adaptačním průvodcem, případně i s dítětem. V průběhu párování se do jeho utváření zapojuje i hostitel. Hotový plán péče poté definuje hranice hostitelství a je přílohou smlouvy o hostitelské péči. Plán péče je pro rodiče a hostitele závazný, zároveň je i pomůckou, která hostiteli usnadní péči a kontakt s dítětem. Jeho součástí je také popis intimní péče, který se věnuje oblastem intimní hygieny, v nichž dítě potřebuje podporu, a hostiteli poskytuje návod, jakým způsobem v intimních situacích k dítěti přistupovat.
- Pojištění odpovědnosti – řešení pro ošetření situací, které mohou během hostitelství nastat. Např. dítě se zraní, nebo způsobí škodu třetí osobě v době, kdy je v péči hostitele.
- Výpis z rejstříku trestů – součást bezpečnosti celého procesu.

Základním principem bezpečnosti je otevřená komunikace o všem, co v průběhu poskytování hostitelské péče nastává. Žádná obava, nejistota nebo pochybnost nemá zůstat nevyslyšena.

5. Závěr

- závěr setkání obdobný jako je již popsáný v kapitole 1. setkání

2. individuální schůzka

Tato schůzka probíhá v rodině zájemce o hostitelství za přítomnosti všech členů domácnosti (i dětí), lektora a koordinátora hostitelů. Cílem schůzky je ještě před rozhodnutím o absolvenci účastníka a podpisu smlouvy s ním poznat rodinné příslušníky, jejich postoj k homesharingu a zároveň vidět prostory, v nichž by měl homesharing probíhat. Také to nabízí prostor v rodinném prostředí otevřít témata, ke kterým se po přípravě chce vrátit účastník, lektor či koordinátor hostitelů.

Schůzka v rodině, v prostorách, kde bude homesharing probíhat, je důležitá. Může zájemci o hostitelství i organizaci ukázat něco, co se při skupinových setkáních projevit nemůže.

Témata:

- Příprava hostitelů – Je nějaké téma, ke kterému se zájemce o hostitelství potřebuje vrátit? Má své vlastní téma, na které v přípravě nedošlo? Vyplynulo nějaké téma ze zpětnovazebních dotazníků?
- Bezpečnost hostitelství – má hostitel otázky k tomuto tématu?
- Uvažuje teď zájemce o zapojení se do hostitelství?
 - » Jestliže působí při formulování odpovědi nerozhodně, váhavě, ujistí ho pracovníci organizace, že je v pořádku říci „ne“ nebo odložit zapojení do homesharingu na pozdější dobu. V žádném případě by se zájemce neměl cítit do hostitelství tlačěn (okolnostmi, potřebnostmi rodin apod.).
- Pokud se zájemce do hostitelství chce zapojit, změnily se nějak jeho praktické možnosti?
 - » Představa o dítěti – pracovníci organizace mohou pracovat s přehledem charakteristik, které mohou klást na hostitele větší nároky (např. dítě s převráceným spacím režimem; dítě, které neustále houká; hodně pasivní dítě; dospívající, kteří potřebují inkontinenční pomůcky; dítě s těžkou epilepsií; dítě, které nemůže vyjít schody; dítě, které ochutná každou rostlinu) a v rozhovoru probírají, s čím by si hostitel a jeho rodina dovedli poradit, a co by už bylo nad jejich limity. Výstup z rozhovoru pak může organizace využít při párování. Pokud už má organizace hostitele předběžně vytipovaného pro nějaké dítě, je možné doptávat se konkrétněji, je ale dobré nenechat se touto předběžnou představou omezit.
 - » Zjištění časových možností pro začátek procesu párování (za jak dlouho by se případně mohlo začít párovat, v jakých dnech a časech, jak často apod.).
 - » Smlouva s organizací – smlouvu dostávají zájemci o hostitelství před schůzkou elektronicky, aby měli čas se s ní seznámit. V rámci schůzky s koordinátorem hostitelů mají prostor vyjasnit si případné otázky.
 - » Otázky na rodinné příslušníky:
 - Jak vnímáte možnost zapojení se do homesharingu?
 - Jak si představujete, že to bude probíhat?
 - Je něco, z čeho máte obavy?
 - A něco, na co se těšíte?
- Pokud teď o zapojení neuvažuje, co ho k tomuto rozhodnutí vedlo?

Mají-li po schůzce v rodině pracovníci organizace dojem, že před započítím homesharingu je třeba s hostitelem či jeho rodinou některá témata dojasnit, navrhnou ještě jednu osobní schůzku. Příkladem jsou malé děti v hostitelově rodině, které si možná nedokážou představit, co homesharing obnáší – v tomto případě je dobré domluvit s hostitelem schůzku, které by se účastnily jeho děti a psycholog.

Pokud se na osobních schůzkách se zájemci o hostitelství opakuje nějaké téma, je na zvážení, zda ho nezařadit do posledního setkání přípravy hostitelů.

6. setkání (6 hodin)

Cíle setkání:

- uzavření skupinové práce
- ocenění účastníků
- poskytnout podporu do dalšího kroku
- poskytnout možnost setkat se s lidmi zapojenými do homesharingu v různých rolích

- možnost setkat se s odborníky z oblastí souvisejících s naší problematikou
- domluvit si s účastníky vybranými do procesu párování termín další osobní schůzky

Obsah:

1. Přivítání

- přivítání účastníků
- jsme ve finále – potřebujete se k něčemu vrátit?
- shrnutí, co nás čeká dnes

2. Skupinová reflexe

Společné sdílení: Cítíte se být připraveni na roli hostitele? Jaké informace a jakou další podporu byste ještě uvítali pro proces párování? Co z celé přípravy bylo pro vás osobně nejprínosnější pro poskytování homesharingu? Když se podíváte zpět na celou přípravu, je něco, k čemu byste se potřebovali vrátit? Na co byste se ještě chtěli a potřebovali zeptat?

3. Obavy a očekávání II.

Lektoři se s účastníky vrátí k flipchartu z prvního setkání. Společně s účastníky nejprve projdou obavy – jaké byly na začátku, jak se měnily v průběhu, jaké obavy mají teď? Poté se společně podívají na očekávání. Zůstala některá očekávání nenaplněná?

4. Příprava otázek do odpolední panelové diskuze

Účastníci se rozdělí do dvou skupin a podle pozvaných hostů do panelové diskuze si pro ně připraví otázky. Lektoři pak seznam otázek předají moderátorovi panelové diskuze.

5. Co bude dál?

Všichni účastníci přípravy, kteří splní podmínky absolvence, získají v závěru tohoto setkání absolventský list. Ten sám o sobě ale nezaručuje, že se z absolventa stane hostitel. O tom rozhoduje v první řadě tým tzv. Hodnotícího panelu (viz kapitola Párování). A poté také to, zda je absolvent přípravy kompatibilní s některým z dětí, pro něž organizace hostitele hledá. Lektoři shrnou, co bude absolventy přípravy čekat dále:

- individuální schůzka, která proběhne ve chvíli, kdy bude organizace mít vytipováno, se kterým dítětem by chtěla absolventa přípravy spárovat
- setkávání ve skupině: domluva prvního společného intervizního setkání (cca za 4–6 měsíců)

6. Doporučení na závěr

V tomto bloku lektoři shrnou doporučení a tipy, které zazněly v předchozích setkáních, nebo vyplývají z jejich praxe, například:

- Respektujte sami sebe – hlídejte si své limity, naplňujte své potřeby. Jedině pak můžete být dobrou oporou pro dítě i jeho rodinu.
- Dodržujte základní nastavení homesharingu, jeho principy, zásady a Etický kodex – to poskytne oporu vám.
- Nikdy si nevytvářejte domněnky o přáních, potřebách nebo schopnostech jiného člověka – tím ho omezujete dříve, než jste ho poznali.
- Chraňte a podporujte osobní práva druhých, včetně práva učinit rozhodnutí založená na tom, co dotýčný upřednostňuje – tím podporujete možnost učinit volbu a podstoupit riziko.
- Podporujte právo dotýčného na soukromí – zachovávejte důvěrnost.

- Uznávejte pohledy, názory a přesvědčení druhého a podporujte je, když tomu člověku pomáháte – takto se zachovává respekt.
- Komunikujte s druhým člověkem takovým způsobem, který je mu srozumitelný – to mu umožňuje mít přehled o situaci a zažívat uznání a jistotu.
- Lidé s postižením jsou především lidskými bytostmi se stejnými potřebami, jaké máme my všichni!

7. Obrázková reflexe

Cíl: Uvědomit si, co se se mnou jako účastníkem přípravy odehrálo od začátku přípravy až do dnešního dne.

Popis: Lektoři rozloží na podlahu sadu obrázkových karet (například karty ze hry Dixit). Účastníci si nejprve vybírají kartu, která charakterizuje, jak se cítili na začátku přípravy. Potom ji v kolečku ukáží ostatním a mohou mluvit o tom, co je vedlo k jejímu výběru. Poté si vyberou novou kartu, která odpovídá jejich rozpoložení dnes. V kolečku potom mohou připojit komentář, jak se v průběhu uplynulých týdnů vyvíjely jejich obavy a těšení se na homesharing.

8. Diskuzní panel

Diskuzní panel organizačně zajišťuje koordinátor přípravy.

Hosté: rodič dítěte zapojeného do homesharingu, sourozenec dítěte, hostitel i s rodinným příslušníkem, zástupce 1–2 zajímavých organizací pracujících se stejnou cílovou skupinou, zástupci pořádající organizace – jeden jako moderátor panelu, lektoři.

Moderátor dostane přehled otázek, během panelové diskuze se hostů ptá on, na závěr dostanou prostor pro doplňující otázky i účastníci.

Časové rozvržení panelu:

- 14.00 přivítání
- 14.05 úvodní slovo a poděkování (zástupce organizace)
- 14.10 představení hostů
- 14.20 diskuze

Po skončení diskuzního panelu předávají zástupci organizace absolventům přípravy absolventské listy. Také všem účastníkům poděkují za účast v přípravě. Poté může následovat neformální pokračování, na jehož podobě se mohou podílet sami účastníci.

Poznámka k přípravě hostitelů:

Přestože je třeba mít přípravu hostitelů podrobně rozvrženou a nachystanou předem, je nutné v ní nechat také prostor pro flexibilitu. Každá skupina účastníků je jiná, přichází s různými očekáváními, vnáší do přípravy jiné zkušenosti a potřeby a na to musí lektoři v průběhu přípravy reagovat. Využit k tomu mohou jednak obě individuální schůzky, ale pracovat lze i s časem určeným pro jednotlivá témata přípravy. K přípravě hostitelů proto patří také pravidelné schůzky lektorů s koordinátorem přípravy a případně vedoucím homesharingového týmu. Tyto schůzky zpravidla probíhají v týdnu navazujícím na přípravné setkání a tým na nich hodnotí dosavadní průběh přípravy, individualizuje scénář osobních schůzek podle potřeb toho kterého účastníka a domlouvá případné změny v další přípravě hostitelů.

Výše představený model přípravy hostitelů jsme v rámci pilotního projektu (do konce roku 2020) s obměnami vyzkoušeli 3x. Do další přípravy hostitelů bychom rádi zařadili navíc ještě blok zaměřený na metodu Podpory pozitivního chování (Positive Behavior Support – PBS).

Dlouhodobě pečující rodiny a děti s postižením

Homesharing má řadu pozitivních přínosů, ale na všechny zúčastněné klade také nároky. Proto je třeba i dlouhodobě pečující rodinu a jejich dítě s postižením na vstup do homesharingu připravit. Jinak bude vypadat příprava rodiny, kterou už zprostředkující organizace dobře zná (například proto, že rodina využívá některé její služby) a jinak příprava rodiny, která přichází do kontaktu s organizací poprvé.

Rodinné integrační centrum Pardubice je příkladem organizace, která spolupracuje převážně s rodinami využívajícími její služby. Děti úplňku spolupracují s rodinami, se kterými se dříve neznaly. V rámci prepilotního a pilotního projektu Děti úplňku se na homesharing připravovalo patnáct rodin a jejich dětí. Rodiny byly do projektu vybírány tak, aby byly různorodé (rodiny s jedním dítětem, rodiny s více dětmi, rodiny s více dětmi s postižením, rodiny samoživitelů apod.), stejně tak byla zohledňována i různost dětí (věk, zastoupení chlapců a dívek, děti s kombinovanou diagnózou).

To je vzorek příliš různorodý a malý na to, aby se z něj dal zobecnit metodický návod pro přípravu všech typů rodin. Proto v této části budeme vycházet hlavně z popisu toho, jak příprava probíhala, doplněného o to, kde vidíme riziková místa. Dále také doplňujeme naše tipy a nápady.

Příprava rodiny a dítěte s postižením probíhá zároveň, proto je popíšeme společně.

Situace dlouhodobě pečujících rodin s dítětem s PAS

Děti s PAS, zejména s tzv. nízkofunkční formou, mají hluboký problém s komunikací a porozuměním většinovému světu, což klade na pečující značné nároky. Kvůli vysoké potřebě podpory a chování náročnému na péči jsou lidé s PAS často odmítáni poskytovateli sociálních služeb. V českém systému sociální péče pro ně chybí podpůrné služby i důstojné komunitní bydlení.

Bez vhodné podpory jsou rodiče vystaveni vysoké míře stresu. Jsou vyčerpaní, nezbývá jim kapacita na péči o sebe a o své další děti, často nemají možnost se ani vyspat, zajít k lékaři apod. Jejich život se zúží na každodenní kolotoč péče o dítě s postižením a řešení případných krizových situací. V důsledku toho se zvyšuje pravděpodobnost narušení či rozpadu rodinných vazeb a vztahů. Prohlubuje se vyčerpání a obavy z budoucnosti, posiluje se izolace a sociální vyloučení rodiny. Vysoká míra dlouhodobého stresu poškozují duševní i fyzické zdraví pečujících. Nedostatek vnějších podnětů také snižuje možnost přirozené socializace dítěte.

Ve chvíli, kdy takto vyčerpaným a přetíženým rodičům nabídneme odlehčení, může se nezdánlivě dostavit paradoxní efekt: Když do rodiny přivedeme hostitele, rodič se začne separaci bránit nebo se střídavě staví k nabízené pomoci kladně i odmítavě. V dalším kroku se – s otevřením časového prostoru pro rodiče – mohou objevovat potlačené a vytěsněné prožitky a potřeby a rodič na situaci mnohdy reaguje dekompenzací a zhroucením.

Separace

Téma separace, tedy přirozeného a pozvolného oddělování dítěte od bezpečného a pečujícího prostředí, které poskytují rodiče, představuje v životě rodin s dětmi s postižením významné a často ne zcela uvědomované téma.

V přirozených podmínkách začíná proces separace už v útlém dětství – dítě postupně opouští primární rodinu, tvoří si svou vlastní síť kamarádů a známých, poznává prostředí dalších rodin. Tím získává další a další kompetence k pozdějšímu osamostatnění se, zvyšuje svou adaptabilitu a odolnost, získává komunikační dovednosti apod. Stejně jako děti, tak i rodiče si na postupnou separaci dítěte zvykají dlouhodobě a v drobných krocích.

Mluvíme-li však o rodičích dítěte s postižením, které vyžaduje celodenní speciální péči, je situace jiná. Tato péče bývá velmi náročná, dost často permanentní. Rodiče navíc mohou mít zkušenost s odmítnutím potomka vlastní rodinou, blízkým okolím, školským nebo zdravotnickým zařízením,

také zkušenost s obviňováním za postižení svého dítěte. K tomu narážejí na nedostatek služeb a chybějící výhled do budoucnosti. To vše v úhrnu bere rodinám potřebnou důvěru v sebe a okolí i naději na dobrou budoucnost.

Co ovlivňuje připravenost rodiny na homesharing

Ukazuje se, že připravenost rodiny na homesharing nesouvisí tolik s mírou postižení dítěte či vysokými nároky na péči. Důležitější jsou jiné skutečnosti, některé z nich zapojení do homesharingu usnadňují, jiné mohou situaci komplikovat.

Zapojení rodiny do homesharingu usnadňuje například:

- Rodina je zvyklá využívat některý typ odlehčovací služby a je s ním spokojená.
- Rodiče projevují ochotu být aktivními účastníky homesharingu, uvědomují si možnou zátěž, která je v počátcích homesharingu čeká.
- Rodiče se zastřešující organizací komunikují přímo a otevřeně.
- Rodina má vnitřní kapacitu adaptovat se na novou situaci.

Zapojení rodiny do homesharingu může komplikovat například:

- Rodina pečuje jen o jedno dítě.
- Rodina dosud nemá zkušenosti s odlehčovací službou.
- Rodina je dlouhodobě v extrémní izolaci.
- Neúplná rodina – dítě je výrazně fixované na jednoho pečovatele.
- Rodič je samoživitel bez pracovního poměru, péče o dítě je hlavním smyslem jeho života.
- Dítě s postižením je mladšího věku a rodiče se teprve vyrovnávají s diagnózou a ještě si zcela neuvědomují důležitost podpory pro další život všech členů rodiny.
- Širší rodina s homesharingem nesouhlasí.

To, že se u rodiny vyskytnou rizikové skutečnosti, rozhodně neznamena, že by měla být z homesharingu vyřazena. Naopak, může to být rodina, která je v tomto ohledu nejvíce potřebná. Pro zprostředkující organizaci je to signál, že v průběhu přípravy rodiny či párování se může některé z výše uvedených témat otevřít a bude třeba je před dalším krokem ošetřit. I proto je v týmu psycholog, který spolu s adaptačním průvodcem může průběh přípravy rodiny i párování individualizovat dle potřeb konkrétní rodiny.

Obavy rodičů zapojených do homesharingu

Během pilotního projektu se v rozhovorech s rodiči dětí zapojených do projektu opakovaně objevovaly následující obavy:

Nenajde se hostitel – rodiče zažívají odmítání péče o dítě, a to ze strany rodiny, přátel i institucí. Téměř všichni mají zkušenosti s obtížným hledáním asistentů a jejich častým střídáním. Mají obavy, že s hostiteli to nakonec dopadne stejně.

Hostitel péči nezvládne – rodiče si uvědomují složitost péče o své děti, vyjadřují obavy z toho, aby to na hostitele nebylo příliš náročné. Zranitelnost dítěte posiluje strach, zda bude jejich dítě s hostiteli v bezpečí a zda jim mohou věřit. Objevují se obavy ze zneužití nebo zanedbání péče, případně, že by u dětí, které se hůře adaptují na změny, mohlo dojít ke zhoršení psychického stavu. Tyto obavy ještě zesilují u rodičů dětí s omezenou schopností vyjadřování.

Nedůvěra v proces – homesharing je nová forma podpory, která ještě není dostatečně zakotvená a prověřená. Na jedné straně homesharing poskytuje naději na přirozenou péči a respektování

individuálních potřeb dítěte, na druhé straně je vše nové a úspěch je nejistý. To u rodičů vzbuzuje přirozené obavy např. z toho, zda bude celý proces bezpečný a jak dobře bude fungovat.

Čas bez dítěte – čas rodičů se řídí potřebami dítěte a bývá jimi beze zbytku vyplněn. Někteří rodiče se obávají, že získaný volný čas nedokážou využít k odpočinku. V získaném čase mohou na rodiče silně dolehnout pocity, které si v kolotoči náročné péče běžně nepřipouštějí. Ze zkušeností také vyplývá, že dlouhodobě pečující rodiče postupně ztrácí možnosti i schopnost naplňovat své potřeby. Ve chvíli, kdy získají volný čas, doléhá na ně pocit osamění.

Vedle těchto obav se u rodičů často objevují i další, mnohdy ne plně vědomé obavy či pocity. Někdy se k jejich uvědomění a pojmenování rodiče postupně propracují, jindy se mohou odehrávat nevědomě.

Ztráta vlastní hodnoty – rodiče dlouhodobě pečující ztrácí možnost seberealizace jiným způsobem. Péče o dítě se jim může stát jediným smyslem života a aktivitou, která určuje jejich sebehodnotu. Ve chvíli, kdy o jejich dítěte pečuje někdo jiný, mohou podléhat pocitu ztráty vlastní hodnoty.

Ztráta kontroly – rodič je po dlouhou dobu plně odpovědný za vývoj svého dítěte a uspokojování jeho potřeb. Nevěří, že by ho v péči o dítě někdo mohl dostatečně zastoupit.

Pocit viny – společnost často v rodičích vyvolává dojem, že péči o své děti by měli zvládnout sami. Ve chvíli, kdy rodič hledá pomoc u dalších lidí, probouzí se u něj pocit viny.

Pocity studu – často souvisejí s podobou a mírou postižení dítěte a jeho dopady na život celé rodiny.

S možnými obavami rodičů je třeba v průběhu jejich přípravy na homesharing pracovat – to je úkol zejména pro psychologa zprostředkující organizace. Pokud rodiče nejsou předem připraveni na pocity, které se mohou objevit v souvislosti s takovým separačním krokem, jako představuje homesharing, velmi pravděpodobně je během párovacího procesu zaskočí a negativně celý proces ovlivní.

Příprava rodiny a dítěte

Podoba přípravy rodiny a dítěte v rámci pilotního projektu (do konce roku 2020)

Do pilotního projektu Děti úplňku se přihlásilo 30 rodin. V rámci projektu bylo možné začít hledat hostitele pro 10 z nich, proto byl stanoven následující postup. (viz obrázek *Příprava rodiny*)

Úvodní rozhovor v rodině

Adaptační průvodci ve dvojici navštívili všechny přihlášené rodiny. V rozhovoru jim blíže představili homesharing a zjišťovali základní informace o rodině a dítěti: zdravotní stav a dovednosti dítěte (komunikační, sebeobsluha, zvládání nových situací apod.), jaké služby dítě využívá, situace rodiny, sociální síť a zdroje rodiny, motivace pro homesharing, obavy, představa o homesharingu. Poté předali informace o dalším postupu a přibližném časovém výhledu.

Losování rodin do projektu

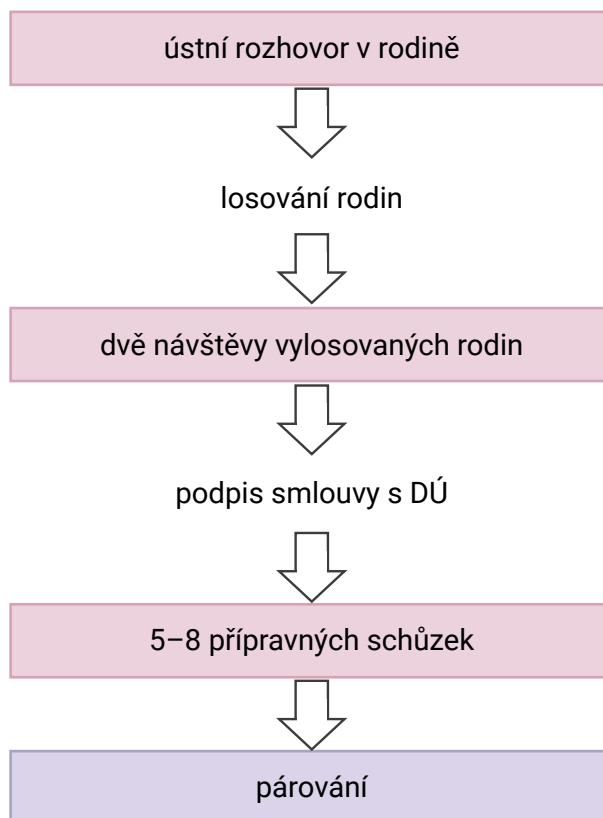
S ohledem na cíle projektu jsme rodiny podle zjištěných informací rozdělili do několika skupin (rodiny s jedním dítětem, rodiny s více dětmi, rodiny s více dětmi s postižením, rodiny samoživitelů, děti s kombinovanou diagnózou apod.) a zástupce jsme losovali z každé skupiny, aby rodiny zastoupené v projektu byly různorodé.

Adaptační průvodci pak rodiny o výsledku informovali telefonicky, s vylosovanými rodinami si ihned domluvili další návštěvu v rodině. Vzhledem k časovým možnostem týmu homesharingu byly rodiny rozděleny na dvě skupiny: první měla být na homesharing připravena v nejbližších cca třech měsících, druhá skupina na ni měla navázat.

2 informativní schůzky s vylosovanými rodinami

Na tyto schůzky už jezdili adaptační průvodci každý sám. Na první ze schůzek rodičům připomněli,

Příprava rodiny

co homesharing obnáší a co bude rodinu čekat v nejbližších měsících. Poté předali rodičům smlouvu k pročetí a podpisu. Na druhé schůzce zodpovídali případné otázky rodičů ke smlouvě a převzali zpět smlouvu podepsanou a začali se seznamovat s dítětem a jeho potřebami.

5–8 přípravných schůzek

Naším záměrem bylo se v průběhu těchto schůzek dobře seznámit s dítětem a jeho potřebami a zároveň získat informace o praktických potřebách rodiny a představách o hostiteli a homesharingu. Ukázalo se, že rodiče především cítí velkou touhu mít možnost o své situaci mluvit a nepřímo upozorňují na nutnost a potřebu péče také o ně samotné. To později hrálo důležitou roli v procesu párování.

V pilotním projektu končila příprava dětí v obdobném čase jako příprava hostitelů a párování tak navazovalo téměř bez prodlevy. Jen v jednom případě dítě s ukončenou přípravou na svého hostitele ještě čeká. Lze ale předpokládat, že v budoucnu bude podobná situace nastávat častěji – potom je žádoucí rodinu na tuto možnost připravit.

Pokud rodič nemá zkušenosti se separací a není připraven na možné obavy a další nepříjemné pocity, které se u něj mohou v souvislosti s ní objevit, či vstupuje-li do párování s ambivalencí, tak párovací proces je zbytečně zatěžovaný, prodlužuje se a může znejistovat i hostitele. Proto jsme tým doplnili o psychologa, který začal spolu s adaptačním průvodcem chodit do rodiny v přípravné fázi a podobně jako se adaptační průvodce věnoval dítěti, psycholog se zaměřoval na práci s rodiči.

Návrh průběhu přípravy rodiny a dítěte nově vstupujících do homesharingu

Na základě našich zkušeností jsme přípravu rodičů postupně promýšleli tak, aby lépe mapovala situaci v rodině a potřeby rodičů a umožnila otevřít citlivá témata s homesharingem související.

Následující text shrnuje celý nově navržený postup, který ale s ohledem na specifické podmínky pilotního projektu nebylo zatím možné vyzkoušet prakticky:

Úvodní skupinové či individuální setkání v organizaci (homesharingový večer pro pečující rodiče)

Obdobně jako je homesharingový večer pro zájemce o hostitelství, je toto setkání – ať už proběhne ve skupině, či individuálně – prvním bližším seznámením s homesharingem a se zástupci zprostředkující organizace. Pokud je toto setkání organizováno pro skupinu, je vhodné pozvat také zástupce hostitelů a pečujících rodin, které jsou do homesharingu již zapojené. Cílem tohoto setkání je představit rodičům zastřešující organizaci a jednotlivé fáze homesharingu a otevřít prostor pro jejich otázky. V závěru setkání dostanou rodiče vytištěný leták, který obsahuje Zásady poskytování homesharingu, Etický kodex a popis přípravy rodiny. Alternativou osobního setkání v organizaci může být skupinové nebo individuální setkání on-line.

Rodiče si poté mohou se zástupci organizace domluvit setkání, na němž by se zástupci organizace už začali seznamovat s pečující rodinou. Toto setkání může probíhat u rodiny doma nebo na jiném místě – dle volby rodiny.

Tři úvodní rozhovory v rodině

Do rodiny za organizaci dochází adaptační průvodce společně s psychologem. Cílem zhruba tří úvodních rozhovorů je získat dostatek informací k tomu, aby byli zástupci organizace schopni odhadnout, zda je smysluplné rodině homesharing nabízet – zda je homesharing skutečně to, co teď rodina potřebuje. Zároveň v čase mezi rozhovory adaptační průvodce s psychologem promýšlí rámcový plán přípravy rodiny na homesharing (přibližný počet schůzek, jejich časové odstupy, témata apod.).

Z rozhovorů vyhotovují zástupci organizace zápisy, které posílají elektronicky rodině, a na další schůzce se k nim společně vrací. Rodiče je případně doplní a podepíší. Mít z úvodních schůzek k dispozici zápisy se ukazuje jako klíčové zejména v situacích, kdy v přípravě rodiny dochází k problémům – možnost obou stran nahlédnout do záznamů je v těchto situacích velmi užitečná.

Během rozhovorů se zástupci organizace snaží:

- zjistit zakázku rodičů – jejich očekávání a motivaci pro homesharing
- ověřovat u rodičů pochopení toho, co homesharing nabízí a kde jsou jeho limity (vyjasnit např. v čem se liší homesharing od jiných služeb, zejména osobní asistence)
- poznat situaci rodiny (sociální síť a zdroje rodiny, motivace pro homesharing, obavy, představa o homesharingu, časové možnosti apod.)
- získat základní informace o dítěti (zdravotní stav a dovednosti dítěte: komunikační, sebeobsluha, zvládání nových situací apod.)
- otevřít téma separace a nároků, které klade na rodiče (možné obavy a pocity, které rodiče při separaci běžně pociťují apod.)
- představit rodičům smlouvu a závazky z ní vyplývající a rámcový plán přípravy rodiny na homesharing

Během rozhovorů se může ukázat, že zakázka a potřeba rodičů či jejich dítěte neodpovídá možnostem homesharingu, nebo přesahuje možnosti zprostředkující organizace. Pak je třeba situaci rodičům vysvětlit a doporučit jim vhodnější formu podpory.

Přípravné schůzky

Pokud rodiče podepíší s organizací smlouvu o zprostředkování homesharingu, zahájí adaptační průvodce s psychologem přípravu rodiny podle rámcového plánu.

Úkolem adaptačního průvodce je seznámit se s dítětem a jeho potřebami tak dobře, aby byl schopen vytipovat pro dítě vhodného hostitele a následně dítě i hostitele provést celým procesem párování.

Úkolem psychologa je připravit rodiče na separaci dítěte, věnovat se tématům jako je trávení volného času, příprava na nečekané pocity a reakce apod. Psycholog následně, při hledání kompatibilního hostitele, zastupuje rodiče a rovněž se podílí na procesu párování.

Přípravných schůzek by mělo proběhnout alespoň pět, počet se ale může významně lišit – záleží na potřebě rodiny a limitech daných možnostmi organizace. Část schůzek může probíhat společně, na část se adaptační průvodce s dítětem od ostatních odpojují. Psycholog se během přípravy sejde s každým z rodičů zvlášť.

Ze schůzek vznikají zápisy, které dostávají k dispozici i rodiče. Jakmile se adaptační průvodce, psycholog i rodiče shodují, že rodina jako celek je na homesharing připravena, může se začít s párováním.

Skupinové setkání rodin zapojených do homesharingu

Do přípravy rodin jsme zařadili i skupinové setkání rodičů, které vzhledem k okolnostem proběhlo on-line. Setkání se zúčastnili rodiče v různé fázi zapojení do homesharingu: od rodin, v níž ještě probíhá příprava dítěte, po rodiny, které homesharing využívají už rok. Za organizaci se tohoto setkání zúčastnili adaptační průvodci, psycholog, vedoucí homesharingového týmu a ředitelka Děti úplňku, která zároveň setkání moderovala.

Setkání považujeme za velmi cenné, protože umožňuje

- probrat důležitá a citlivá témata se všemi najednou (např. legitimizovat náročné pocity, které mohou rodiče zažívat během párování či samotného homesharingu, umožnit pojmenovat obavy)
- sdílet vlastní zkušenosti, mít možnost podívat se na homesharing očima jiných rodičů
- vyslechnout si zkušenosti rodičů, kteří mají s homesharingem více zkušeností
- rodiče jinak přijímají informace mimo domov – lépe se koncentrují

Skupinové setkání může zmírnit úzkost rodičů a vést je ke vzájemné podpoře. Umožňuje také pomoci nastavit otevřenou komunikaci s organizací.

Párování

Párování je klíčová část celého procesu homesharingu. Smyslem párování je vytipovat a propojit hostitele, dítě a jeho rodinu tak, aby si společně rozuměli a shodli se na představě hostitelské péče. Během párování jsou stanoveny konkrétní podmínky a praktický průběh následných hostitelských návštěv a podle nich je doplněn Plán péče (viz příloha).

Hodnotící panel

Proces párování začíná setkáním tzv. hodnotícího panelu. Panel se schází vždy v týdnu před ukončením přípravy hostitelů a jeho úkolem je účastníky, resp. absolventy přípravy, zhodnotit a doporučit či nedoporučit pro hostitelství. Tým hodnotícího panelu tvoří lektori přípravy, adaptační průvodci, psycholog a vedoucí týmu homesharingu. Aby byla zaručena jistá nezaujatost, nezávislost a nadhled a také, aby váha rozhodování neležela jen na pracovnících jedné organizace, je do týmu přizván zástupce alespoň jedné další organizace pracující se stejnou cílovou skupinou.

Na setkání panelu představí lektori a koordinátor hostitelů postupně jednotlivé absolventy přípravy, ostatní členové panelu mohou pokládat doplňující otázky, v závěru diskuze padá kolektivní rozhodnutí, zda má organizace s absolventem přípravy pokračovat ve spolupráci.

Překážky pro spolupráci se mohou objevit v praktických možnostech nebo osobnostních předpokladech absolventa. Na členech panelu je zvážít, zda jde o okolnosti natolik podstatné, že homesharing prakticky znemožňují (u osobnostních předpokladů jde např. o neschopnost přijímat

zpětnou vazbu, u praktických možností je to např. nevhodné bydlení). Nebo zda jde o něco, na co je potřeba brát zřetel při párování a v následné podpoře hostitele (např. introvertní hostitel, který necítí potřebu sdílet zážitky).

Hostitelem se může stát pouze člověk, na kterém se shodnou všichni účastníci panelu. V některých případech může být hostiteli stanovena podmínka pro začátek spolupráce (např. upravení domácnosti).

V případě našeho pilotního projektu byl tým tvořen adaptačními průvodci, koordinátorem hostitelů, psychologem, vedoucím homesharingového týmu a lektory, z nichž jeden byl zaměstnanec jiné organizace.

Párovací panel

Párovací panel je tvořen podle stejných pravidel jako hodnotící panel – důležité je zajistit nezávislost a nadhled a neponechat tíhu rozhodování jen na jedné organizaci.

Úkolem párovacího panelu je vytipovat pro dítě vhodného hostitele. Při hledání kompatibilních párů je třeba brát v potaz osobnostní předpoklady a praktické možnosti hostitelů, potřeby dětí i potřeby a očekávání jejich rodičů, proto je vhodné, aby v párovacím panelu každou stranu zastupoval jeden pracovník (adaptační průvodce zastupuje dítě, psycholog rodiče, koordinátor hostitelů hostitele).

Panel při rozhodování pracuje také se vznikajícími Plány péče, se zápisy z přípravných schůzek rodiny a z individuálních schůzek s hostiteli.

Vytipování vhodných párů není úkol na jedno setkání. Jde o proces vyžadující čas – navržené kombinace je třeba cca po týdnu zrevidovat. Proto se párovací panel může sejít ještě před ukončením přípravy hostitelů - tedy ještě před setkáním hodnotícího panelu - a začít tak promýšlet možné kombinace s předstihem.

Poslední revize rozhodnutí, které hostitele párovat s kterými dětmi, může padnout nejdříve po setkání hodnotícího panelu. Pokud při revizi párů nedojde ke změnám, tedy pokud všichni členové párovacího panelu souhlasí s předloženými návrhy, může tým párovacího panelu přistoupit k dalšímu kroku – domluvě párovacích setkání.

Párovací setkání

V této fázi spolupracuje koordinátor hostitelů s adaptačním průvodcem a psychologem. Domlouvají spolu další postup práce s rodinou a hostitelem rámcově podle postupu uvedeného níže. V jejich kompetenci je postup individualizovat podle potřeb a možností hostitele, rodiny i dítěte. (*viz obrázek Párovací setkání*)

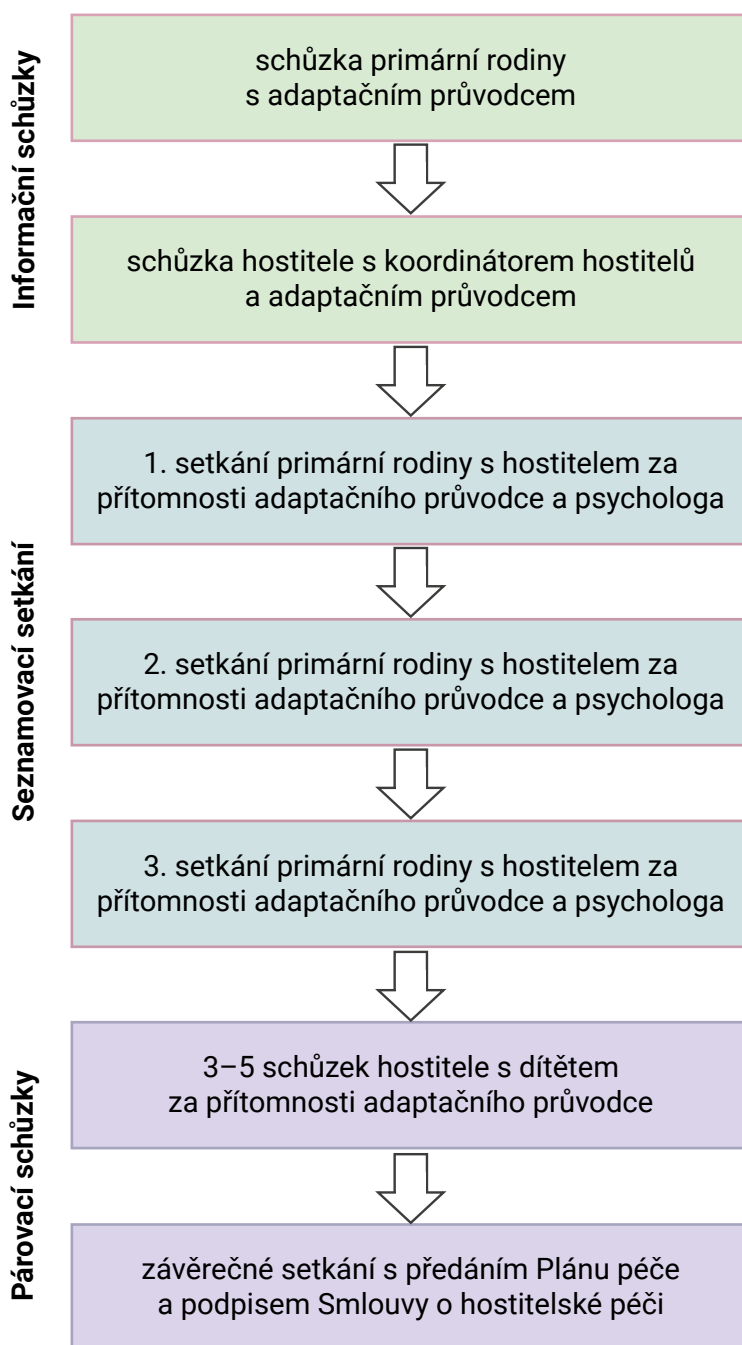
Informační schůzky

Nejprve probíhají dvě oddělené schůzky: první s primární rodinou, druhá s hostitelem.

Schůzka primární rodiny s adaptačním průvodcem

- Adaptační průvodce pečující rodině krátce představí hostitele a uvede kvality hostitele, které vedly k jeho výběru pro dítě.
- Pokud rodiče o setkání s hostitelem stojí, požádá je adaptační průvodce, aby byli k zastížení na telefonu v čase, kdy v organizaci proběhne schůzka s hostitelem. Pokud bude i hostitel se vzájemným setkáním souhlasit, adaptační průvodce zavolá ze schůzky s hostitelem rodině a rovnou domluví termín společného setkání.
- Na závěr adaptační průvodce

Párovací setkání

- připomene, že primární rodina má právo hostitele v průběhu párování odmítnout (celkově může nabízeného hostitele odmítnout 3×)
- upozorní primární rodinu, že stejného práva může využít i hostitel
- připomene, že v případě pochybností nebo otázek se rodiče mohou obracet na adaptačního průvodce a psychologa
- připomene, že základní rámec hostitelství stanovují Zásady hostitelské péče spolu s Etickým kodexem hostitele

Schůzka hostitele s koordinátorem hostitelů a adaptačním průvodcem

- Schůzky se zúčastní dva zástupci organizace – v našem případě koordinátor hostitelů a adaptační průvodce.

- Adaptační průvodce hostiteli rámcově představí rodinu a poté i dítě. Při představování dítěte pracuje s Plánem péče, popisuje důvody volby párování s vybraným dítětem a ozřejmuje možné náročné aspekty péče o dítě.
- Připomene hostiteli právo odmítnutí vybrané rodiny a možnost z procesu párování odstoupit (až 3x).
- Pokud hostitel se setkáním s rodinou souhlasí, telefonuje adaptační průvodce pečující rodině a domlouvá termín společné schůzky.
- V závěru této schůzky koordinátor hostitelů předává hostitele do spolupráce adaptačnímu průvodci. Ten se stává pro hostitele kontaktní osobou pro veškeré záležitosti týkající se párování a následné péče o dítě. Koordinátor hostitelů se na hostitele bude od nyníška obracet hlavně v záležitostech organizačních (společná setkání, administrativa apod.).

Seznamovací setkání

Při seznamovacích setkáních se rodiny a hostitelé potkávají poprvé, odehrávají se první dojmy, mohou se projevit dosud neuvědomované obavy. Důležité je, aby se ani jedna ze zúčastněných stran necítila pod tlakem a aby seznamování bylo pozvolné a pokud možno uvolněné. Proto je např. vhodné první setkání umožnit na neutrální půdě – rozhodnutí je ovšem v kompetenci psychologa a adaptačního průvodce, kteří rodinu a hostitele celým procesem provádějí.

1. setkání

- Obě strany se představí, mluví o sobě, o dítěti a svých představách o homesharingu, hledají společnou řeč.
- V závěru schůzky si domluví termín dalšího setkání u primární rodiny doma.
- Adaptační průvodce odchází ze schůzky spolu s hostitelem a domlouvá se na telefonickém kontaktu cca za dva dny, na němž se vrátí k dojmům ze setkání s rodinou. Nabízí také možnost obrátit se na něj, pokud by v souvislosti s párováním měli hostitelé jakékoliv otázky.
- Obdobně psycholog odchází ze schůzky s rodiči a domlouvá se na telefonickém kontaktu s nimi. I psycholog nabízí rodičům možnost obrátit se na něj, pokud by v souvislosti s párováním měli jakékoliv otázky.
- Toto setkání je možné spojit se setkáním druhým.

2. setkání

- Probíhá u primární rodiny doma, hostitelé mají možnost poznat dítě v jeho domácím prostředí. Při rozhovoru o dítěti lze společně pracovat s Plánem péče.
- Umožňuje-li to počasí, je vhodné se na část schůzky přesunout např. na hřiště. Setkání venku napomáhá uvolnění všech zúčastněných, působí méně formálně, rodičům umožní vidět hostitele v přirozenější interakci s dítětem a obdobně i hostitelé poznávají rodiče v méně kontrolovaném kontaktu.
- V závěru schůzky (pokud obě strany s pokračováním párování souhlasí) si domluví termín dalšího setkání, tentokrát u hostitelů doma.
- Rodiče i hostitelé vědí, že s otázkami se mohou obracet na adaptačního průvodce a psychologa.
- Adaptační průvodce a psycholog po této schůzce rozmyšlí případnou individuální úpravu dalšího procesu párování. V některých případech může být vhodné přidat schůzky v rodině (např. v případě komplikovanějšího zdravotního stavu či specifické péče o dítě, vyšší míry úzkosti rodičů). Plán přípravy před dalším setkáním konzultují s rodičem a hostitelem a snaží se zohlednit i jejich přání (např. umožnit rodičům účastnit se části setkání dítěte s hostitelem, zařadit společný výlet, jídlo, natočit ze setkání s hostitelem pro rodiče krátké video). Smyslem je, aby se rodiče a hostitelé v průběhu párování alespoň trochu poznali a navázali vztah založený na otevřené komunikaci už před začátkem samostatného hostitelství.

3. setkání

- Probíhá u hostitele doma za účasti všech členů domácnosti, kteří budou homesharingovým setkáním přítomni (včetně zvířat apod.).
- Rodiče mají možnost poznat hostitelovu rodinu i místo, kam by dítě jezdilo, navrhnout případné úpravy či upozornit na riziková místa (např. předměty, které dítě vyhledává).
- Také společně s hostitelem pozvolna doplňují Plán péče.
- V závěru schůzky adaptační průvodce a psycholog představí další plán párování. Rodiče a hostitelé k němu ještě mohou pokládat otázky, navrhnout změny, domluvit termíny. Společnou snahou je poté plán dodržovat.
- A nakonec pracovníci organizace připomenou, že v případě otázek či nejasností je možné se na ně i nadále obracet.

Párovací schůzky

- Párovací schůzky probíhají podle plánu, který připravili adaptačním průvodcem s psychologem a který konzultovali s primární rodinou i hostitelem. Plán je možné průběžně upravovat podle aktuální situace, ale změny by měly být vědomé a kontrolované. Pokud například opakovaně dochází k rušení termínů ze strany rodiče či hostitele, může to ukazovat na skrytý problém.
- Zpravidla se odehraje 3–5 schůzek, během nichž dítě tráví čas s hostitelem a adaptačním průvodcem mimo svůj domov, obvykle v domácnosti hostitele či jejím blízkém okolí.
- Podobu prvních tří schůzek může psycholog a adaptační průvodce navrhnout podle potřeby a preferencí primární rodiny:
 - » schůzky mohou probíhat za přítomnosti rodiče
 - » nebo se v čase schůzky může rodičům věnovat psycholog organizace
 - » nebo se rodič schůzek nemusí účastnit
- Adaptační průvodce pomáhá během párovacích schůzek rodině a hostiteli nastavit pravidla pro předávání dítěte a celkově doplňují Plán péče.
- Po poslední párovací schůzce probíhá závěrečné setkání, na němž rodiče a hostitel podepisují Smlouvu o hostitelské péči, jejíž přílohou je doplněný a oběma stranami schválený Plán péče.
- Další domluvy homesharingových setkání jsou poté již v rukou hostitele a rodiny. Obě strany se nadále mohou v případě otázek či nejasností kdykoliv obracet na své kontaktní pracovníky (adaptačního průvodce a psychologa).

Na konci párování je třeba, aby se všichni zúčastnění dostatečně znali, měli vyjasněná očekávání a měli domluvená základní pravidla pro hostitelská setkání. Bez toho není možné zajistit v homesharingu bezpečí a vyhnout se nepříjemným překvapením.

Celý proces párování je ukončen buď ve chvíli, kdy někdo z účastníků nechce v párování pokračovat, nebo souhlasí-li obě strany se zahájením samostatného hostitelství, a to podpisem Smlouvy o hostitelské péči. Adaptační průvodce i psycholog zůstávají i poté rodině a hostiteli jako kontaktní osoby a role zprostředkující organizace se mění v roli podpůrnou.

Podpora spárovaných hostitelů a primárních rodin

Hostitele vykonávající hostitelství je třeba podporovat, aby se ve své roli cítili bezpečně a chtěli a dokázali se hostitelství věnovat dlouhodobě. Stejně tak i pečující rodiny využívající homesharing potřebují oporu v organizaci pro případ nejistot, obav a případných změn. Proto zůstává adaptační průvodce v kontaktu s hostiteli a psycholog s primární rodinou.

Vzhledem k tomu, že projekt běží relativně krátkou dobu, jsou některé podpůrné aktivity ve fázi rozmyšlení a počátečních příprav.

Podpora hostitelů

V prvním roce hostitelství se hostitelé setkávají s adaptačním průvodcem na pravidelných individuálních intervizních schůzkách 1× za čtvrt roku. Během těchto schůzek se společně vrací k proběhlým hostitelským schůzkám, situacím, jejichž řešení by si hostitel rád ověřil, a tipům, jak pracovat s dítětem (jak ho aktivovat, zklidnit apod.). Adaptační průvodce se ptá na komunikaci s rodinou a na to, zda hostitel někde vnímá riziková místa. Úkolem adaptačního průvodce je pak hledat pro hostitele vhodnou podporu.

Druhou kontaktní osobou, na kterou se mohou hostitelé obracet, je koordinátor hostitelů.

V prvním roce po absolvování hostitelské přípravy se hostitel účastní také skupinových intervizních setkání absolventů přípravy. Ta probíhají po šesti měsících a jejich účastníci, kteří společně prošli přípravou na hostitelství, navzájem sdílejí zkušenosti a mohou spolu otevírat složitější a citlivá témata, na která při hostitelství narážejí (např. konfrontace s vlastními limity). Sdílení úspěchů a drobných radostí, stejně jako možnost pojmenovat i nepříjemné pocity před lidmi, kteří mají představu, čím procházím, působí výrazně psychohygienicky. Kromě této funkce jsou skupinová setkání využívána k předávání informací, případně získávání zpětné vazby na spolupráci s organizací.

Během prvního roku jsou tato setkání povinná. V dalších letech probíhají dvě individuální setkání s adaptačním průvodcem ročně a skupinová intervizní setkání jsou dobrovolná.

Z naší zkušenosti vyplývá, že většina aktivních hostitelů projevuje o kontakt s pracovníky organizace a dalšími hostiteli zájem i po uplynutí prvního roku a možnost setkání s nimi vítá.

V kompetenci adaptačního průvodce je zúčastnit se hostitelství spolu s hostitelem a pomoci mu nacházet vhodné cesty v péči o dítě. Impulz k tomu může dát rodič dítěte, hostitel i organizace.

Vedle těchto už probíhajících aktivit bychom rádi v budoucnu pořádali víkendové skupinové pobyty pro hostitele s dětmi, na nichž by hostitelé mohli, za asistence adaptačních průvodců, zažít pobyt s dítětem i přes noc. Všem aktivním hostitelům bychom také cca 1–2 ročně rádi nabídli možnost dalšího vzdělávání. Také chceme jednou ročně uspořádat setkání všech hostitelů (bez ohledu na to, ve kterém běhu absolvovali přípravu hostitelů) pojaté zejména jako poděkování za čas, který věnují dětem s PAS.

Podpora rodin

V prvním roce po zahájení homesharingu navštíví 1× za půl roku primární rodiny psycholog, jehož úkolem je zjišťovat, jak se rodiče v homesharingu cítí, zda se něco změnilo a zda potřebují od organizace nějakou podporu. Četnost návštěv se může měnit.

Kromě psychologa mohou rodiče kontaktovat v případě potřeby také adaptačního průvodce.

Rodičům, kteří budou mít zájem, je možné nabídnout cca 1× za půl roku skupinová setkání. Tato setkání jsou dobrovolná.

Organizace poskytující homesharing může hledat další možnosti podpory rodičů dle vlastních zkušeností a dostupných prostředků.

Přílohy

Etický kodex hostitele

Hostitel respektuje svěřené dítě jako jedinečnou lidskou bytost obdařenou právy hodnými ochrany.

Hostitel volí náplň společného času s ohledem na zájmy a prospěch dítěte, vyhýbá se aktivitám, které by mohly být pro dítě zdravotně či psychicky rizikové.

Hostitel jedná tak, aby během péče chránil důstojnost a zájem dítěte, zejména ve vztahu s veřejností.

Hostitel v rámci své péče usiluje o celkovou spokojenost a pohodu dítěte. Činí tak s pochopením, úctou, trpělivostí a empatií.

Hostitel respektuje specifické potřeby dítěte, zejména v oblastech zdraví, chování, bezpečí, dovedností a komunikace.

Hostitel se k rodičům vztahuje s respektem. Ctí autonomii a důstojnost dítěte i jeho rodiny.

Hostitel zachovává mlčenlivost o veškerých skutečnostech, které se týkají dítěte a jeho rodiny.

Zásady poskytování homesharingu

Rámcem hostitelského setkání je dán Plánem péče, na jehož tvorbě se podílí podpůrný tým organizace, hostitel a rodiče a, je-li to možné, i dítě samo. Plán péče je závazný pro všechny zúčastněné.

Hostitel a rodiče spolu sdílejí informace o celkovém stavu dítěte. Rodič nezamlčuje důležité okolnosti, které by mohly mít vliv na průběh setkání s hostitelem, a stejně tak hostitel následně informuje rodiče o průběhu setkání a nezamlčuje skutečnosti důležité pro další péči.

Hostitel dbá na to, aby k poskytnutí hostitelství vždy docházelo v čase a místě, na kterém se shodly všechny strany, jež jsou do procesu zapojeny. Hostitel dbá na to, aby detaily jednotlivých návštěv byly vyjasněny v předstihu tak, aby nikdo neměl pochybnosti a obavy.

Jakákoliv změna či zrušení setkání ze strany hostitele či rodiny musí být oznámeno druhé straně s dostatečným předstihem. Pokud je třeba homesharing zrušit z nepředvídaných důvodů, informují rodiče či hostitel druhou stranu neprodleně.

Hostitel dbá na to, aby vytvořil optimální podmínky pro dobrou péči a přizpůsobil se v rámci možností potřebám dítěte. Adaptační průvodce má právo během setkání hostitele a dítě navštívit.

Hostitel a rodiče komunikují s podpůrným týmem organizace otevřeně o všech skutečnostech, které by mohly dobrý průběh homesharingu ovlivnit jak na jejich straně, tak na straně dítěte samotného.

Rodič i hostitel se v případě obav a pochybností obrací na podpůrný tým organizace.

Pokud chce hostitel hostitelství v rodině ukončit, nebo rodiče chtějí přestat hostitelství využívat, oznamují to organizaci neprodleně a, pokud je to možné, s tak dostatečným časovým předstihem, aby se všichni zúčastnění mohli na novou situaci připravit.

Vytvoření bezpečného a stabilního homesharingu pro dítě je společný úkol rodičů, hostitelů a podpůrného týmu organizace.

Plán péče – vzor

Tento dokument je součástí Smlouvy o poskytování hostitelské péče uzavřené mezi rodinou pečující o dítě s PAS a hostitelem zapojeným v projektu Homesharing.

Jméno a příjmení dítěte:

Jméno a příjmení hostitele:

Tel.:

E-mail:

Osobní údaje dítěte

Oslovení dítěte:

Datum narození:

Bydliště:

Osobní údaje rodiče

Jméno a příjmení rodiče (primární kontaktní osoby):

Tel.:

E-mail:

Preferovaný způsob komunikace:

Kontaktní osoba za Homesharing (Naděje pro děti úplňku)

Jméno a příjmení, pracovní pozice:

Tel.:

E-mail:

Cíle pobytu dítěte u hostitelů:

Nabídka hostitele:

1. Základní informace k péči

Zdravotní údaje:

Alergie:

Specifické diety:

Předepsané léky a jejich užívání:

Ostatní:

Jídlo:

Oblíbená jídla/pití:

Jak dítě rádo jí / způsob servírování:

Má dítě nějaká omezení či doporučení ve stravování:

Jakou podporu u jídla dítě potřebuje:

Je něco, co má dítě rádo, ale rodiče mu to nedávají (případně jen jako odměny):

Má v době hostitelského setkání zajišťovat stravu hostitel, nebo ji zajistí rodič:

Intimní péče:

Dítě potřebuje podporu při používání toalety při:

Dítě potřebuje podporu v koupelně při:

V oblasti sexuality je třeba:

Sebeobsluha:

Čištění zubů:

Oblékání/obouvání:

Další:

Odpočinek a záliby:

Spací návyky:

Kterou činnost doma má dítě nejraději, co ho těší a baví:

Při pobytu venku preferuje dítě (les, město, ticho apod.):

Jiné činnosti a návyky:

Cestování:

Je dítě zvyklé cestovat dopravními prostředky MHD, dává některým přednost:

Chodí venku za ruku nebo samo:

Jaká jsou možná rizika při pobytu venku:

Jiná témata při cestování:

Komunikace a kontakt:

Jak je dítě zvyklé naplňovat své potřeby:

Jak si říká o jídlo a pití:

Jak si říká o tělesný kontakt:

Jak si říká o emoční kontakt:

Chování:

Projevy spokojenosti a nespokojenosti:

Osvědčené postupy, které je dobré dodržovat (důslednost v dokončování práce, hře, aktivitách s dítětem apod.):

Jak se projevuje u dítěte úzkost a doporučený postup pro její odstranění:

Oblíbené předměty a rituály:

Projevy chování náročného na péči (o jaké chování jde, obvyklé příčiny jeho vzniku, jak mu předcházet, jak napomoci jeho odeznění):

Jiná důležitá témata:

Bezpečí:

Jsou nějaká riziková místa při zajišťování bezpečnosti a ochrany dítěte (situace, v nichž dítě neodhadne nebezpečí, nebo vyhledává nebezpečné činnosti):

Co dítěti pomáhá cítit se bezpečně (místo, činnost, hračka apod.):

2. Psycho-sociální okruhy

Speciální požadavky na hostitele (jsou nějaké požadavky a pravidla, která by měl dodržovat):

3. Procesní okruhy

Plánování, forma a interval setkávání:

Místa setkávání (obvyklá místa setkávání a důležité informace k nim):

Popis průběhu standardního předávání dítěte:

Začátek hostitelského setkání:

Konec hostitelského setkání:

Způsob dopravy:

Kdo a jak zajišťuje dopravu dítěte na místa předání?

Započítává se hostitelův čas strávený na cestě do celkové délky hostitelského setkání?

4. Závěrečná ustanovení:

Představa o průběhu a podobě ukončení homesharingu (rozvázání Smlouvy o poskytování hostitelské péče):

Obě strany se seznámily se Zásadami poskytování homesharingu a Etickým kodexem hostitele a zavazují se podle nich postupovat.

Návrhy změn Plánu péče sdělují hostitel i rodiče dítěte adaptačnímu průvodci. Ten zodpovídá za jejich společné projednání a případné vytvoření aktualizované verze Plánu péče.

Poděkování

Děkujeme Rodinnému Integračnímu Centru, které pilotně zavádí homesharing v Pardubickém kraji, za sdílení cenných zkušeností.

Děkujeme všem hostitelům a dlouhodobě pečujícím rodičům, bez jejichž ochoty vstoupit do prepilotního a pilotních projektů Homesharingu by tato novinka přivezená z Irska zůstala v České republice jen ideou na papíře. Díky společnému sdílení zkušeností a ochotě poskytnout zpětnou vazbu máme možnost homesharing postupně rozvíjet a také ho šířit dále.

Děkujeme všem, kteří projekt Homesharing dlouhodobě sledují a podporují nás odbornou radou, povzbuzením i svým časem, především Brianu McDonaldovi, Yvonně Lucké a Aleně Kunové, ale i mnoha dalším.

Děkujeme všem, kteří projekt Homesharing podpořili finančně.

Odkazy použité v dokumentu

- 1) www.abilitywest.ie
- 2) nhsn.ie
- 3) <https://youtu.be/KKdOQGnK1mk>
- 4) <https://youtu.be/nyLgR-VQg4A>
- 5) <https://youtu.be/x2hWVgZ8J4A>
- 6) <https://youtu.be/apzXGEbZht0>
- 7) <https://youtu.be/KmDGvquzn2k>
- 8) <https://youtu.be/aPknwW8mPAM>
- 9) <https://youtu.be/hQ3F49XHTE>

1) Ability West

2) NHSN

3) Příběh Julinky

4) Příběh Denisky

5) Symptom
autismu

6) Still Face
Experiment

7) Carly's cafe

8) Can you make
it to the end?

9) Autism
Meltdown at the
Mall

Generální partner

Partneři

Aktivity projektu Homesharing jsou podpořeny z dotačního programu Rodina.

Středočeský kraj

Projekt Homesharing byl realizován s finančním přispěním Středočeského kraje.

V září 2017 Lumos finančně zajistil dvoudenní studijní pobyt Petra Třešňáka, zástupce Děti úplňku, na konferenci v Galway Supporting Parents. Zajistil dvoudenní „study visit“, seznámil Děti úplňku s Brianem McDonaldem a představil Homesharing.

„Je ideální, když vás něco baví a zároveň tím hodně pomůžete někomu, kdo to opravdu potřebuje.“

www.homesharing.cz
homesharing@detiuplnku.cz

